

**UCHWAŁA NR.....
RADY GMINY CYCÓW**

z dnia XX.11.2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Cyców na lata 2023-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.) ustala się co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Cyców na lata 2023-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Cyców.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

GMINNY
PROGRAM
REWITALIZACJI
DLA GMINY
CYCÓW NA
LATA 2023-
2030

STRESZCZENIE

Niniejszy dokument został sporządzony zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2021 poz. 485). Dokument stanowi załącznik do wniosku Wójta Gminy Cyców do Rady Gminy Cyców o przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	5
1. METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU.....	6
1.1. Podstawowe Pojęcia	6
1.2. Metodologia prac	7
1.3. Wyznaczenie obszarów referencyjnych	9
1.4. Gminny Program Rewitalizacji jako Strategia IIT	11
2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	11
2.1. Informacje ogólne o gminie Cyców	11
2.2. Obszar Społeczny	12
2.2.1. Demografia	13
2.2.2. Pomoc społeczna i wsparcie rodziny	18
2.2.3. Bezrobocie	23
2.2.4. Poziom bezpieczeństwa	26
2.2.5. Poziom edukacji	29
2.2.6. Aktywność Obywatelska	31
2.3. Obszar Gospodarczy.....	34
2.3.1. Struktura przedsiębiorstw.....	34
2.3.2. Poziom przedsiębiorczości mieszkańców	35
2.4. Obszar Środowiskowy	37
2.4.1. Gleby.....	37
2.4.2. Wody powierzchniowe	40
2.4.3. Klimat	44
2.4.4. Flora.....	45
2.4.5. Fauna.....	46
2.4.6. Obszary i obiekty chronione	46
2.4.7. Potencjalne zagrożenia dla środowiska	48
2.5. Obszar Przestrzenno-Funkcjonalny	50
2.5.1. Funkcje kulturalne	50
2.5.2. Funkcje rekreacyjne	51
2.5.3. Jakość przestrzeni publicznej	52
2.6. Obszar Techniczny	53
2.6.1. Zasoby mieszkaniowe	54
2.6.2. Infrastruktura sieciowa	55
2.6.3. Poziom Dostępności Budynków	57
2.7. Badania Ankiety	59
2.8. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji	61
3. OBSZAR GEOGRAFICZNY, KTÓREGO DOTYCZY GPR	62
3.1. Wskaźniki delimitacyjne.....	63

3.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	64
4. WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	70
4.1. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	70
4.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań	71
4.3. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	74
5. OPIS POWIĄZAŃ GPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	76
5.1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców	77
5.2. Zielone Zagłębie - Strategia Rozwoju Ponadlokalnego na lata 2021-2030	78
5.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cyców na lata 2021 - 2027	79
6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	80
7. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE	106
8. STRUKTURA ZARZĄDZANIA GPR.....	107
8.1. System realizacji GPR w gminie	108
8.2. Komitet Rewitalizacji.....	110
8.3. Harmonogram działań GPR.....	111
9. MONITORING I EWALUACJA GPR	112
9.1. Monitoring celów GPR.....	113
9.2. Monitoring przedsięwzięć GPR.....	114
9.3. Ewaluacja postanowień GPR.....	116
10. ZMIANY W UCHWAŁACH PO WPROWADZENIU GPR.....	117
10.1. Uchwały dotyczące zasobów mieszkaniowych gminy	117
10.2. Uchwała dotycząca funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji	118
11. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI.....	118
12. REALIZACJA GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO i kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych	118
12.1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców.....	119
12.2. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	120
12.3. Miejscowy Plan Rewitalizacji.....	121
12.4. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji	121
13. OPIS PROCESU ZAANGAŻOWANIA PARTNERÓW, CZYLI INTERESARIUSZY REWITALIZACJI	122
13.1. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	124
13.2. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie opracowania GPR	125
13.3. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie wdrażania GPR	126
14. Spis tabel, wykresów, rysunków i map.....	127

WSTĘP

Rewitalizacja stanowi kompleksowy proces, którego celem jest wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez działania całościowe, integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Podjęcie zintegrowane podkreśla, że wspieranie rozwoju wymaga ścisłej koordynacji działań w ramach danej polityki publicznej. Przyjęcie podejścia zintegrowanego w rewitalizacji wymaga od decydentów stworzenia GPR, który odpowiada na autentyczne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przez działania całościowe rozumie się wzajemnie powiązane przedsięwzięcia, które obejmują kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe. Poprzez prowadzone działania zakłada się optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów. Proces ten stanowi wieloletni okres, prowadzony przez interesariuszy wraz we współpracy ze społecznością lokalną. Przedsięwzięcia infrastrukturalne zawarte w niniejszym dokumencie będą korespondować z planowanymi działaniami społecznymi, które razem będą stanowiły kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane na danym obszarze sfery problemowe i staną się źródłem szerszego oddziaływania. GPR wykazuje wzajemne powiązania oraz synergie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji przedsięwzięć, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Podstawę prawną do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 stanowi *Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji* (t.j. Dz.U. 2021 poz. 485). Dla prowadzenia procesu rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnej zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów społecznych w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Niniejszy dokument ma na celu doprowadzenie do ożywienia społecznego i gospodarczego na terenie Gminy Cyców, a w szczególności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego to najważniejsze cele jakie powinna osiągnąć gmina po realizacji postanowień niniejszego dokumentu. Skutki realizacji projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na

zdiagnozowane problemy i lokalne potencjały powinny być dostrzegane nie tylko z perspektywy obszaru poddanego rewitalizacji, ale również z punktu widzenia całej gminy.

Dokument wypełnia również wymagania Procedury oceny gminnych programów rewitalizacji (GPR) w województwie lubelskim w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 i docelowo powinien zostać wpisany do wykazu gminnych programów rewitalizacji prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.

Dlatego też, Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Cyców będzie pełnić funkcję strategii IIT w odniesieniu do przewidzianych w nich działań finansowanych ze środków polityki spójności. Inny Instrument Terytorialny w zakresie rewitalizacji jest instrumentem umożliwiającym interwencję w obszarach problemowych realizowanych przez pojedyncze JST, co daje władzom samorządowym możliwość wyboru instrumentów najlepiej odpowiadających w praktyce na potrzeby i możliwości danej gminy. W Programie rewitalizacja będzie mogła zostać wykorzystana do realizacji interwencji w ramach Celu Polityki 5, w Celu Szczegółowym 5ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.1. PODSTAWOWE POJĘCIA

Przedstawione poniżej zestawienie wskazuje definicje najważniejszych pojęć związanych z rewitalizacją. Prawidłowe ich zrozumienie jest podstawą do realnego i skutecznego zaangażowania się w niniejszy proces.

Rewitalizacja - stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Interesariuszami rewitalizacji - możemy nazywać w szczególności:

- 1) mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańców gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;

7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Obszar zdegradowany - to obszar na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji - to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

1.2. METODOLOGIA PRAC

Metodologia opracowania niniejszego dokumentu bazuje przede wszystkim na zasadach wskazanych w ustawie o rewitalizacji oraz innych opracowaniach i wytycznych z zakresu przygotowania gminnych programów rewitalizacji (np. *Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, Praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Jarczewskiego* oraz *Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych, Praca zbiorowa pod redakcją Aleksandry Jadach-Sepioto*).

Dokumentem źródłowym dla programu rewitalizacji jest Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Cyców na lata 2021-2027, opracowywana obligatoryjnie na mocy ustawy o pomocy społecznej, która stanowi: *Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*.

Diagnoza obszaru rewitalizacji została opracowana z uwzględnieniem problemów zidentyfikowanych Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Cyców na lata 2021-2027. W ramach prac nad dokumentem Gminnego Programu Rewitalizacji dokonano analizy wskaźników odpowiednich do zdiagnozowanych w niej problemów w skali sołectw, a następnie uzupełniając je analizą wskaźników gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych lub przestrzennych w tej samej skali. Diagnoza obejmuje szczegółową analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie obszaru gminy Cyców.

Zakres diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został określony wprost w art. 9. ustawie o rewitalizacji. Przedmiotowy artykuł w sposób jednoznaczny wskazuje jakie elementy należy poddać weryfikacji w celu

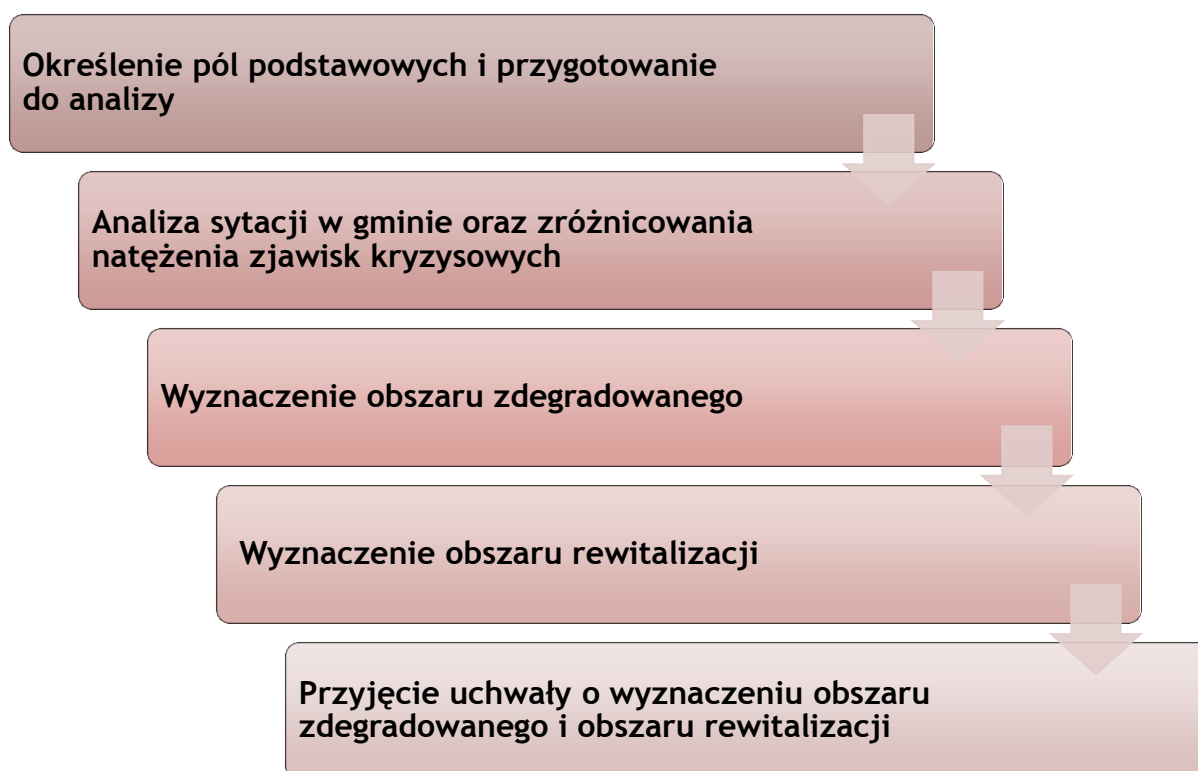
wyznaczenia obszaru rewitalizacja. Zakres niniejszego opracowania obejmuje zagadnienia odnoszące się do pięciu obowiązkowych sfer:

- a) społecznej,
- b) gospodarczej,
- c) środowiskowej,
- d) technicznej,
- e) przestrzenno-funkcjonalnej.

W ramach ww. sfer wykonano szczegółową, wieloaspektową diagnozę obszaru Gminy Cyców pod kątem występowania zjawisk kryzysowych.

Przedstawiona diagnoza oraz proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji spełnia formalne wymagania stawiane przez ustawę, będąc jednocześnie fundamentem i pierwszym krokiem dla opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji poprzedzające opracowanie dokumentu opierało się o kilka wskazanych poniżej zasad i składało się z pięciu podstawowych etapów prac.

Rysunek 1 - Etapy w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Jako obszary zdegradowane uznano te sołectwa, w których stwierdzono gorsze niż średnia w Gminie Cyców wskaźniki dotyczące wybranych problemów społecznych, współwystępujące z gorszymi niż średnia wskaźnikami dotyczącymi co najmniej jednego ze

zdiagnozowanych problemów o charakterze gospodarczym, środowiskowym, infrastrukturalnym lub przestrzennym.

Koncentracja interwencji w przypadku rewitalizacji to nie tylko formalne ograniczenia narzucone na obszar rewitalizacji, o których mowa powyżej. Potrzeba hierarchizacji potrzeb powoduje, że GPR dotyczy terenu o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmującego całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi.

Obszar rewitalizacji ustalono, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, zgodnie z ustawą o rewitalizacji i zapisów dotyczących wymogu koncentracji przestrzennej, łączna powierzchnia wybranych sołectw nie przekracza 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie stanowi więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Cechy Gminnego Programu Rewitalizacji, takie jak kompleksowość, zintegrowany charakter, skoncentrowanie i komplementarność wyrażają sposób pracy nad dokumentem i odnoszą się do zaplanowanych w jego ramach działań. Każda ze wskazanych cech jest konsekwencją i uzupełnieniem kolejnej.

Nie należy zapominać również o tym, że niezwykle istotnym elementem procesu rewitalizacji jest włączenie lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zarówno w sam etap diagnozowania obszaru gminy, jak również późniejszego przygotowania działań rewitalizacyjnych. Takie podejście wpływa na zapewnienie dogłębnej analizy oraz jej trafność, jak również zapewnienie akceptacji planowanych przedsięwzięć. Rewitalizacja stanowi odpowiedź na wieloaspektowy kryzys w konkretnej społeczności zajmującej zdefiniowany obszar. W przypadku prac nad niniejszą diagnozą zwrócono szczególną uwagę na podejście partycypacyjne, tak aby już od pierwszych etapów prac zaangażować społeczność lokalną w realizowany proces.

1.3. WYZNACZENIE OBSZARÓW REFERENCYJNYCH

Ustawa o rewitalizacji wymagając wskazania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a więc fragmentów obszaru gminy, w których koncentrują się różnego rodzaju negatywne zjawiska, stawia przed gminami nowe zadanie przeanalizowania zróżnicowania zjawisk i procesów zachodzących wewnątrz niej. Przeprowadzenie takiej analizy wymaga określenia pól podstawowych - przestrzennych jednostek, do których odnoszone będą wszystkie zbierane informacje. Jest to jednocześnie wskazanie obszaru geograficznego, którego dotyczy GPR.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto zastosowanie przestrzennych jednostek pseudonaturalnych, których granice nawiązują do różnego rodzaju układów osadniczych oraz granic naturalnych. Analizowanie danych w jednostkach pseudonaturalnych pozwala na uchwycenie problemów i procesów zachodzących w poszczególnych fragmentach gminy (dzielnicach, osiedlach) intuicyjnie i funkcjonalnie wskazywanych jako pewne najmniejsze, jednolite organizmy osadnicze.

Mapa 1 - Mapa Gminy Cyców

Źródło: Urząd Gminy Cychów

Większość gmin w Polsce podzielona jest na różnego rodzaju, nieposiadające osobowości prawnej, jednostki pomocnicze (sołectwa, dzielnice, osiedla). W gminach wiejskich najczęściej stosowaną jednostką pomocniczą jest sołectwo, którego granica odpowiada obszarom tradycyjnie uznawanym za pojedynczą wieś. W niektórych przypadkach wsie dzielone są na kilka sołectw, bądź w obrębie jednego sołectwa zlokalizowanych jest kilka przysiółków. W miastach jednostkami pomocniczymi są najczęściej dzielnice, które w mniejszym lub większym stopniu starają się nawiązywać do historycznych i zwyczajowych podziałów przestrzeni. Zaletą istniejących jednostek pomocniczych jest fakt, że zostały w jakiś sposób wyznaczone. Zazwyczaj ich granice nie są kwestionowane, a lokalne społeczności są do nich przyzwyczajone.

Dlatego też, w toku prac podjęto decyzję o wykorzystaniu granic poszczególnych sołectw jako obszarów referencyjnych do analizy i wskazania spośród nich obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

1.4. GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI JAKO STRATEGIA IIT

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 pełni również rolę strategii terytorialnej sporządzonej na potrzeby wdrożenia instrumentu IIT w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Dokument zgodnie z art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej zawiera podstawowe elementy, takie jak:

- 1) syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- 2) cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
- 3) listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
- 4) opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań Innego Instrumentu Terytorialnego.

2. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji kryzys w sferze społecznej związany jest z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym. Szczegółowa diagnoza stanu istniejącego na obszarze rewitalizacji ma na celu zbadanie sytuacji obecnej w zakresie negatywnych zjawisk występujących w poszczególnych sferach życia oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru.

W ramach niniejszego rozdziału dokonano również analizy potrzeb rozwojowych i najważniejszych potencjałów gminy, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

2.1. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE CYCÓW

Gmina Cyców jest gminą wiejską, położoną w województwie lubelskim, we wschodniej części powiatu łęczyńskiego. W obrębie powiatu łęczyńskiego graniczy z gminami Ludwin i Puchaczów, a dalej z gminami Siedliszcze i Wierzbica (w powiecie chełmskim) oraz gminą Urszulín (w powiecie włodawskim).

Gmina zajmuje powierzchnię 147,9 km², co stanowi 23,33% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 27 sołectw: Adamów, Barki, Bekiesza, Biesiadki, Cyców, Cyców Kolonia Druga, Garbatówka (miejscowości Garbatówka i Garbatówka Kolonia), Głębokie, Kopina, Ludwinów, Ludwinów-Kolonia, Malinówka, Małków, Nowy Stręczyn, Ostrówek Podolski, Podgłębokie, Sewerynów, Stary Stręczyn, Stawek, Stefanów (miejscowości Stefanów i Janowica), Szczupak, Świerszczów, Świerszczów-Kolonia, Wólka Cycowska, Wólka Nadrybska, Zagórze, Zaróbka. Siedziba władz gminy znajduje się w Cycowie.

Mapa 2 - Gmina Cyców na tle powiatu łęczyńskiego

Źródło: <http://www.gminy.pl>

Obszar gminy Cyców położony jest na styku Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego i Obniżenia Dorohuskiego. Dominują równiny porośnięte niewielkimi kompleksami leśnymi; urozmaicenie stanowią jeziora i niewielka rzeczka. Na terenie gminy znajdują się obszary chronione, wśród nich rezerwat przyrody Jezioro Świerszczów chroniący jezioro eutroficzne i wiele rzadkich roślin reliktowych występujących na przylegającym do jeziora torfowisku.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej ciekawej historii i kulturze pogranicza. Do znaczących zabytków w gminie zaliczyć można: Kościół pw. Św. Józefa w Cycowie - dawna cerkiew unicka i prawosławna; park podworski w Kolonii Garbatówka; Założenie Dworsko-Parkowe w Świerszczowie; drewniana świątynia w Świerszczowie - dawna cerkiew, obecnie kościół katolicki; dawny dom modlitwy następnie kościół ewangelicki w miejscowości Cyców Kolonia Druga tzw. Kircha; Centralna, najstarsza część budynku Szkoły Podstawowej w Cycowie (pośrednia ochrona konserwatorska). W gminie jest także wiele pamiątek ku czci ofiar obu wojen światowych i innych konfliktów zbrojnych.

2.2. OBSZAR SPOŁECZNY

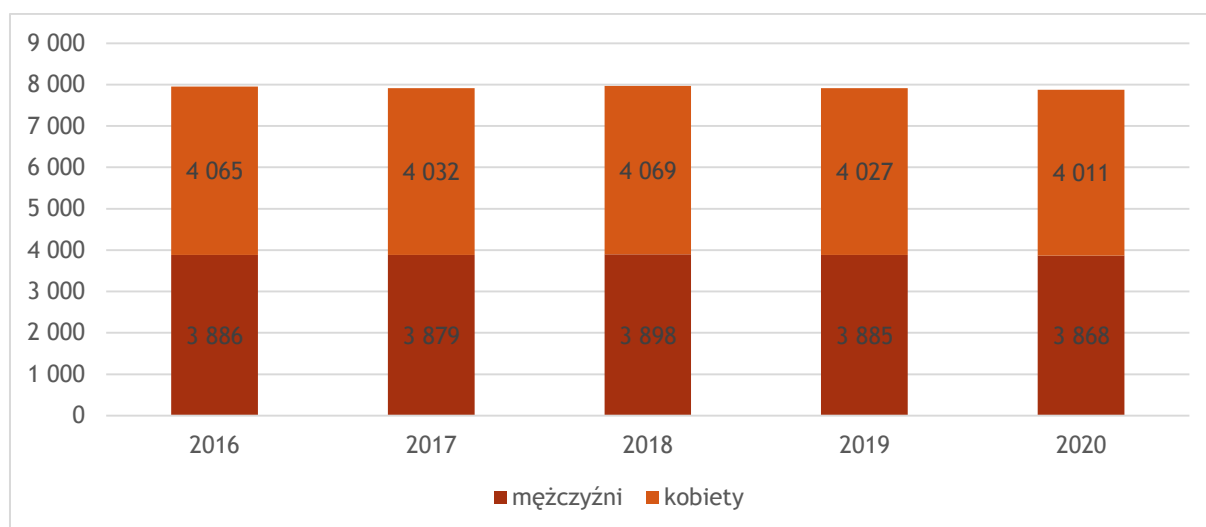
Diagnoza obszaru społecznego stanowi najistotniejszy element mający wpływ na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów znajdujących się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

2.2.1. DEMOGRAFIA

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, liczba ludności w Gminie Cyców na przestrzeni lat 2016-2020 regularnie się zmniejsza. Łączna liczba ludności w gminie zmniejszyła się z poziomu 7 951 w roku 2016, do poziomu 7 879 w roku 2020. Zarówno liczba kobiet jak i liczba mężczyzn na przestrzeni wskazanego okresu zmieniła się na niekorzyść Gminy Cyców. Wyludnianie się gminy z pewnością jest negatywnym zjawiskiem demograficznym, mogącym powodować liczne problemy społeczne i gospodarcze.

Powyższe dane wskazują również, że na terenie gminy liczba kobiet jest zauważalnie wyższa niż liczba mężczyzn. Współczynnik feminizacji od kilku lat utrzymuje się na względnie stałym poziomie i wynosi 104. Oznacza to, że na 100 mężczyzn w Gminie Cyców przypada 104 kobiety.

Wykres 1 - Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy Cyców w latach 2016-2020

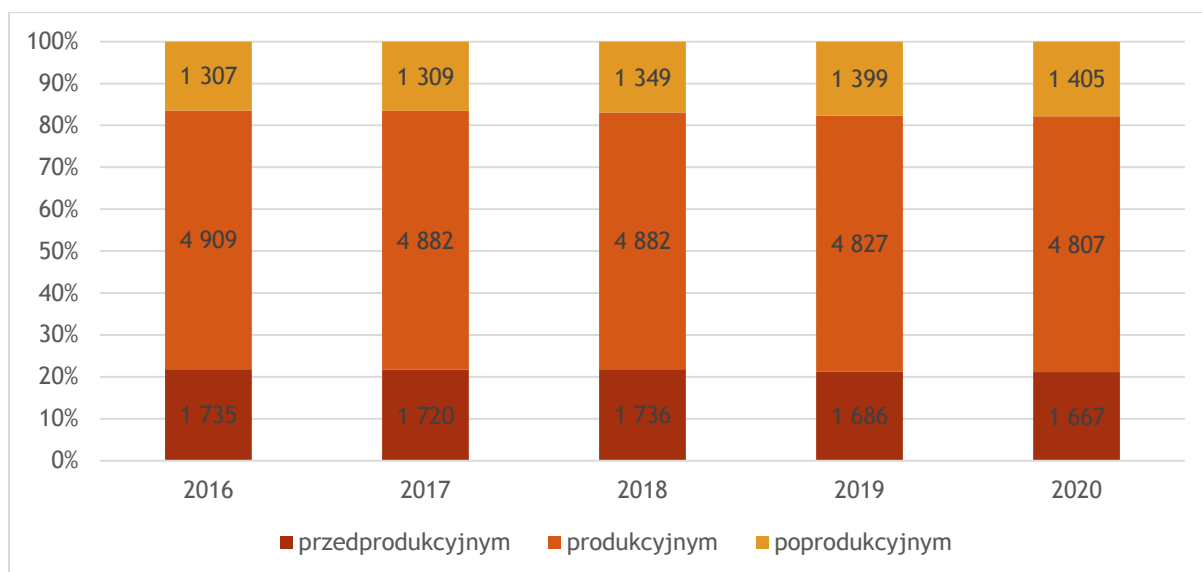

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Bardzo istotnym czynnikiem opisującym strukturę ludności w Gminie Cyców jest również liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Chociaż osoby w wieku produkcyjnym są najliczniejszą grupą, to jednak ich liczba stale maleje. Na przełomie lat 2016-2020 liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się z poziomu 4909 do poziomu 4807. W tym samym czasie odnotowano również znaczący spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Zupełnie odwrotną tendencję wykazuje natomiast grupa osób w wieku poprodukcyjnym. Tutaj możemy zauważyć wzrost z poziomu 1307 w 2016 r. do poziomu 1405 w roku 2020.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, warto podkreślić iż w liczbach bezwzględnych liczba dzieci i młodzieży jest większa niż osób starszych, mimo to udział osób starszych w populacji mieszkańców gminy systematycznie rośnie. Na tej podstawie przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej, co już jest obserwowane w niektórych miejscowościach w gminie, jak Szczupak, Zagórze i Zosin.

Wykres 2 - Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2016-2020

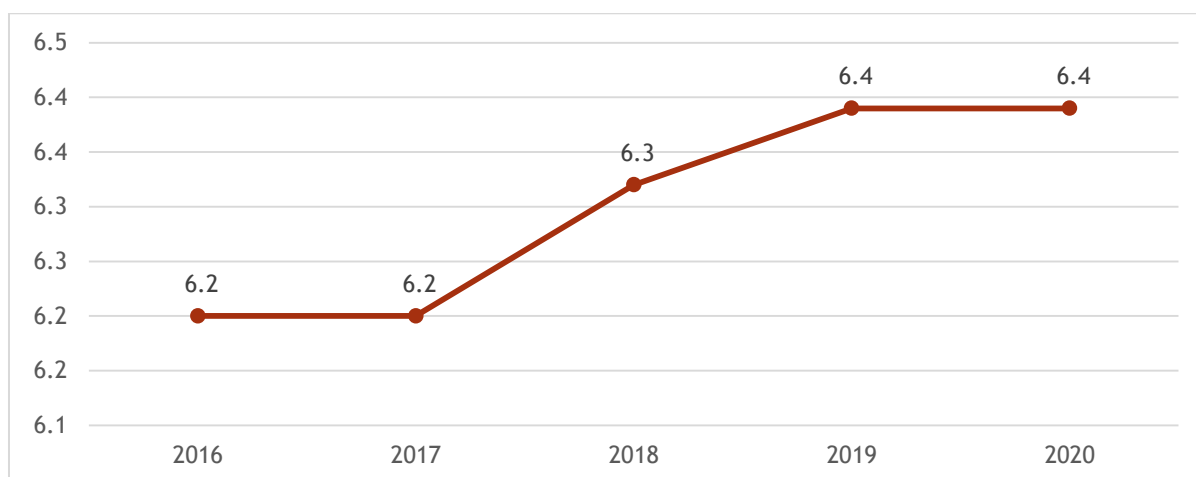

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jednym z najważniejszych czynników pozwalających oszacować przyszły potencjał gospodarczy terenu jest również porównanie liczby osób w wieku produkcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Wysoki udział osób w wieku produkcyjnym świadczy o dużych możliwościach w zakresie zatrudnienia, co sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości. Jako że to właśnie ta grupa jest głównym wytwórcą dóbr i dochodów przekłada się to bezpośrednio na rozwój danego obszaru.

Po zsumowaniu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym (tzw. osoby w wieku nieprodukcyjnym) oraz porównaniu ich z liczbą w wieku produkcyjnym otrzymamy tzw. wskaźnik obciążenia demograficznego. Wskazuje on liczbę osób, które znajdują się „na utrzymaniu” osób będących w szczycie aktywności gospodarczej. Wskaźnik ten przedstawia się dla gminy niekorzystnie. Należy pamiętać, że przede wszystkim ma na to wpływ zmniejszający się udział w ludności wieku przedprodukcyjnym, a zwiększający się udział ludności w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 3 - Wskaźnik obciążenia demograficznego

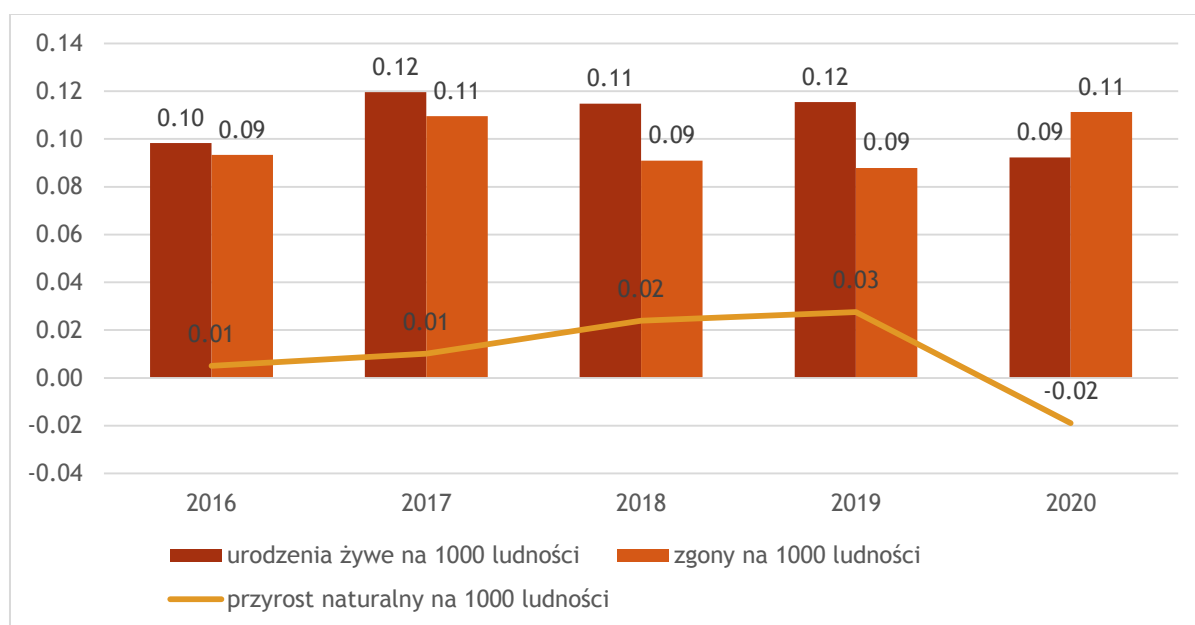
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Problem starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie 2020-2025 będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów - młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup - prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niepełności, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

W Gminie Cyców do najistotniejszych problemów dotyczących seniorów zalicza się: niski standard życia, utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych, w tym do specjalistycznej opieki zdrowotnej, samotność, zanik więzi społecznych oraz niski stopień aktywności osób w wieku 75+.

Wykres 4 - Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Cyców w latach 2016-2020

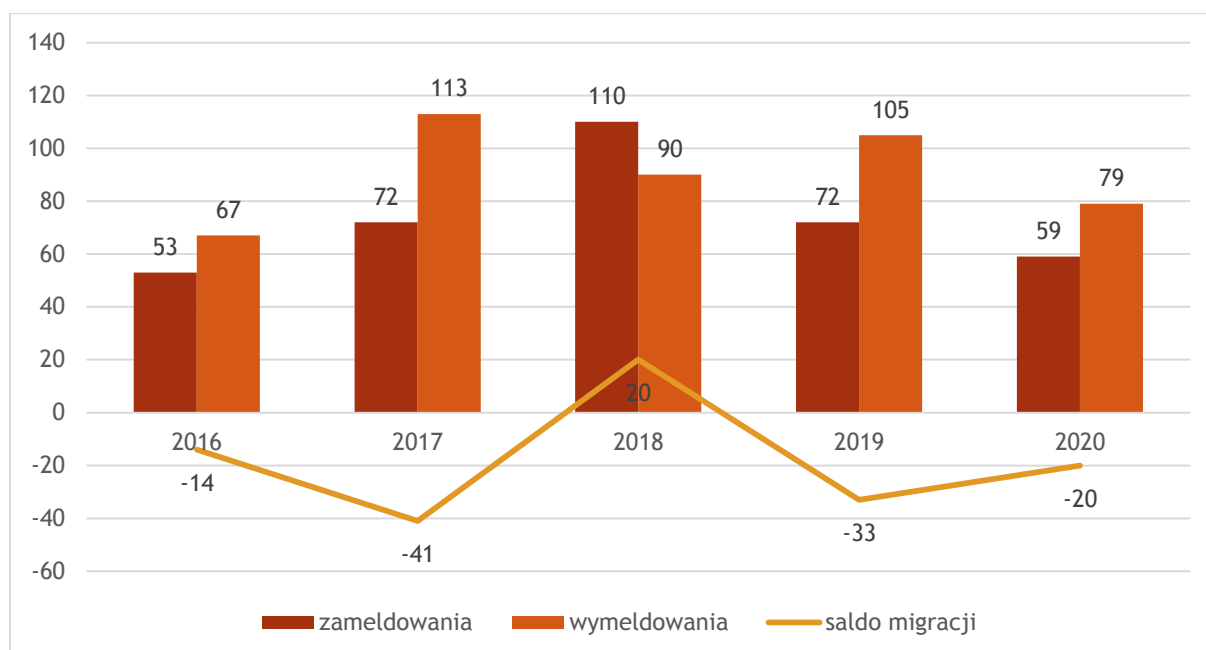
Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jednym z ważniejszych czynników wpływającym na zmiany liczby ludności jest przyrost naturalny. Na przestrzeni lat 2016-2019 utrzymywał się on na poziomie dodatnim. Jednak w roku 2020 odnotowano ujemny przyrost naturalny o wartości -1,90 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Taki stan rzeczy jest spowodowany przede wszystkim przez nagły wzrost liczby zgonów. Jednakże zaznaczyć należy, że przyrost naturalny na poziomie notowanym w latach ubiegłych również świadczy o niekorzystnej sytuacji w zakresie analizowanego wskaźnika. Nie zapewni on zastępowalności pokoleń.

Procesy demograficzne mają znaczący wpływ na rozwój Gminy Cyców. Należy jednak zaznaczyć, że na wzrost rozwoju naturalnego ludności w dużej mierze mają wpływ czynniki zewnętrzne, takie jak np. proces falowania niżów i wyżów demograficznych,

ogólna sytuacja gospodarczo-społeczna kraju, prawne uregulowania prorodzinne, czy wreszcie zmiany zachowań prokreacyjnych młodego pokolenia.

Wykres 5 - Saldo migracji w gminie Cyców w latach 2016-2020

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Kolejny element wpływający na ludność obszaru to saldo migracji. Procesy migracyjne odgrywają decydującą rolę nie tylko w zakresie ogólnej liczby mieszkańców, lecz również wpływają na przemiany struktury wiekowej ludności. Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą stałego lub czasowego miejsca zamieszkania połączone z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego kraju (migracje wewnętrzne) lub granicy państwa (migracje zagraniczne).

Na przestrzeni lat 2016-2020 saldo migracji utrzymuje się zazwyczaj na poziomie ujemnym. Najniższą wartość tj. 41 osiągnęło w 2017 r. Natomiast rok 2018 jest jedynym w analizowanym okresie, kiedy liczba zameldowań przewyższała liczbę wymeldowań. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że przebieg procesów migracyjnych zależy również od możliwości zatrudnienia, rozwoju lokalnego i warunków życia na danym obszarze. Na zmniejszenie odpływu migracyjnego ludności będzie miał przede wszystkim wzrost potencjału gospodarczego, a także podniesienie poziomu zamieszkiwania i warunków życia. Działania rewitalizacyjne na terenie gminy z pewnością będą miały pozytywny wpływ na migracje ludności.

Średnia wartość procentowego spadku liczby ludności na przestrzeni okresu 2016-2021 dla Gminy Cyców wynosi -2,35%. Należy zauważyć, że na terenie gminy znajduje się kilka sołectw, które w badanym okresie zwiększyły liczbę ludności. Możemy wśród nich wymienić m.in. Kopina, Ludwinów, Stary Stręczyn. Do sołectw, w których najmocniej zaznaczył się problem wyludniania się obszaru należy zaliczyć np. Ludwinów-Kolonia, Małków, Sewerynów oraz Stefanów. Co równie istotne, aż 18 spośród 27 sołectw zmagają się ze zmniejszającą się liczbą ludności, z czego w 11 sołectwach problem ten występuje na poziomie powyżej średniej wskazanej dla gminy. Do tej grupy możemy zaliczyć również sołectwa wskazane jako obszar rewitalizacji, czyli Cyców i Świerszczów.

Tabela 1 - Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Cyców

Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Cyców	
Adamów	-4,64%
Barki	-1,29%
Bekiesza	-2,16%
Biesiadki	2,70%
Cyców	-6,02%
Cyców-Kolonia Druga	4,42%
Garbatówka	0,72%
Głębokie	-2,86%
Kopina	6,82%
Ludwinów	9,23%
Ludwinów-Kolonia	-10,00%
Malinówka	-0,29%
Małków	-10,74%
Nowy Stręczyn	-6,43%
Ostrówek Podyski	0,00%
Podgłębokie	1,16%
Sewerynow	-10,71%
Stary Stręczyn	6,06%
Stawek	-2,29%
Stefanów	-10,55%
Szczupak	2,04%
Świerszczów	-2,47%
Świerszczów-Kolonia	-1,84%
Wólka Cycowska	3,25%
Wólka Nadrybska	-7,62%
Zagórze	-3,26%
Zaróbka	-1,57%
ŚREDNIA	-2,35%

Źródło: Urząd Gminy Cyców

Istotnym wskaźnikiem jest również współczynnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym przypadającymi na 100 mieszkańców Gminy Cyców. Wskaźnik ten obrazuje niekorzystny trend demograficzny i świadczy o występowaniu problemu starzenia się społeczeństwa. Diagnoza ogólna realizowana na terenie całej gminy wskazuje, że jest to zjawisko postępujące i będzie przybierać na sile. Taki stan rzeczy generuje szereg innych problemów (m.in. zmniejszanie zasobu siły roboczej, osłabienie lokalnego kapitału ludzkiego czy pogarszanie struktury rynku pracy). Przedmiotowe zjawisko ma również skutki ekonomiczne. Może znacząco wpływać na system finansów publicznych gminy np. poprzez wzrost kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi.

Tabela 2 - Procent osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach Gminy Cyców

Procent osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach Gminy Cyców	
Adamów	15,97%
Barki	17,70%
Bekiesza	12,95%
Biesiadki	15,79%
Cyców	19,23%

Cyców-Kolonia Druga	16,54%
Garbatówka	21,86%
Głębokie	15,79%
Kopina	19,86%
Ludwinów	18,78%
Ludwinów-Kolonia	11,11%
Malinówka	14,96%
Małków	18,52%
Nowy Stręczyn	18,13%
Ostrówek Podyski	23,14%
Podgłębokie	14,56%
Sewerynów	30,00%
Stary Stręczyn	15,71%
Stawek	13,62%
Stefanów	20,39%
Szczupak	14,00%
Świerszczów	19,94%
Świerszczów-Kolonia	19,25%
Wólka Cycowska	18,22%
Wólka Nadrybska	18,56%
Zagórze	19,10%
Zaróbka	21,60%
ŚREDNIA	18,06%

Źródło: Urząd Gminy Cyców

Na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy Cyców określono procent osób w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych sołectwach. Średnia wartość wskaźnika dla Gminy Cyców wynosi 18,06%. Najniższe wartości, świadczące o stosunkowo niskim udziale osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle społeczeństwa odnotowano w sołectwach: Ludwinów-Kolonia, Bekiesza, oraz Stawek. Wartości najwyższe wskazujące na problem wysokiego obciążenia demograficznego możemy zauważyć w sołectwach: Sewerynów, Ostrówek Podyski, Garbatówka i Zaróbka. Należy jednak zaznaczyć, że aż 15 z 27 sołectw odnotowuje wartości powyżej średniej. To w właśnie w nich nasilenie analizowanego problemu jest najwyższe. Sytuacje przedstawia się niekorzystnie również w sołectwach Cyców i Świerszczów.

2.2.2. POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE RODZINY

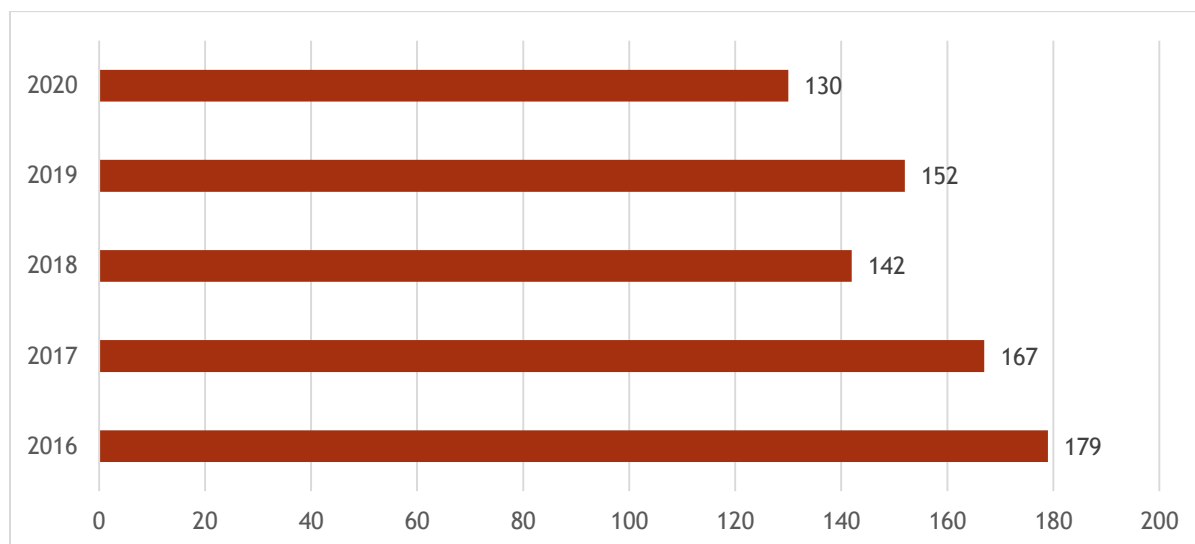
Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmowi lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej oraz klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Pomoc społeczna jest jedną z wielu dziedzin współtworzących rzeczywistość społeczną. Jest działalnością instytucji państwowych i społecznych, która umożliwia i ułatwia zaspokojenie podstawowych potrzeb osobom i rodzinom niezdolnym do uczynienia tego samodzielnie. Dla pomocy społecznej problemy rodzin są istotnym sygnałem do pojęcia działań, ponieważ w przypadku niedostosowania społecznego, choroby i problemów, gdy człowiek nie daje sobie rady, konieczne jest udzielenie mu pomocy z zewnątrz. Pomoc społeczna może polegać w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

W Gminie Cyców zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

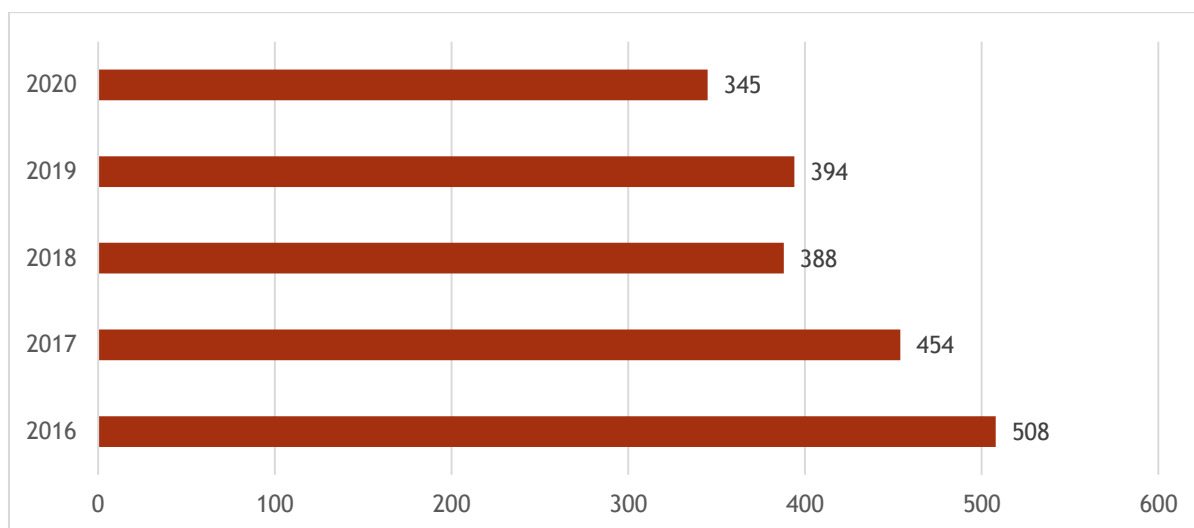
Wykres 6 - Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej gminie Cyców w latach 2016-2020

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jak widać na powyższym wykresie, liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej gminie Cyców w latach 2016-2020 systematycznie spada. Wyjątkiem będzie tutaj wyłącznie rok 2019, gdzie odnotowano jednoroczny wzrost wartości wskaźnika. W 2016 roku aż 179 korzystało z tego typu pomocy, natomiast w roku 2020 liczba ta spadła do poziomu 130, czyli o 27,37%.

Wykres 7 - Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Gminy Cyców

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

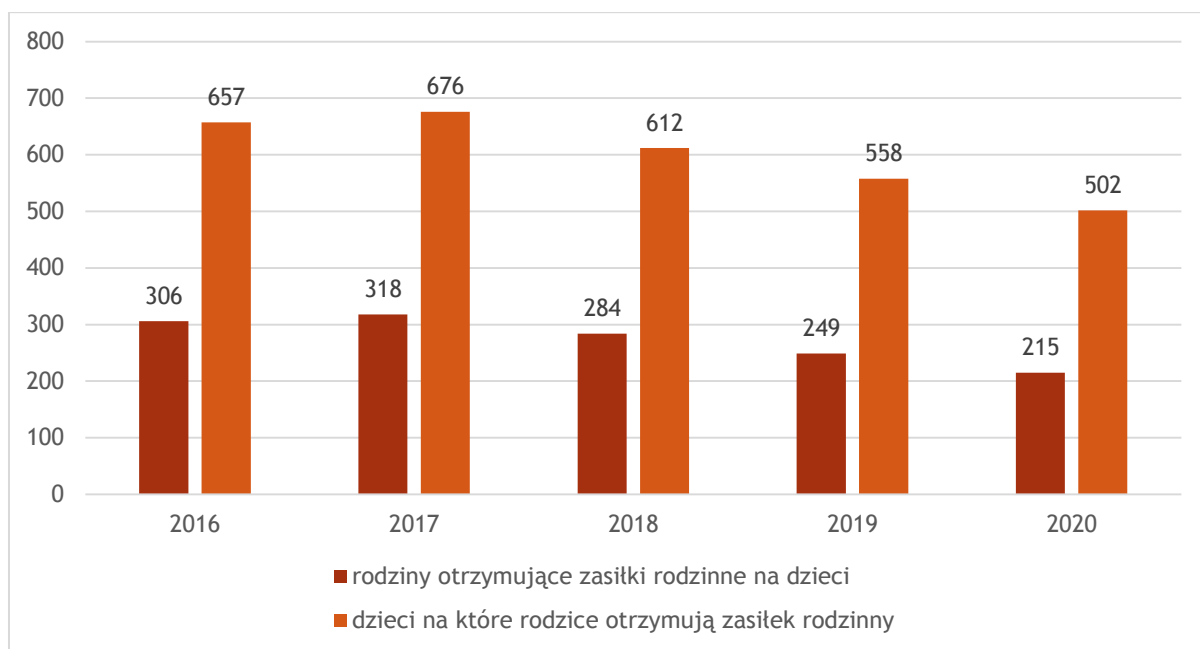
Uszczegółowieniem informacji w zakresie beneficjentów pomocy społecznej poza liczbą rodzin z niej korzystających może być również liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Gminy Cyców. Wartości wskaźnika na przecięciu lat 2016-2020 układają się tutaj analogicznie do powyższego wykresu. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ulega stałemu zmniejszeniu. W 2016 było to 508 osób, natomiast w 2020 r. już tylko 345. Wyjątkiem jest również rok 2019, w którym wartość wskaźnika wzrosła w stosunku do roku poprzedniego.

Znaczącym elementem wsparcia społecznego są również zasiłki rodzinne na dzieci. Mają one na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka);
- 3) osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. Natomiast w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na jedną osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

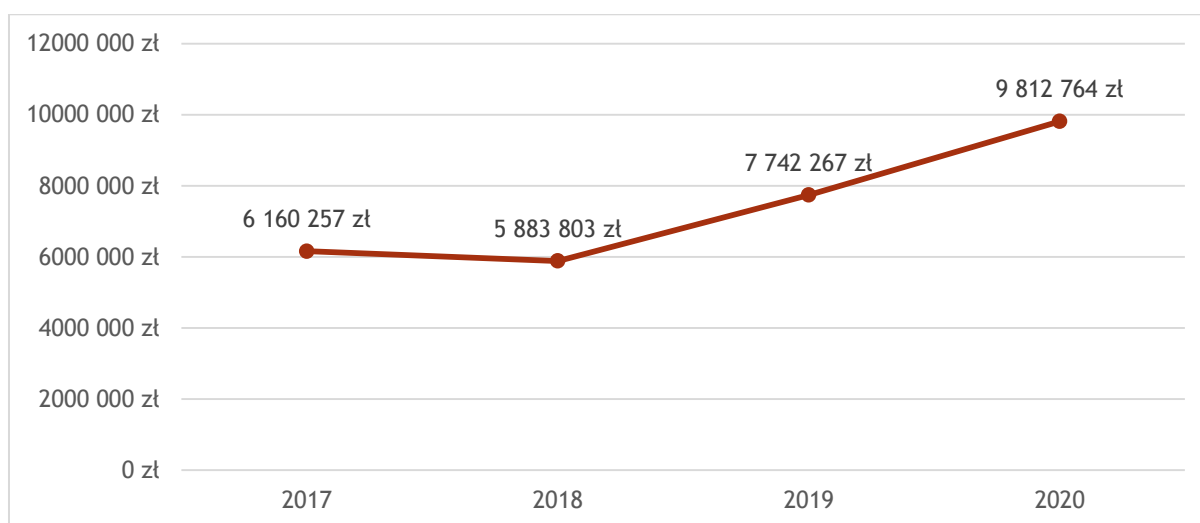
Wykres 8 - Rodziny i dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny na terenie Gminy Cyców

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Uzupełnieniem informacji w zakresie wsparcia rodziny w Gminie Cyców mogą być również wartości wydatków poniesionych na świadczenia wychowawcze. W ramach programu „Rodzina 500+” rodzinom z dziećmi na utrzymaniu przysługuje świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze ma charakter powszechny i przysługuje niezależnie od dochodu rodziny. Rządowy program „Rodzina 500+” to wsparcie polskich rodzin w częściowym pokryciu wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Jak widzimy na poniższym wykresie, wartość ponoszonych na ten cel wydatków stale rośnie. Jest to głównie wynikiem zmian w programie w zakresie jego dostępności i przysługiwania w zależności od liczby dzieci.

Wykres 9 - Wydatki na świadczenia wychowawcze

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Istotne problemy społeczne możemy zauważyć również na podstawie danych opisujących procent osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa posłuży do przeprowadzenia precyzyjnej identyfikacji i analizy terenów, w obrębie których występuje największa koncentracja problemu. Możemy zauważyć, że średnia wartość wskaźnika wynosi 3,37. Jako sołectwa o ponadprzeciętnym nasileniu problemu należy wskazać: Adamów, Bekiesza, Kopina, Ludwinów, Małków, Nowy Stręczyn, Ostrówek Podyski, Świerszczów Kolonia, Wólka Nadrybska, Zagórze. Sytuacja w tym zakresie na obszarze rewitalizacji tj. w sołectwach Cyców i Świerszczów jest dość dobra.

Tabela 3 - Procent osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa

Procent osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w sołectwach Gminy Cyców	
Adamów	7,95%
Barki	1,62%
Bekiesza	7,55%
Biesiadki	1,35%
Cyców	0,61%
Cyców-Kolonia Druga	0,40%
Garbatówka	1,81%
Głębokie	2,66%
Kopina	7,20%
Ludwinów	5,64%
Ludwinów-Kolonia	0,00%
Malinówka	0,00%
Małków	10,74%
Nowy Stręczyn	10,80%
Ostrówek Podyski	6,61%
Podgłębokie	3,10%
Sewerynow	0,00%
Stary Stręczyn	6,06%
Stawek	3,67%
Stefanów	3,96%
Szczupak	0,00%
Świerszczów	1,85%
Świerszczów-Kolonia	5,99%
Wólka Cycowska	2,98%
Wólka Nadrybska	6,67%
Zagórze	10,87%
Zaróbka	0,79%
ŚREDNIA	3,37%

Źródło: Urząd Gminy Cyców

Zagrożenie lub występujący stan ubóstwa odciska piętno na całych rodzinach i może prowadzić do wielu ich dysfunkcji lub nawet wykluczenia społecznego. Ubóstwo i wykluczenie społeczne mogą współwystępować jednocześnie z innymi problemami społecznymi, takimi jak: niepełnosprawności i długotrwałe choroby, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach oraz uzależnienia. W związku z powyższym, znacząca część beneficjentów pomocy społecznej występuje o kilka rodzajów świadczeń, podając różne przyczyny uprawniające do przyznania konkretnego świadczenia. Należy również zaznaczyć, że problem ubóstwa bardzo często łączy się również z problemem bezrobocia. Dlatego też, problem ten został przeanalizowany w oddzielnym podrozdziale.

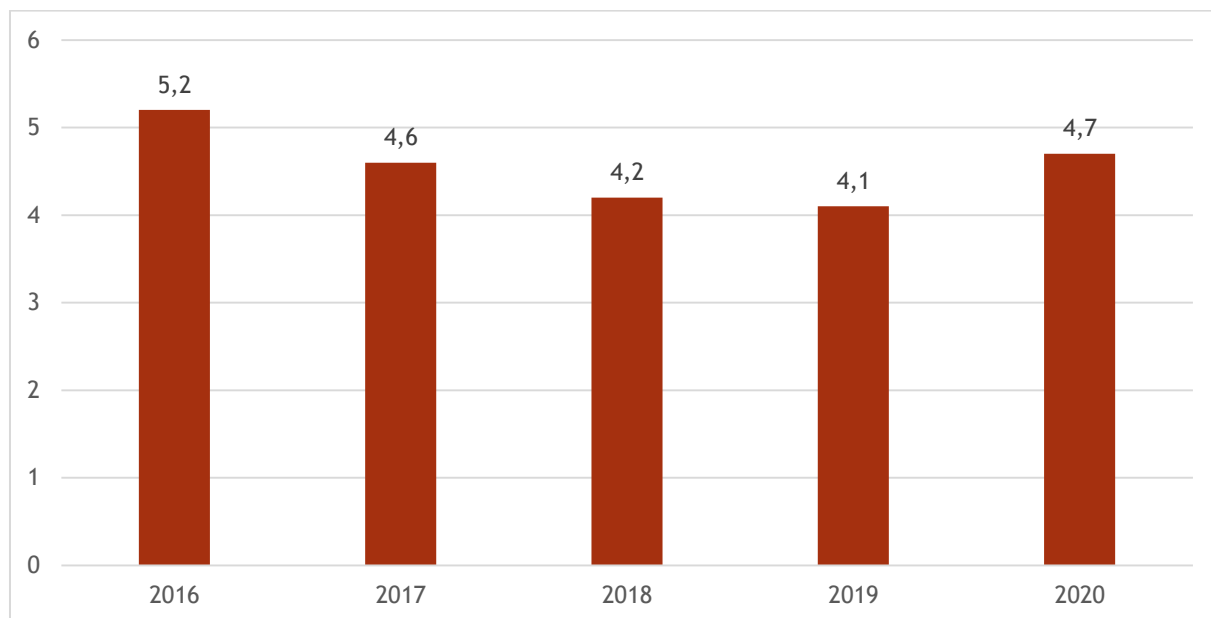
2.2.3. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest to zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia. Wyróżniamy również szczególnie rodzaj bezrobocia tj. bezrobocie długotrwałe, czyli przekraczające 12 miesięcy. Bezpośrednią przyczyną bezrobocia jest zazwyczaj niewystarczająca liczba wolnych miejsc pracy. Wśród innych przyczyn takiego stanu rzeczy wymienić należy również: wadliwą organizacją rynku pracy, brak odpowiednich kwalifikacji bezrobotnych, trudności mieszkaniowe uniemożliwiające przesuwanie nadwyżek siły roboczej do ośrodków wykazujących jej niedobór, oferowanie zbyt niskich stawek płac (np. w porównaniu z zasiłkiem dla bezrobotnych).

Zjawisko bezrobocia jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe społeczeństwa. Długotrwały brak stałego wynagrodzenia może również powodować uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej. Inne problemy jakie rodzi bezrobocie to negatywny wpływ kondycję psychofizyczną społeczeństwa, pogłębiająca się izolacja społeczna osób pozostających bez pracy oraz spadek ich aktywności społecznej. Jak wspomniano powyżej, problem bezrobocia może być ściśle powiązany z problemem ubóstwa. Można wręcz powiedzieć, że bardzo często ubóstwo jest spowodowane właśnie bezrobociem.

Pewien poziom bezrobocia (ok. 3%) jest w gospodarce nieunikniony, a nawet konieczny, ponieważ umożliwia dostosowanie struktury produkcji do zmieniających się potrzeb. Nadmierne bezrobocie jest jednak zjawiskiem niekorzystnym i to nie tylko dla osób nim dotkniętych, w skali masowej jest ciężarem dla całej gospodarki kraju.

Wykres 10 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Cyców

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

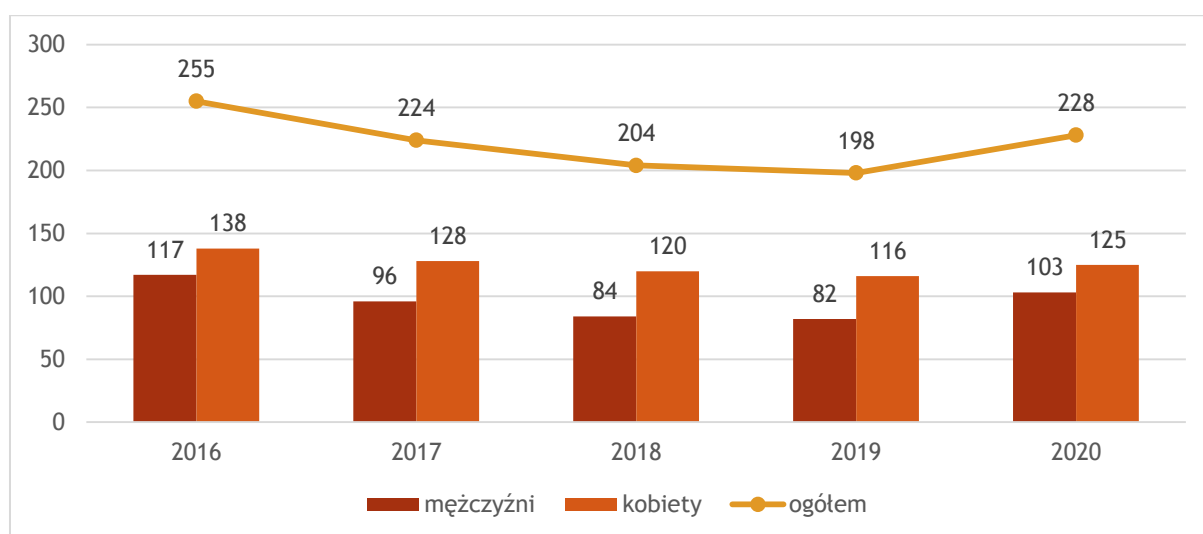
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Cyców nie jest drastycznie wysoki. Poziom bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się na poziomie ok. 5%. Najniższą wartość odnotowano w roku 2018 kiedy poziom bezrobocia wynosił 4,2%. Jednak w odniesieniu do całkowitej liczby

ludności wartość wskaźnika będzie zdecydowanie wyższa. Działania Gminy w zakresie walki z bezrobociem obejmują głównie:

- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu gminy i przedsiębiorczości mieszkańców,
- organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych,
- organizowanie prac społecznie-użytecznych.

Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Cyców systematycznie spadała na przestrzeni lat 2016-2019 z poziomu 255 do poziomu 198. Jednak rok 2020 przyniósł ponowny wzrost wartości wskaźnika do poziomu 228.

Wykres 11 - Liczba bezrobotnych w latach 2016-2020 na terenie Gminy Cyców

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

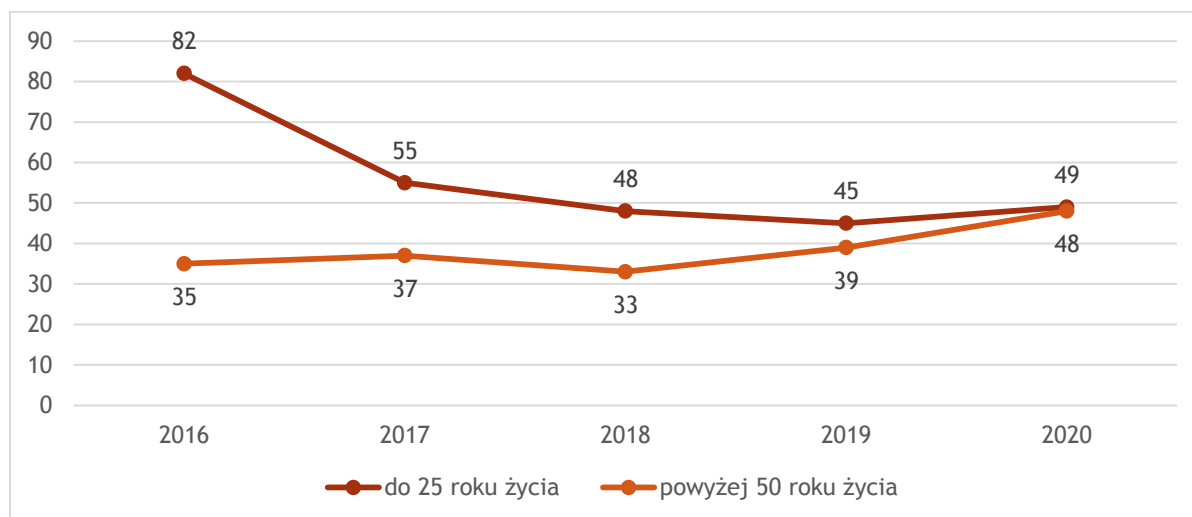
Na podkreślenie zasługuje fakt, że liczba bezrobotnych kobiet wśród ogółu bezrobotnych jest znacznie większa aniżeli mężczyzn. Może to wynikać ze specyfiki lokalnej gospodarki, która stwarza większe możliwości w zatrudnianiu mężczyzn. W związku z tym należy podjąć działania mające na celu wyrównanie szans na rynku pracy. Istnieje wiele możliwości pozyskania znacznych środków finansowych na podniesienie jakości kapitału społecznego, przystosowanie do możliwości lokalnego rynku pracy oraz pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy.

Szczególne grupy bezrobotnych to ludzie młodzi do 25 roku życia oraz osoby w średnim wieku powyżej 50 roku życia. Z różnych względów są to grupy szczególnie narażone na problem bezrobocia.

Dość liczną grupą wśród bezrobotnych stanowią osoby młode do 25 roku życia, Oznacza to, że duża część bezrobotnych w gminie Cyców jest obecnie w wieku najwyższej aktywności zawodowej. Związane jest przede wszystkim z niedostosowaniem poziomu wykształcenia, brakiem kwalifikacji zawodowych pozwalających uzyskać zatrudnienie na obecnym wymagającym rynku pracy, brakiem doświadczenia zawodowego oraz nieumiejętnością efektywnego poruszania się po rynku pracy. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych w tej grupie wiekowej zmalała na przestrzeni lat 2016-2020.

Zupełnie inaczej przedstawia się sytuacja bezrobotnych w grupie wiekowej 50+. Tutaj widoczny jest wzrost wskaźnika z poziomu 35 w roku 2016 do poziomu 48 w roku 2020. Taki stan rzeczy świadczy o tym, że przedstawiciele niniejszej grupy wiekowej coraz gorzej radzą sobie na rynku pracy. Powodem takiej sytuacji mogą być np. trudności w przystosowaniu się do zmieniających się wymagań.

Wykres 12 - Liczba bezrobotnych w grupach do 25 roku życia i powyżej 50 roku życia w Gminie Cyców

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Analizując zjawisko bezrobocia należy wziąć również pod uwagę liczbę osób długotrwale bezrobotnych. Poniższa tabela wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu na terenie Gminy Cyców. Wśród sołectw w których odnotowano przekroczenia względem średniej, należy wskazać: Barki, Bekiesza, Cyców, Nowy Stręczyn, Stawek, Świerszczów, Wólka Cycowska. Jednak sołectwa wskazane jako obszar rewitalizacji wskazują na szczególną koncentrację problemu.

Tabela 4 - Liczba osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni

Liczba osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni	
Adamów	0
Barki	9
Bekiesza	7
Biesiadki	2
Cyców	15
Cyców-Kolonia Druga	0
Garbatówka	2
Głębokie	3
Kopina	2
Ludwinów	2
Ludwinów-Kolonia	0
Malinówka	3
Małków	4
Nowy Stręczyn	8
Ostrówek Podyski	1
Podgłębokie	4
Sewerynów	0

Stary Stręczyn	1
Stawek	6
Stefanów	2
Szczupak	3
Świerszczów	10
Świerszczów-Kolonia	4
Wólka Cycowska	9
Wólka Nadrybska	1
Zagórze	4
Zaróbka	2
ŚREDNIA	4

Źródło: Urząd Gminy Cyców

Taki stan rzeczy wskazuje, iż bezrobocie w ww. jednostkach ma charakter stały, a nie przejściowy. Pozostawanie bez pracy to szczególnie trudny czas, nie tylko z uwagi na aspekt finansowy, ale także psychologiczny i społeczny. Im bardziej przedłuża się okres długotrwałego bezrobocia, tym trudniejszy jest powrót i adaptacja do wymagań rynku pracy. Należy zaznaczyć, że przedłużenie okresu pozostawania bez stałych środków finansowych ogranicza w sposób znaczny możliwości włączenia się w życie społeczne. Bardzo często osoby pozostające bez zatrudnienia nie mogą aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym. Przedłużający się okres pozostawania bez zatrudnienia może powodować adaptację do zaistniałej sytuacji. Uznaje się, że po upływie 12 miesięcy poszukiwań pracy następuje pogłębienie i stabilizacja negatywnych konsekwencji. Proces obniżenia aktywności życiowej przybiera na sile, pogarsza się również sytuacja psychiczna i fizyczna. Konsekwencje przedłużającego się bezrobocia prowadzą do kolejnych problemów, które poprzez obniżenie motywacji i poczucie bezradności prowadzą do akceptacji bezrobocia.

2.2.4. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA

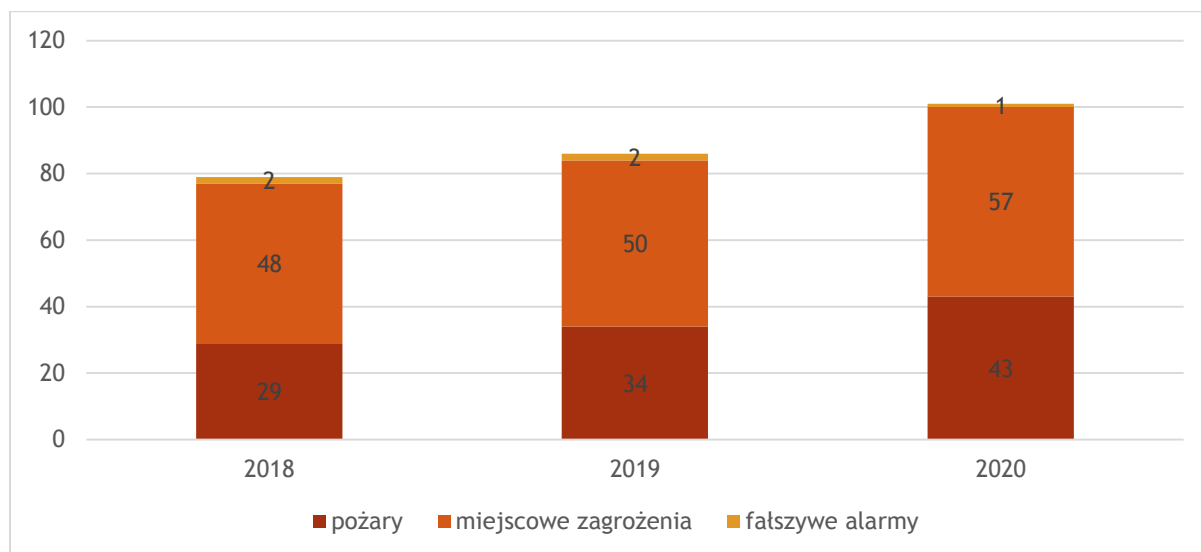
Poziom bezpieczeństwa mieszkańców jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia oraz rozwój lokalnej społeczności. Ma on również istotny wpływ na określenie, które obszary wykazują cechy degradacji. Zmniejszenie poziomu bezpieczeństwa odbywa się poprzez rosnącą liczbę zdarzeń związanych z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm. Przystępczość jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Mimo, że problem ten stanowi margines życia społecznego, jednak częstotliwość i intensywność zdarzeń o tym charakterze może wpływać na postawy i zachowania mieszkańców gminy. Należy również zaznaczyć, że dla wielu osób czynnik bezpieczeństwa i chęć życia na spokojnym obszarze stanowi istotną wartość, bardzo często decydującą o wyborze miejsca do osiedlenia się.

Nad bezpieczeństwem publicznym czuwa Komenda Powiatowa Policji w Łącznej przede wszystkim poprzez Posterunek Policji w Cycowie oraz Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Cycowie i Świerszczowie.

Poniższy wykres prezentuje dane dotyczące zdarzeń z zakresu ochrony przeciwpożarowej odnotowanych na terenie Gminy Cyców. Należy zaznaczyć, że ogólna liczba zdarzeń na przestrzeni lat 2018-2020 wzrosła z poziomu 79 do poziomu 101 zdarzeń. Analogicznie rośnie również liczba pożarów na terenie gminy. W 2018 r było ich 29 natomiast w roku 2020 ich liczba wzrosła do 43. Największa liczba zagrożeń to tzw. zagrożenia miejscowe (nie będące pożarami). Tutaj również możemy odnotować

systematyczny wzrost. Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż każdego roku zgłaszane są również fałszywe alarmy. Jednak jest ich stosunkowo niewiele.

Wykres 13 - Zdarzenia wg rodzajów w latach 2018-2020 na terenie Gminy Cyców

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Poziom bezpieczeństwa określają również dane dotyczące stwierdzonych przestępstw, kolizji drogowych oraz przeprowadzonych interwencji domowych zostały opracowane na podstawie systemów informatycznych Wydziału Kryminalnego, Wydziału Ruchu Drogowego i Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Łęcznej.

Tabela 5 - Przestępstwa na terenie Gminy Cyców w 2021 r.

	Przestępczość ogółem	Przestępczość z wyłączeniem zdarzeń ruchu drogowego	Przestępczość - zdarzenia w ruchu drogowym
Adamów	1	1	0
Barki	6	5	1
Bekiesza	2	2	0
Biesiadki	0	0	0
Cyców	21	16	5
Cyców-Kolonia Druga	1	1	0
Garbatówka	0	0	0
Garbatówka Kol.	2	2	0
Głębokie	4	2	2
Kopina	4	3	1
Ludwinów	3	1	2
Ludwinów- Kolonia	0	0	0
Malinówka	2	2	0
Małków	1	1	0
Nowy Stręczyn	0	0	0
Ostrówek Podyski	0	0	0
Podgłębokie	3	3	0
Sewerynów	0	0	0
Stary Stręczyn	0	0	0

Stawek	1	1	0
Stefanów	6	5	1
Janowica	1	1	0
Szczupak	1	1	0
Świerszczów	6	5	1
Świerszczów-Kolonia	0	0	0
Wólka Cycowska	15	15	0
Wólka Nadrybska	1	1	0
Zagórze	1	1	0
Zaróbka	0	0	0
ŚREDNIA	2,83	2,38	0,45

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Łęcznej

Przestępstwa na terenie Gminy Cyców możemy przedstawić w podziale na przestępstwa popełnione w ruchu drogowym oraz z wyłączeniem zdarzeń ruchu drogowego. Zdecydowanie najwyższy poziom przestępczości możemy odnotować w sołectwach: Cyców, Wólka Cycowska, Barki, Stefanów, Świerszczów. Wartość wskaźnika we wskazanych gminach znacząco przewyższa wartość średnią, która wynosi 2,83. Należy również zaznaczyć, że poziom przestępczości na wyznaczonym obszarze rewitalizacji jest dość wysoki. Zarówno w Cycowie jak i Świerszczowie, liczba zdarzeń przekracza wartości średnie dla gminy.

Podobna sytuacja występuje w przypadku danych wskazujących na interwencje policyjne i domowe na terenie Gminy Cyców. Na ich podstawie widzimy, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu. Wśród sołectw w których odnotowano przekroczenia względem średniej wynoszącej 2,60 należy wskazać: Cyców, Garbatówka, Głębokie, Kopina, Podgłębokie, Stawek, Świerszczów oraz Wólka Cycowska. Taki stan rzeczy obrazuje ogólny stan poszczególnych sołectw Gminy Cyców w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców. Interwencje policyjne są odpowiedzią na różnego rodzaju zagrożenia. Co bardzo istotne, problem jest widoczny na terenie sołectw Cyców i Świerszczów, będących obszarem rewitalizacji

Tabela 6 - Interwencje policyjne i domowe na terenie Gminy Cyców w 2021 r.

Interwencje policyjne i domowe na terenie Gminy Cyców w 2021 r.	
Adamów	0
Barki	2
Bekiesza	2
Biesiadki	1
Cyców	18
Cyców-Kolonia Druga	1
Garbatówka	5 + 2 (kol.)
Głębokie	4
Kopina	4
Ludwinów	2
Ludwinów-Kolonia	0
Malinówka	1
Małków	0
Nowy Stręczyn	2
Ostrówek Podyski	2

Podgębokie	3
Sewerynów	0
Stary Stręczyn	0
Stawek	3
Stefanów	0
Szczupak	0
Świerszczów	8
Świerszczów-Kolonia	0
Wólka Cycowska	9
Wólka Nadrybska	0
Zagórze	1
Zaróbka	0
ŚREDNIA	2,6

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Łęcznej

2.2.5. POZIOM EDUKACJI

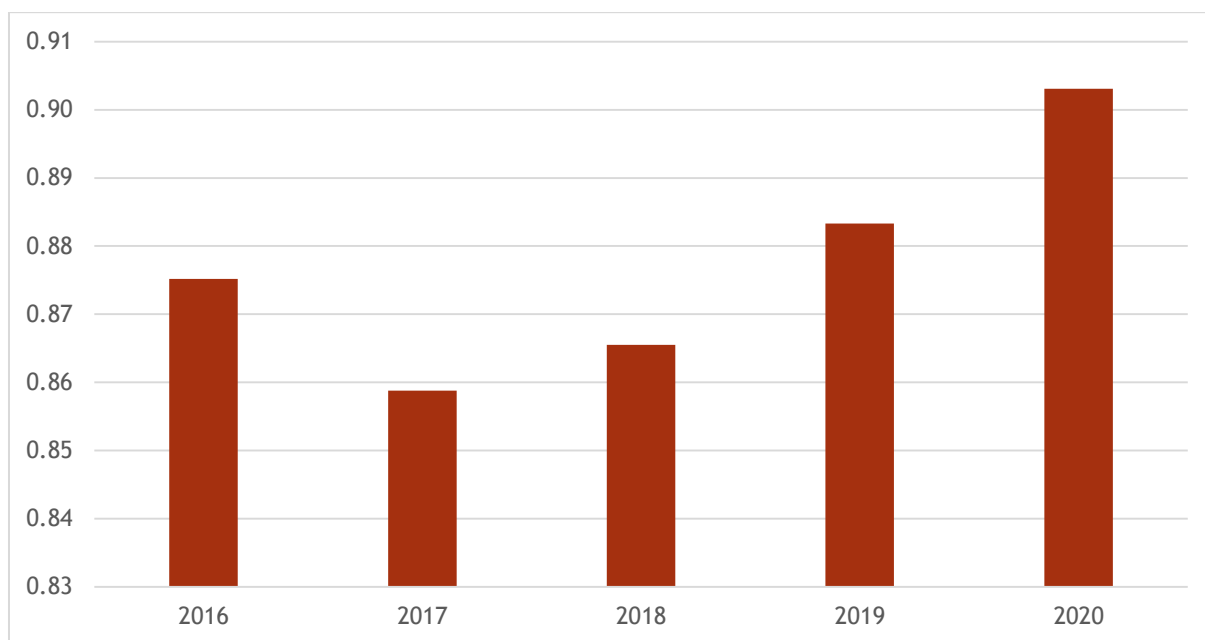
Poziom edukacji to jeden z elementów składających się na obszar społeczny. Należy zaznaczyć, że poziom edukacji ma istotny wpływ na obszar społeczny. Odpowiednio wysoki poziom nauczania procentuje w przyszłości, jest więc bardzo ważnym elementem kształtowania potencjału społeczeństwa. Na terenie Gminy Cyców dzieci pobierają naukę w 5 placówkach oświatowych:

- Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi im. 7 Pułku Ułanów Lubelskich w Cycowie (ul. Chełmska 44), w tym Szkoła Podstawowa w Cycowie i Przedszkole Samorządowe w Cycowie oraz Punkty Przedszkolne (Bekiesza, Janowica i Kopina)
- Szkoła Podstawowa w Garbatówce (Garbatówka 9)
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Głębokiem (Głębokie 4)
- Szkoła Podstawowa w Malinówce (Malinówka 62)
- Szkoła Podstawowa w Stawku (Stawek 5)
- Szkoła Podstawowa w Świerszczowie (Świerszczów 15)

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, w większości zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego. Uczniowie objęci są opieką pedagoga szkolnego i pielęgniarki, mogą również korzystać z pomocy psychologa, logopedy i doradcy zawodowego. Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań - tematyczne, artystyczne i sportowe, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze.

Szkoły prowadzą także lekcje na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych i nauczania indywidualnego. Jednocześnie pedagodzy wskazują, iż dla dalszego rozwoju placówek oświatowych w gminie potrzebne jest zwiększenie ilości godzin świetlicowych oraz zajęć rozwijających, a także modernizacja pomieszczeń sanitarnych.

Wykres 14 - Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Cyców w latach 2016-2020

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Jednym ze wskaźników określających poziom edukacji w Gminie Cyców jest współczynnik skolaryzacji brutto. Jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji brutto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku. Współczynnik podawany jest w ujęciu procentowym.

Wskaźnik określony na podstawie średnich wyników z egzaminów ósmoklasisty wskazuje, gdzie możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu. Należy jednak zaznaczyć, że nie wszystkie sołectwa posiadają na swoim terenie szkołę podstawową. Jednak z uwagi na fakt, iż to właśnie edukacja na poziomie podstawowym jest zadaniem własnym gminy, podjęto decyzję o włączeniu niniejszego wskaźnika do analizy.

Rejonizacja nauczania pozwala nie tylko na określenie jakości kształcenia w poszczególnych placówkach. Na podstawie średnich wyników z egzaminów ósmoklasisty możemy określić pośrednio, że dzieci zamieszkujące określone sołectwa mogą posiadać gorsze warunki do nauki (np. rodzinne, materialne czy też mieszkaniowe), które mogą skutkować osiąganiem gorszych wyników w nauczaniu, w tym także gorszych wyników na egzaminach na zakończenie ósmej klasy.

Może to również świadczyć o występowaniu innych negatywnych czynników społecznych, wpływających na efektywność kształcenia (takich jak np. sytuacja finansowa rodziny, dysfunkcje w rodzinie, warunki do nauki, współpraca rodziców ze szkołą).

Tabela 7 - Średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty w szkołach na terenie Gminy Cyców

	j. polski	matematyka	j. angielski	Przedmioty poniżej średniej
Adamów	63%	45%	49%	3
Barki	66%	52%	69%	0
Bekiesza	61%	36%	44%	3
Biesiadki	61%	36%	44%	3
Cyców	61%	36%	44%	3
Cyców-Kolonia Druga	61%	36%	44%	3
Garbatówka	79%	58%	52%	1
Garbatówka Kol.	79%	58%	52%	1
Głębokie	66%	52%	69%	0
Kopina	61%	36%	44%	3
Ludwinów	59%	35%	59%	2
Ludwinów- Kolonia	59%	35%	59%	2
Malinówka	63%	45%	49%	3
Małków	61%	36%	44%	3
Nowy Stręczyn	61%	36%	44%	3
Ostrówek Podyski	79%	58%	52%	1
Podgłębokie	66%	52%	69%	0
Sewerynów	61%	36%	44%	3
Stary Stręczyn	61%	36%	44%	3
Stawek	59%	35%	59%	2
Stefanów	61%	36%	44%	3
Janowica	61%	36%	44%	3
Szczupak	79%	58%	52%	1
Świerszczów	61%	36%	44%	3
Świerszczów- Kolonia	61%	36%	44%	3
Wólka Cycowska	61%	36%	44%	3
Wólka Nadrybska	79%	58%	52%	1
Zagórze	61%	36%	44%	3
Zaróbka	79%	58%	52%	1
ŚREDNIA	65,6%	45,2%	54,6%	2

Źródło: Urząd Gminy Cyców

Powyższe dane wskazują, jak w poszczególnych sołectwach na terenie Gminy Cyców prezentują się dane dotyczące średnich wyników z egzaminów ósmoklasisty z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki. Możemy zaobserwować również, że uczniowie z obszaru zdegradowanego tj. sołectw: Cyców i Świerszczów osiągają dość przeciętne wyniki na tle innych miejscowości.

2.2.6. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

Aktywność obywatelska jest czynnikiem, który wywiera znaczący wpływ sytuację i rozwój społeczności lokalnej. To właśnie od niniejszej aktywności zależy również poziom kapitału społecznego, a tym samym potencjał do dokonywania zmian w obszarach zdegradowanych i wymagających rewitalizacji.

Przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jednym z elementów aktywności mieszkańców są organizacje pozarządowe. Jest to grupa podmiotów funkcjonujących w sferze ekonomii społecznej, która poprzez działalność ekonomiczną i pożytku publicznego. Bardzo często służy ona także integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej oraz rozwojowi lokalnemu.

Dobrze zorganizowane społeczeństwo obywatelskie może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów. Bardzo istotnym elementem wspierającym aktywność obywatelską jest również współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego. Pozwala ona nie tylko skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań. Gmina Cyców aktywnie korzysta z aktywności swoich mieszkańców.

Tabela 8 - Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Cyców

Jednostki OSP	Koła Gospodyń Wiejskich	Stowarzyszenia i Kluby
OSP w Cycowie	KGW w Barki-Adamów	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Polesie”
OSP w Bekieszy	KGW w Bekieszy	Stowarzyszenie na Rzecz rozwoju oświaty i kultury wiejskiej „Jesteśmy razem” w Garbatówce
OSP w Garbatówce	KGW w Cycowie	Stowarzyszenie Przyjaciół Małej szkoły w Głębokiem
OSP w Głębokiem	KGW w Janowicy	Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne Inicjatywa w Cycowie
OSP w Janowicy	KGW w Małkowie	Możesz osiągnąć więcej „MOW”
OSP w Malinówce	KGW w Zaróbce	Towarzystwo Miłośników Ziemi Cycowskiej
OSP w Nowym Stręczynie	KGW Kolonia Garbatówka	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Cycowie
OSP w Świerszczowie	KGW w Świerszczowie	Ludowy Klub Sportowy „Błękit”
OSP w Zaróbce	KGW w Głębokiem	Uczniowski Klub Sportowy „Amator” w Cycowie
		Klub Abstynenta „Aroka” w Cycowie

Źródło: Urząd Gminy Cyców

W gminie Cyców funkcjonuje 31 organizacji pozarządowych. Gmina posiada uchwalany corocznie program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy. Głównym celem niniejszych działań jest pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców oraz efektywne wykorzystanie potencjału tkwiącego z organizacjach społecznych. Do priorytetowych działań publicznych gminy w 2019 roku należały m.in. zadania z zakresu wspierania i upowszechniania kultury i sztuki, kultury fizycznej, sportu i turystyki, działania na rzecz osób w wieku emerytalnym, ochrona i promocja zdrowia,

przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, a także działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, rodziny i macierzyństwa.

Wskaźnikiem pozwalającym określić aktywność obywatelską może być frekwencja na zebraniach sołeckich (np. podczas ostatniego wyboru sołtysa). Frekwencja wyborcza jest dowodem zaangażowania obywatelskiego w życie gminy. Mierzy również stopień świadomości demokratycznej obywateli, ich uczestnictwo w zarządzaniu gminą oraz ocenę wpływu obywateli na procesy decyzyjne w środowisku lokalnym. Analiza frekwencji na zebraniach sołeckich może wskazywać jakich obszarach istnieje ryzyko wystąpienia problemu niskiego kapitału społecznego. Wartości procentowe wskaźnika w poszczególnych sołectwach uzyskano poprzez podzielenie liczby osób uprawnionych do głosowania przez liczbę osób faktycznie głosujących. Analiza danych z zakresu frekwencji na zebraniach sołeckich podczas ostatnich wyborów sołtysów wskazuje jak duże dysproporcje występują pomiędzy poszczególnymi sołectwami. Średnia dla Gminy Cyców wynosi 16,89%. Jednak aż 9 sołectw odnotowało wynik poniżej średniej: Adamów, Cyców, Garbatówka, Kopina, Ostrówek Podyski, Podgłębokie, Stawek, Świerszczów, Świerszczów Kolonia. Szczególnie niekorzystną wartość wskaźnika możemy zaobserwować w sołectwach wchodzących w skład obszaru rewitalizacji tj. Cyców i Świerszczów.

Tabela 9 - Frekwencja na zebraniach sołeckich podczas ostatniego wyboru sołtysa

Frekwencja na zebraniach sołeckich podczas ostatniego wyboru sołtysa	
Adamów	7,47%
Barki	44,34%
Bekiesza	20,29%
Biesiadki	61,11%
Cyców	5,40%
Cyców-Kolonia Druga	19,60%
Garbatówka	10,85%
Głębokie	19,59%
Kopina	16,59%
Ludwinów	24,84%
Ludwinów-Kolonia	25,58%
Malinówka	22,81%
Małków	26,37%
Nowy Stręczyn	24,46%
Ostrówek Podyski	9,71%
Podgłębokie	14,61%
Sewerynów	78,57%
Stary Stręczyn	31,94%
Stawek	12,65%
Stefanów	29,23%
Szczupak	20,00%
Świerszczów	12,50%
Świerszczów-Kolonia	12,20%
Wólka Cycowska	17,53%
Wólka Nadrybska	30,86%
Zagórze	42,65%
Zaróbka	18,37%
ŚREDNIA	16,89%

Źródło: Urząd Gminy Cyców

2.3. OBSZAR GOSPODARCZY

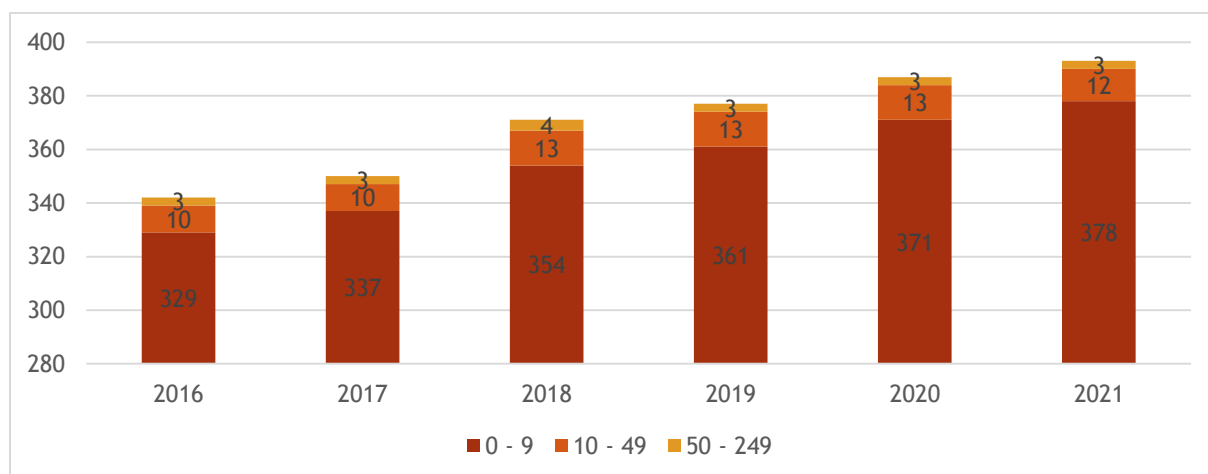
Diagnoza obszaru gospodarczego stanowi jeden z elementów wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości oraz słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że odpowiednio rozwinięty obszar działalności gospodarczej zależy przede wszystkim od samych mieszkańców i jest ściśle związany z obszarem społecznym.

2.3.1. STRUKTURA PRZEDSIĘBIORSTW

Analizując strukturę przedsiębiorstw na terenie Gminy Cyców, należy zwrócić uwagę na ich podział wg liczby zatrudnionych pracowników. Najliczniejszą grupę stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Ich liczba na przestrzeni lat 2016-2020 wzrosła z poziomu 329 do poziomu 378. Należy odnotować również, że wzrost liczby najmniejszych przedsiębiorstw jest względnie stały. Corocznie ich liczba zwiększa się o kilka/kilkanaście jednostek.

W zakresie przedsiębiorstw małych, zatrudniających od 10 do 49 pracowników wzrosty nie są już tak znaczące. Tutaj ich liczba na przestrzeni badanego okresu wzrosła tylko o 2 jednostki. Jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa średnie, zatrudniające od 50 do 249 osób to od 2016 roku, z wyjątkiem roku 2018 utrzymuje się stała liczba 3 jednostek. Należy również zaznaczyć, że na terenie Gminy Cyców nie znajduje się żadne duże przedsiębiorstwo zatrudniające ponad 250 pracowników.

Wykres 15 - Struktura przedsiębiorstw w Gminie Cyców na podstawie liczby zatrudnionych pracowników

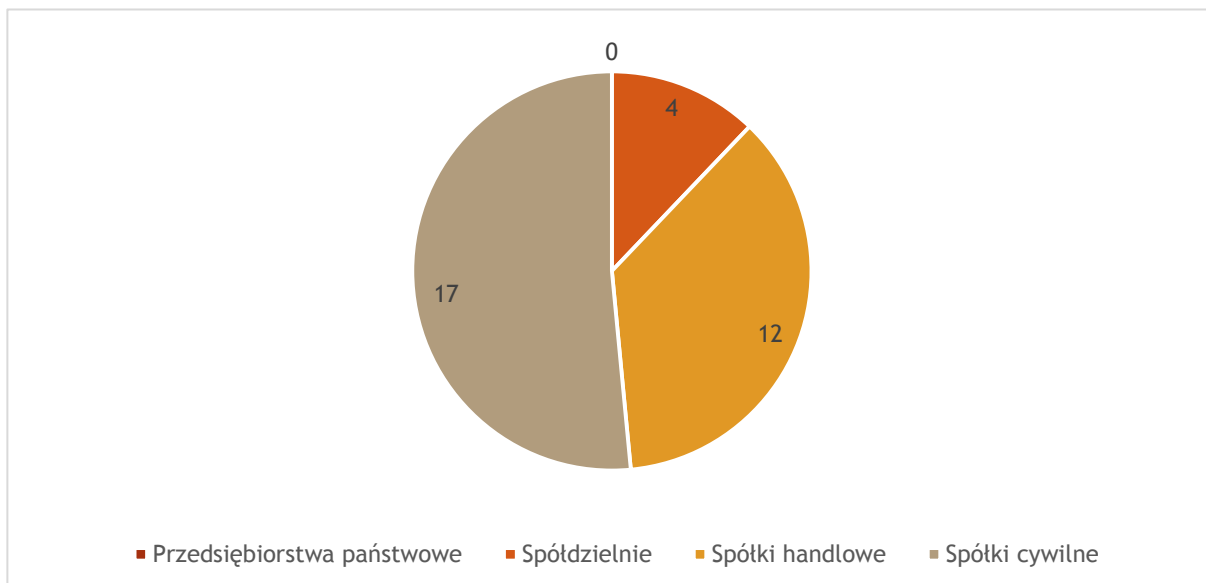

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Na podstawie danych GUS, możemy wyróżnić także podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej w Gminie Cyców. Co istotne, w roku 2021 r. nie było zarejestrowanych żadnych przedsiębiorstw państwowych. Odnotowano natomiast 4 spółdzielnie, 12 spółek handlowych i 17 spółek cywilnych.

Możemy zatem zauważyć, że są to wartości znacznie niższe niż w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Cyców. Zatem to właśnie przedsiębiorcy prywatni, prowadzący własne firmy stanowią najliczniejszą grupę podmiotów na rynku pracy.

Wykres 16 - Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej w Gminie Cyców

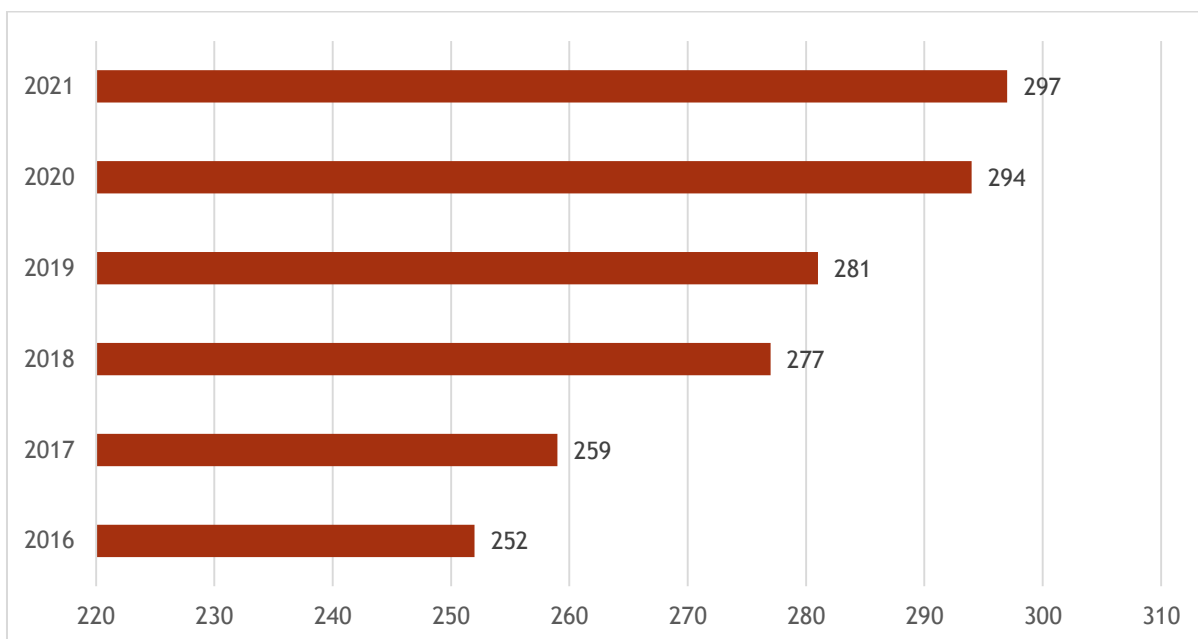

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

2.3.2. POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MIESZKAŃCÓW

Istotnym elementem danych z zakresu gospodarki jest również wskaźnik poziomu przedsiębiorczości mieszkańców. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej jest podstawowym elementem struktury przedsiębiorstw. Znacząca większość podejmowanych inicjatyw gospodarczych opiera się właśnie o tą formę funkcjonowania. Należy również zaznaczyć, że na przestrzeni badanego okresu liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą stale rośnie, co z pewnością jest zjawiskiem pozytywnym. W roku 2016 takich podmiotów było 252, natomiast w roku 2021 odnotowano ich już 297, co stanowi wzrost o prawie 18%.

Wykres 17 - Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Cyców w latach 2016-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Natomiast liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością wskazuje, w których sołectwach możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu dotyczącego przerywania prowadzenia działalności gospodarczej czasowego lub stałego. Taki stan rzeczy może świadczyć o niekorzystnych trendach na rynku, co z kolei przekłada się na ogólny stan sytuacji gospodarczej gminy oraz jej mieszkańców. Należy również zaznaczyć, iż poziom przedsiębiorczości mieszkańców jest bardzo istotnym elementem pozwalającym na skuteczniejsze przeciwdziałanie problemom społecznym, w szczególności wynikającym z niedostatków finansowych.

Tabela 10 - Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością w Gminie Cyców

Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością w Gminie Cyców	
Adamów	1
Barki	1
Bekiesza	1
Biesiadki	1
Cyców	21
Cyców-Kolonia Druga	0
Garbatówka	2
Głębokie	9
Kopina	1
Ludwinów	0
Ludwinów-Kolonia	0
Malinówka	1
Małków	0
Nowy Stręczyn	0
Ostrówek Podyski	0
Podgłębokie	0
Sewerynów	1
Stary Stręczyn	0
Stawek	1
Stefanów	3
Szczupak	0
Świerszczów	2
Świerszczów-Kolonia	2
Wólka Cycowska	9
Wólka Nadrybska	0
Zagórze	1
Zaróbka	1
ŚREDNIA	2,15

Źródło: Urząd Gminy Cyców

Taki stan rzeczy obrazuje w których sołectwach pojawiają się problemy z utrzymaniem działalności gospodarczej. Za niekorzystne przyjmuje się wyniki powyżej średniej dla Gminy Cyców, która wynosi 2,15. Wśród gmin na które należy zwrócić szczególną uwagę w niniejszym zakresie wymienić możemy: Cyców (który wchodzi w skład obszaru rewitalizacji), Głębokie, Stefanów oraz Wólkę Cycowską. To właśnie w tych gminach sytuacja wydaje się najmniej korzystna. Należy dołożyć wszelkich starań aby odwrócić trend i pobudzać wśród mieszkańców wolę prowadzenia działalności gospodarczej przynoszącej zyski, a tym samym podnoszącej jakość i standardy życia mieszkańców.

2.4. OBSZAR ŚRODOWISKOWY

Diagnoza obszaru środowiskowego stanowi jeden z elementów wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska naturalnego, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska. Poniższa analiza opisuje stan gleb i wód powierzchniowych oraz klimat, florę, faunę i obszary chronione występujące na terenie Gminy Cyców.

2.4.1. GLEBY

Gmina Cyców pod względem geologicznym położona jest w obrębie zrębowego wyniesienia podlasko - lubelskiego platformy wschodnioeuropejskiej (Pożaryski 1969). Na powierzchni platformy zalegają osady paleozoiczne, wśród których największe znaczenie mają węglonośne osady górnego karbonu. Na nich zalegają osady jury (w postaci utworów węglanowych, głównie wapieni organodetrycznych, oolitowych i pelitowych o średniej miąższości kilkudziesięciu metrów) i kredy (są to rozmaite utwory węglanowe o miąższości w granicach 500 - 600m). Utwory kredy reprezentowane są przez piętra od cenomenu po mastrycht. W północno - zachodniej części gminy (rejon Zagórza, Glin, Garbatówki) utwory kredowe występują na powierzchni terenu.

Prawie cały teren gminy pokrywają utwory czwartorzędowe, które zalegają bezpośrednio na utworach górnokredowych. Miąższość osadów czwartorzędowych jest zróżnicowana. W centralnej części gminy oraz wzdłuż doliny rzeki Świnki, osiąga nawet kilkadziesiąt metrów, natomiast w północnej i południowej części zmniejsza się do kilku metrów. Najstarsze stratygraficzne utwory czwartorzędowe (plejstoceniowe) na terenie gminy związane są ze zlodowaczeniem środkowopolskim i reprezentowane są przez gliny zwałowe i piaski fluwioglacjalne. Nikłe szczątki gliny zwałowej (o miąższości kilku metrów) zachowały się na grzbietach ostańców denudacyjnych Garbatówki, Świerszczowa i Stręczyna. Piaski fluwioglacjalne występują na południowych stokach garbu Stręczyna oraz niewielkich powierzchniach garbów Zagórza i Garbatówki. Miąższość w/w piasków jest bardzo mała i wynosi średnio 1 - 2m.

Znaczny obszar gminy pokrywają utwory jeziorzyskowe i rzeczne związane z interglacją emskim i zlodowaczeniem bałtyckim. Są to głównie piaski i mułki wykształcone jako piaski drobne i średnio zagęszczone z dużym udziałem frakcji pyłowej, lub jako pyły i gliny pylaste. Osady te przewarstwiają się wzajemnie i osiągają różne miąższości.

Utwory holoceniowe budują dna dolin i obniżeń terenu. Są to utwory deluwialne, aluwialne i bagienne reprezentowane przez piaski, mułki, namuły organiczne i torfy. Największe obszary torfów występują wokół ostańców denudacyjnych Garbatówki, Świerszczowa i na południowy - wschód od ostańca Stręczyna.

W dolinie rzeki Świnki utwory aluwialne (piaszczysto - pylaste) i przykryte są torfami o miąższości 1 - 2m.

Rzeźba terenu gminy ma charakter równinno - falisty o niewielkich deniwelacjach i spadkach terenu. Część północna ma typowy równinny krajobraz Polesia Lubelskiego.

W części centralnej i południowej silniej zaznaczają się tereny faliste. Podział między tymi dwoma częściami przebiega łagodną doliną rzeki Świnki.

Na obszarze gminy Cyców występują cztery główne formy geomorfologiczne:

1. Formy ostańców kredowych występują w okolicach: Garbatówki, Świerszczowa, Zagórza i Stręczyna. Mają one łagodne zbocza i płaskie grzbiety i są pozostałością zrównań utworzonych w okresie trzeciorzędu. Ponad poziom 177,5m n.p.m. wyniesione są do maksymalnej wysokości względnej około 20m. Maksymalne wysokości wzgórz sięgają od 182 do 195m n.p.m. W obrębie ostańców występują drobne zagłębienia krasowe w formie lejków. Są to wertebry i uwały o średnicy do kilkudziesięciu metrów i głębokości kilku metrów. Mniej urozmaiconą rzeźbę mają ostańce w okolicy Świerszczowa i Stręczyna.

2. Największą powierzchnię gminy zajmuje młodoplejstoceni poziom akumulacji jeziorzyskowo - rzecznej. Powstał on w okresie zlodowacenia bałtyckiego i położony jest na wysokości 170 - 180m n.p.m. Powierzchnia tego poziomu ma charakter rozległej równiny szczególnie na północ od doliny rzeki Świnki. W południowej części gminy powierzchnia terenu urozmaicona jest formami krasu powierzchniowego zachodzącego w płytkim podłożu kredowym. Formy krasowe - wertebry mają charakter płaski, miseczkowaty z dnem porośniętym roślinnością łąkową lub bagienną. Poszerzenie boczne wertebów powoduje połączenie kilku lub kilkunastu form prowadząc do powstania dolinek - uwałów. Na powierzchni poziomu młodoplejstoceni występują również formy wypukłe, wały akumulacji fluwalnej o długości kilkuset metrów, szerokości 200 - 500m i wysokości względnej 2 - 5m. Zbocza wałów są łagodne o spadkach od 5 do 10% a grzbiety płaskie. Formy te występują w okolicy Garbatówki, Zaróbki, Podgłębokiego, Cycowa, Stręczyna, Koloni Barki, Koloni Świerszczowa i Ludwinowa.

3. Holoceni poziom akumulacji bagiennych i jeziornej zajmuje obniżenia pochodzenia krasowego. Ma on charakter płaskiej torfowej równiny otaczającej jeziora w północnej części gminy oraz we wschodniej części w okolicy Świerszczowa i w części południowej w okolicy Stręczyna. Równiny torfowe położone są na wysokości 170 - 176m n.p.m. Od poziomu akumulacji młodoplejstoceni równiny torfowe oddzielone są krawędziami o wysokości 1 - 2m i spadkach 5 - 15%.

4. Formą erozyjno - akumulacyjną na obszarze gminy jest dolina Świnki. Dolina ma formę wyraźną w zachodniej części gminy. Jej szerokość wynosi około 300m i głębokości kilku metrów w stosunku do poziomu młodoplejstoceni. W kierunku wschodnim dolina rzeki Świnki staje się coraz węższa i płytsza, a w rejonie Bekieszy rozdziela się na kilka wąskich dolin.

Gleby gminie Cyców wykształciły się z utworów czwartorzędowych - plejstoceni z okresu zlodowacenia środkowopolskiego i holoceni oraz częściowo z utworów kredowych. Większe obszary gleb o najwyższej klasie bonitacyjnej koncentrują się w północnej części gminy, południowa posiada głównie gleby słabsze.

Najkorzystniejsze dla rolnictwa są gleby wykształcone ze zwietrzliny skał kredowych o dużej zawartości węgla wapnia. Są to rędziny brunatne i czarnoziemne o dobrych właściwościach wodno - powietrznych i znacznej zawartości próchnicy. Gleby te zakwalifikowane są do 2-go kompleksu przydatności rolniczej (pszenny - dobry) i do IIIa i IIIb klasy bonitacyjnej. Największe zwarte obszary tych gleb występują w północnej

części gminy w rejonie miejscowości: Zahajki - Gliny, Świerszczów, Szczupak, Ostrówek Podyski i Garbatówka. Mniej korzystne właściwości posiadają rędziny położone na grzbietach pagórków zbudowanych ze skał kredowych. Są to rędziny o niewykształconym profilu, mniej korzystnym składzie mechanicznym i gorszych właściwościach wodno - powietrznych. Są to gleby klasy IIIb, IVa i IVb. Gleby utworzone z utworów czwartorzędowych charakteryzują się dużym zróżnicowaniem. Największą wartość dla produkcji rolnej mają gleby brunatne i czarne ziemie wytworzone z pyłów i gliny jeziorzyskowej akumulacji plejstoceńskiej. Gleby te należą do 2-go (pszennego dobrego) i 4-go (żytniego bardzo dobrego) kompleksu przydatności rolniczej w IIIa, IIIb i IVa klasie bonitacyjnej. Występują one na terenie całej gminy. Największe zwarte kompleksy tych gleb znajdują się w okolicy wsi: Stefanów - Kopina, Świerszczów, Podgłębokie - Stręczyn Nowy - Cyców - Cyców II -Bekiesza, Ludwinów - Sewerynów.

W obniżeniach terenu i dolinkach są gorsze warunki wodno - powietrzne. Występują tu gleby 8-go kompleksu przydatności rolniczej - bielice, gleby brunatne i glejowe oraz czarne ziemie wytworzone z piasków gliniastych. Gleby te posiadają stosunkowo dużą żyzność potencjalną. Są to gleby klasy IV. Mniejszą wartość rolniczą mają gleby wytworzone z piasków słabogliniastych zalegających na glinach. Są to gleby brunatne, bielicowe klasy IV a na niżej położonych obszarach czarne ziemie zdegradowane, zakwalifikowane do 5-go (żytniego dobrego) kompleksu przydatności rolniczej. Występują one powszechnie na obszarze całej gminy, a zwarte kompleksy tych gleb znajdują się w rejonie wsi: Stawek, Ludwinów, Podgłębokie. Najmniej korzystne dla produkcji rolnej są bielicowe i brunatne gleby 6-go (żytniego słabego) i 7-go (żytniego najłabszego) kompleksu wytworzone z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. Są to gleby ubogie w składniki pokarmowe, wadliwe, okresowo zbyt suche klasy V i VI.

W gminie Cyców występują bogate złoża węgla kamiennego. Produktywne pokłady węgla kamiennego na omawianym terenie zalegają w kompleksie skał górnego karbonu (westfal). Obszar górniczy na terenie gminy Cyców obejmuje ok. 80% całej gminy t.j. centralna i południowa część gminy. Naturalne zasoby stanowią także piasek, glina i torf. Na terenie gminy w rejonie Garbatówki i Świerszczowa eksploatowano gliny zwalowe dla potrzeb działających w tych wsiach cegielni. Eksploatacja glin została zaniechana ze względu na znaczne wyczerpanie zasobów (nieudokumentowanych) złóż oraz niską jakość surowca. Aktualnie cegielnie są nieczynne, a wyrobiska po glinie wymagają rekultywacji. Na terenie gminy występują liczne drobne wyrobiska po piasku eksploatowane na lokalne potrzeby ludności.

Zasoby i występowanie wód podziemnych w tym rejonie wykazują swoiste cechy, które uzależnione są od lokalnych warunków hydrogeologicznych. Faza litosferyczna obiegu wody wykazuje bardzo ścisłe związki z warunkami geologiczno-geomorfologiczno-pedoferycznymi. Cała gmina Cyców położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 „Niecka Lubelska” (Chełm-Zamość), a pierwszy ciągły poziom wód gruntowych znajduje się w utworach czwartorzędowych i górnokredowych. Wody te występują w łączności hydraulicznej i należy je traktować jako jeden zbiornik wód podziemnych zalegający do głębokości 150m. W skałach kredowych można wyróżnić strefę przypowierzchniową (spękaną o miąższości około 20m, w której występuje grawitacyjny ruch wody) oraz warstwę saturacji o zasięgu 100-130m gdzie odbywa się powolny ruch wody w szczelinach. Głębsze poziomy wodonośne to: albsko - jurajski, środkowo - dolnojurański i karboński.

Źródłem zaopatrzenia ludności w wodę zarówno w ujęciach wody dla wodociągów jak i w studniach kopanych jest poziom wodonośny czwartorzędowo - górnokredowy. Nie stwierdzono łączności hydraulicznej pomiędzy poziomem użytkowym a wodami leżącymi głębiej. Lokalnie bazę drenażu i zasilania stanowią doptywy oraz zagłębienia terenu, w tym również bezodpływowe.

Wody podziemne wykazują silne powiązania z zasilaniem naturalnym: podnoszą się w okresie zasilania atmosferycznego i roztopowego oraz obniżają się w okresach posusznych (lokalnie do całkowitego wyschnięcia, bądź przesuszenia pokrywy glebowej). Duży udział mają tu tereny podmokłe z płytkim zaleganiem zwierciadła wód gruntowych (do 2 m p.p.t.). W dolinkach i zagłębieniach terenu występuje okresowa stagnacja wód na powierzchni topograficznej, zaś obszary denudacyjnych ostańców kredowych są miejscami z wodą gruntową zalegającą głębiej niż 5,0m p.p.t.

Płytkie występowanie wód gruntowych przejawia się m. in. występowaniem obszarów trwale i okresowo podmokłych, torfowiskowych i bagiennych, w bezodpływowych zagłębieniach terenowych, nisko położonych woda utrzymuje się w ciągu całego roku na powierzchni. Płytkie wody gruntowe narażone są na skażenia pochodzące z użytkowania terenu; w utworach o dobrej przepuszczalności mają zmieniony skład chemiczny a niekiedy bakteriologiczny zaś wody położone głębiej i izolowane od zewnętrznych wpływów osadami nieprzepuszczalnymi, cechują się wysokimi parametrami jakościowymi.

Płytkie zaleganie wód gruntowych w tym rejonie było powodem realizacji wielu działań melioracyjnych, co przekształciło warunki hydrograficzne omawianego terenu (początkowo nawet poprawiając walory siedliskowe na obszarach łąkowych, a ostatecznie trwale obniżyło zwierciadło i zwiększyło odpływ i w większości uruchomiło procesy murszenia na glebach torfowych). Na obiektach zmeliorowanych rowy odwadniające łączą nieckowate zagłębienia oraz przecinają tereny o słabym odpływie. Woda spływa siłą grawitacji po słabo nachylonym terenie, spływ jej jest bardzo powolny, stąd rowy ulegają szybkiemu zamuleniu i wymagają częstej renowacji. W czasie wzmożonych opadów lub topnienia śniegu woda w wielu miejscach stagnuje na powierzchni, co spowodowane jest płytkością terenu oraz utrudnionym spływem, jak również płytkim zaleganiem utworów nieprzepuszczalnych. Teren gminy w większości znajduje się w Jednolitych Częściach Wód Podziemnych Nr 90 (większość gminy), Nr 67 (północna część gminy) oraz JCWPd Nr 75 (niewielki północnozachodni fragment gminy).

2.4.2. WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Cyców posiada dość bogatą sieć wód powierzchniowych. Położona jest w dorzeczu Wisły. Przez obszar gminy przebiega dział wodny II rzędu rozdzielający dorzecze rzeki Bug i Wieprz. Przeważająca część obszaru gminy znajduje się w dorzeczu rzeki Wieprz. Jedynie północno - wschodnia część należy do dorzecza rzeki Bug.

Centralną część gminy przecina rzeka Świnka, która jest prawobrzeżnym dopływem Wieprza. W zachodniej części gminy szerokość doliny wynosi około 300m a głębokość kilka metrów. W kierunku wschodnim dolina staje się coraz węższa i płytsza, a w rejonie Bekieszy rozdziela się na kilka wąskich dolin. Rzeka ma charakter roztopowo - deszczowy z wezbraniem w okresie wiosennym (marzec) i jesiennymi niżówkami (od września do listopada).

Oprócz rzek z omawianego terenu wody odprowadzane są przez liczne rowy melioracyjne. Sieć rowów jest gęsta, ale wiele z nich napelnionych jest wodą tylko okresowo. Na obiektach zmeliorowanych rowy odwadniające łączą nieckowate zagłębienia oraz przecinają tereny o słabym odpływie. Woda spływa siłą grawitacji po słabo nachylnym terenie, spływ jej jest bardzo powolny. W czasie wzmożonych opadów lub topnienia śniegu woda w wielu miejscach stagnuje na powierzchni. Spowodowane jest to płytkością terenu oraz utrudnionym spływem, jak również płytkim zaleganiem utworów nieprzepuszczalnych. W okresie suchego lata niektóre cieki wysychają.

Gmina Cyców znajduje się w zasięgu oddziaływania kanału Wieprz - Krzna. Kanał przebiega na zachód od gminy w okolicy Puchaczowa. Przez gminę biegnie doprowadzalnik Bogdanka - Wola Wereszczyńska. W gminie znajduje się największy naturalny zbiornik wodny Pojezierza Łęczyńsko Włodawskiego - Jezioro Uściwierz. Ma ono powierzchnię 284ha. Jego głębokość jest stosunkowo niewielka: średnia głębokość wynosi 3,1m a maksymalna 6,6m. Jezioro charakteryzuje się regularnie urzeźbioną misowatą czaszą i spłaszczonym dnem. Brzegi jeziora płaskie i niedostępne porośnięte są zbiorowiskami szuwarowymi i zakrzaczone. Od strony północnej, wschodniej i południowo-wschodniej jezioro otoczone jest wałem.

Inne jeziora w gminie są niewielkie. Należy do nich jezioro Głębokie o powierzchni 12ha, Jezioro Uściwierzek o powierzchni 10ha, Jeziora Świerszczów i Liszno o powierzchni mniejszej niż 1ha. Istotnym uzupełnieniem powierzchniowych zjawisk wodnych w gminie są tereny podmokłe bagienne oraz wypełnione wodą torfiarki.

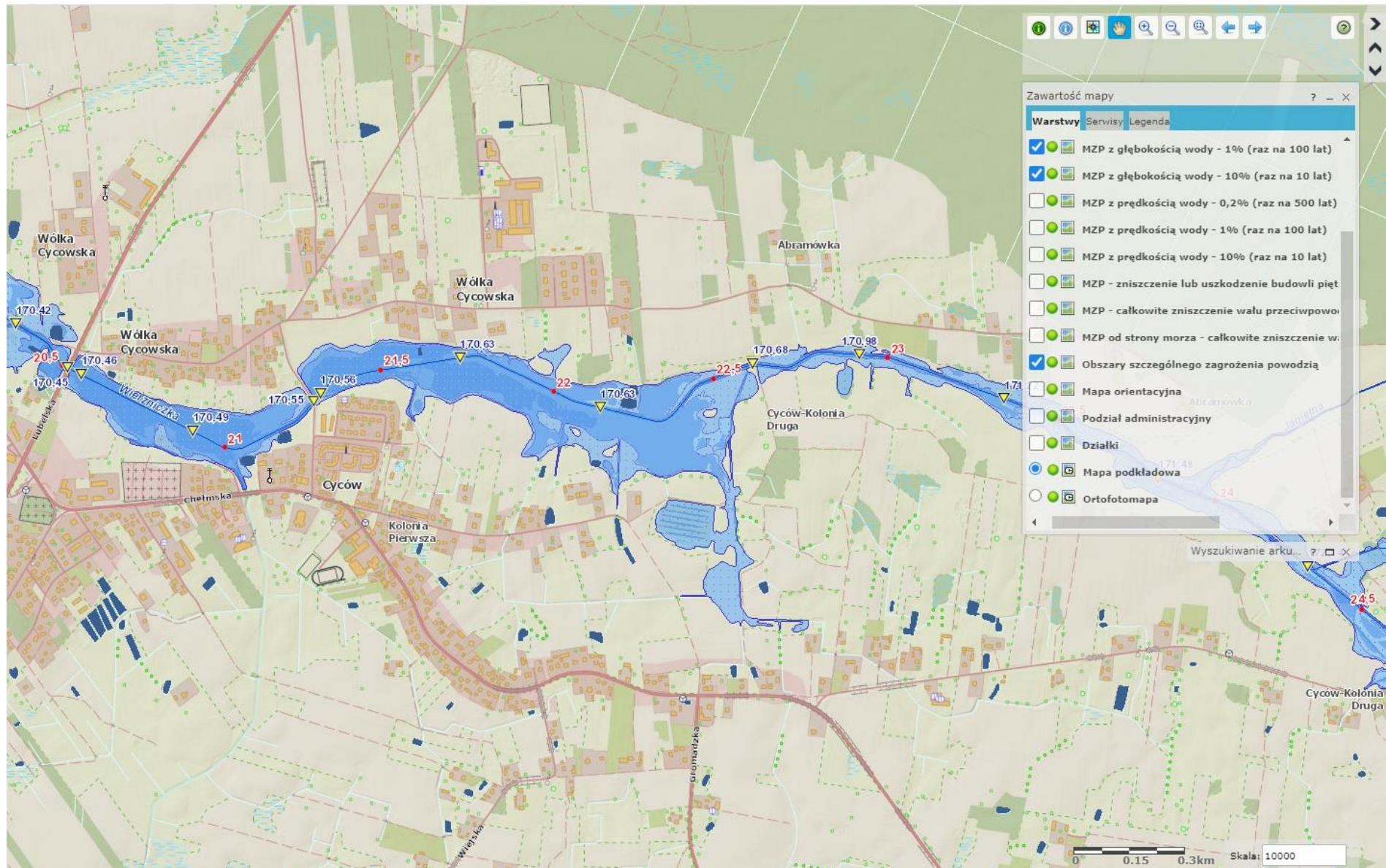
Gmina Cyców znajduje się w obrębie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych:

- PLRW20001724569 - Świnka bez dopływu spod Kobyłki,
- PLRW 20001724529 Mogilnica,
- PLRW 20002326636499 Więzienny Rów
- PLRW 200023248235 Piwonia od źródeł do dopływu ze stawu Hetman z jeziora Uściwierz, Bikcze i Łukie.

Elementy sieci wodnej są również związane z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały podane do publicznej wiadomości i są dostępne na stronie Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Mapy zagrożenia powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, tj. obszarów na których stwierdza się istnienie znaczącego ryzyka powodziowego lub jego wystąpienie jest prawdopodobne. Obszary szczególnego zagrożenia powodziowego podlegają szeregowi ograniczeń zgodnie z zapisami ustawy Prawo Wodne. Obszary te muszą zostać uwzględnione w dokumentach planistycznych oraz strategicznych gminy. Zgodnie z art. 166 ust. 1 ustawy Prawo wodne obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się również w programach rewitalizacji.

Gmina Cyców położona jest w rejonie rzeki Świnka, dla której obszary szczególnego zagrożenia powodzią określone zostały na mapach zagrożenia powodziowego, które zostały opublikowane na stronie internetowej wody.isok.gov.pl. Tereny objęte projektem programu rewitalizacji częściowo znajdują się na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią rzeki Świnka.

Mapa 3 - Zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w Gminie Cyców

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl/>

Należy zaznaczyć, że jednym z ważniejszych aspektów wpływających na realizację ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych, a w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Dlatego też, mając na uwadze, że ochrona przed powodzią polega na zarządzaniu ryzykiem powodziowym, Gmina Cyców ma na celu ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Uwzględniając ustalenia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, który wskazuje, że właściwym sposobem ochrony przed powodzią jest użytkowanie terenów zalewowych w sposób niewrażliwy na skutki zalania. Biorąc jednocześnie pod uwagę, że najskuteczniejszym i najwłaściwszym sposobem uniknięcia szkód na obszarach narażonych na zalanie wodami powodziowymi jest maksymalne ograniczenie ich zainwestowania.

Z uwagi na powyższe należy zaznaczyć, że zaplanowane projekty rewitalizacyjne nie będą realizowane na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią rzeki Świnka. Takie podejście sprawia jednocześnie, że przedsięwzięcia wpisane do GPR:

- nie będą naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- nie będą naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- nie będą stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków,
- nie będą naruszać funkcjonowania infrastruktury krytycznej,
- nie będą utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

2.4.3. KLIMAT

Zasadniczymi masami powietrza docierającymi nad gminę są masy polarno - morskie stare (36,5%), masy polarno - kontynentalne (21,4%), najrzadziej napływają masy arktyczne (1,9%) i zwrotnikowe stare (2,9%). Masy powietrza polarno - morskiego przynoszą w lecie pogody wilgotne i chłodne (ochłodzenia), zaś ciepłe i wilgotne zimą (odwilże). Masy polarno - kontynentalne powodują latem ocieplenie z małą wilgotnością, zaś zimą ochłodzenie bez opadów, ze słoneczną pogodą.

Nad miastem przeważają wiatry z kierunku zachodniego (18%), południowo - zachodniego (16%) i północno - zachodniego (12%). Wiatry wschodnie i zachodnie stanowią po 10% notowań. Charakterystyczny jest dość duży udział ciszy atmosferycznej - 10%.

Średnia temperatura powietrza wynosi $7,3^{\circ}\text{C}$, przy miesięcznych wahaniami od ok. $-4,2^{\circ}\text{C}$ w najzimniejszym miesiącu styczniu, do $+18,6^{\circ}\text{C}$ w najcieplejszym - lipcu. Obserwuje się dużą zmienność temperatury z roku na rok, z miesiąca na miesiąc a również znaczną nieregulowaną zmienność z dnia na dzień. Najbardziej zmienność ta zaznacza się w okresie zimy, najstąbiej w lecie. Średnia długość okresu wegetacyjnego (ze średnią dzienną temperaturą powietrza większą od 5°C) wynosi średnio 214 dni. Średnia suma opadów atmosferycznych wynosi 593mm. Przeważające są opady półrocza letniego (do 42% rocznej sumy opadów).

Z analizy wynika, że gmina znajduje się w grupie topoklimatu charakterystycznego dla płaskich form rzeźby poza dnami dolin, o użytkowaniu rolniczym, przepuszczalnym podłożu z płytko zalegającymi wodami gruntowymi. W obrębie tego typu klimatu lokalnego

- o korzystnym wpływie na warunki życia - występują tereny zagłębione. Są to rozległe doliny, tereny podmokłe o płytkim poziomie wód gruntowych. Występują tu inwersje termiczne, częste przymrozki i mgły, duża wilgotność powietrza. Wskazane jest pozostawienie tych terenów w dotychczasowej formie zagospodarowania jako łąki i pastwiska. Są to tereny niewskazane dla budownictwa mieszkaniowego.

Na terenie gminy niewielki wpływ na środowisko akustyczne ma hałas wytwarzany przez zakłady produkcyjne i usługowo-handlowe. Źródłem zagrożeń powietrza na terenie gminy są paleniska domowe i komunikacja samochodowa.

Wpływ na klimat lokalny ma również oddziaływanie antropogenne, a właściwie jego przekształcenia w zakresie stanu jakościowego powietrza związane ze spalaniem węgla w gospodarstwach, dynamicznie rozwijającą się komunikacją i zanieczyszczeniami przemysłowymi.

2.4.4. FLORA

Szacę roślinną w gminie Cyców reprezentują lasy, zadrzewienia przydrożne, śródpolne i przykorytowe, zieleń niska w dnach rzecznych (tzw. roślinność denna) oraz różne formy zieleni przydomowej ozdobnej i użytkowej.

Lasy i zadrzewienia zajmują ok. 8,2% powierzchni gminy. Największy kompleks leśny znajduje się w centralnej części gminy, obejmuje powierzchnię ok. 600 ha i należy do Leśnictwa Świerszczów. W jego obrębie dominuje typ lasu mieszanego. Mniejsze powierzchnie zajmują typy siedliskowe: lasu świeżego i wilgotnego, boru mieszanego świeżego i wilgotnego, olsu jesionowego. Drzewostan buduje głównie sosna z domieszką dębu i brzozy. Najcenniejsze drzewostany zajmują południową i środkową część lasu.

Północną część zajmują siedliska wilgotne i podmokłe (bór mieszany wilgotny, ols i ols jesionowy). W drzewostanie dominują olcha i brzoza. W rejonie rezerwatu "Świerszczów" rosną wiekowe dęby. Pozostałe lasy na terenie gminy to kilkuhektarowe kompleksy leśne, należące do właścicieli prywatnych. Posiadają one niewielkie walory ekologiczne. W sąsiedztwie rzeki tereny dolinne zajęte są przez łąki i pastwiska. Zbiorowiska łąkowe reprezentują biocenozy łąk świeżych i pastwisk. O ich stanie decydują przeprowadzone dotychczas melioracje odwadniające oraz poziom nawożenia. Lokalnie, w terenach występowania płytkich wód aluwialnych w dolinach, wierzchówek i zagłębieniach bezodpływowych wykształciły się zespoły łąk wilgotnych.

Najbardziej charakterystyczną formacją roślinną gminy Cyców są torfowiska, które związane są z terenami podmokłymi, bagiennymi i wodnymi Pojezierza Łęczyńsko - Włodawskiego i Obniżenia Dorohuckiego. Dominują torfowiska niskie (mechowiskowo - szuwarowe turzycowiskowe, olsowo - szuwarowe) i występują w rejonie Kopiny, Szczupaka, Garbatówki, doliny rzeki Świnki i Leśnicy oraz w rejonie Cycowa, Kolonii Biesiadki.

W najcenniejszych zbiorowiskach roślinności bagienno - torfowiskowej i wodnej występują gatunki roślin chronionych i rzadkich jak: kosaciec syberyjski, grązel żółty, grzybienie północne, kalina koralowa, wierzba lapońska i borówkolistna, rosiczki, kruszczyk błotny, goryczka, wąskolistna i kilka gatunków storczyków. W rzece Świnie występuje również zespół grązela żółtego i grzybieni białych.

Na terenie gminy spotyka się mokradła i zagłębienia ze stagnującą wodą. Głębokości zagłębień są zwykle niewielkie i wszystkie w mniejszym lub większym stopniu zarastają. Agrocenozami dominującymi w strukturze przyrodniczej, są tereny sztuczne i z okresową szatą roślinną, są to siedliska typowej roślinności segetalnej, czyli towarzyszącej poszczególnym uprawom. Miejsca wokół zabudowań, linii komunikacyjnych, śmietników cieków wodnych związane są z roślinnością ruderalną. Zwykle jednak płaty tych zbiorowisk zajmują niewielkie powierzchnie.

2.4.5. FAUNA

Najkorzystniejsze warunki faunistyczne są w północno - zachodniej części gminy (bliskość wody i mozaika biocenoz). Występuje tu wiele gatunków bezkręgowców i kręgowców, przy czym grupą najlepiej zbadaną jest awifauna. Obserwacje ornitologiczne poczynione w ciągu kilku lat pozwoliły na uznanie tych terenów za bardzo cenne obszary lęgowe ptaków wodno - błotnych w Polsce. W ostoi gniazdują m in. takie gatunki jak: błotniak stawowy i popielaty, wodniczka, dziwonie, dubelt, bąk, rybitwa zwyczajna, śmieszka, perkoz, czernica, sowa błotna, rycyk, bekas, batalion, kulik wielki, bocian czarny, cietrzew, perkoz, dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkozek, bączek, łabędź niemy, krzyżówka, cyranka, rybitwa czarna.

Wysokie walory przyrodniczo - rybackie posiada Jezioro Uściwierz. Warunki siedliskowe i pokarmowe dla ryb są tu dobre o czym świadczy bogata ichtiofauna, licząca 19 gatunków. Występują tu licznie: leszcz, węgorz, płoć, szczupak, karaś srebrzysty, a pojawiają się: wzdręga, lin, karp, piskorz, sandacz i inne.

Bogata i interesująca jest fauna kompleksu leśnego Świerszczów. Występuje tu wiele gatunków awifauny jak: perkoz dwuczuby, kaczka krzyżówka, błotniak stawowy, bekas, dubelt, brodziec piskliwy, remiz. W lesie żyje wiele gatunków ssaków jak; łosie, sarna, lis, dzik, kuna leśna, wiewiórka, zając. W młodniku sosnowym w Ostrówku Podyskim występuje stanowisko żółwia błotnego.

2.4.6. OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE

Z istniejących, prawnych form ochrony przyrody na obszarze gminy Cyców znajdują się:

- Międzynarodowy Rezerwat Biosfery "Polesie Zachodnie" został utworzony 30 kwietnia 2002r. przez UNESCO - Międzynarodową Komisję Koordynacyjną Człowiek i Biosfera. Obejmuje on cały subregion fizjograficzny Pojezierza Łęczyńsko - Włodawskiego oraz niewielki fragment Równiny Parczewskiej, Garbu Włodawskiego i Pagórów Chełmskich. Znajduje się on na styku trzech państw: Białorusi, Ukrainy i Polski. Prawie 60% powierzchni tego Rezerwatu zajmują lasy. Jest to teren największego w Polsce zgrupowania jezior nie mających glacialnego pochodzenia. Jest tu mnóstwo bagien i torfowisk. Jest to region nakładania się stref biogeograficznych: borealnej, kontynentalnej i atlantyckiej wyróżniający się w skali całego kontynentu europejskiego specyfiką i różnorodnością biologiczną. W gminie Cyców Rezerwat obejmuje niewielki północno - zachodni fragment terenu.

- Otulina Poleskiego Parku Krajobrazowego - Szczególnym celem ochrony Parku jest zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i turystycznych środowiska. Całkowita powierzchnia Parku wynosi 230.03km² .

- Chetmski obszar Chronionego Krajobrazu - W granicach obszaru znajdują się krajobrazy Pagórów Chetmskich i Obniżenia Dubienki. Są to masywne wyniosłości zbudowane ze skał wapiennych na przemian z podmokłymi zagłębieniami, w których można spotkać różne typy torfowisk niskich, w tym torfowiska węglanowe.

- Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu - Obejmuje swym zasięgiem najcenniejsze fragmenty Pojezierza Łęczyńsko - Włodawskiego. Łączy ze sobą zespół obszarów chronionych w rejonie Poleskiego Parku Narodowego z Sobiborskim Parkiem Krajobrazowym oraz Szackim Parkiem Narodowym na Ukrainie. Podstawowym elementem krajobrazu tego obszaru jest rozległa równina z licznymi oraz lasami sosnowymi i mieszanymi. Spełnia on niezwykle ważną funkcję w zachowaniu równowagi stosunków wodnych i klimatycznych regionu. Pełni on również funkcję otuliny Poleskiego Parku Krajobrazowego. W skład Poleskiego OCK wchodzi północno - zachodnia część gminy. Tereny te odznaczają się dużym zróżnicowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinnych, a także niezwykle bogactwem flory i fauny (szczególnie awifauny) reprezentowanej przez wiele gatunków rzadkich i chronionych.

- obszar specjalnej ochrony ptaków Polesie (PLB060019) - obszar obejmuje fragment Polesia Lubelskiego, na którym dominują równiny torfowe, wśród których położone są zarastające jeziora i obszary bagienne, rozdzielone niewielkimi wzniesieniami. Wiele terenów jest stale podtopionych, o charakterze naturalnym. Krajobraz jest wybitnie równinny. Torfowiska reprezentują wszelkie typy tego siedliska, od torfowisk wysokich, poprzez przejściowe do niskich. W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasię, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych podgorzałki; ważna ostoja bąka i dubelta.

- specjalny obszar ochrony Jeziora Uściwierskie (PLH060009) - obszar obejmuje 7 płytkich (0,7-6,6 m), eutroficznych jezior o powierzchni od 0,7 do 256,3ha oraz otaczające je torfowiska niskie i przejściowe, a także niewielkie wzniesienia użytkowane rolniczo: garb morenowy z przysiółkiem Ostrówek oraz północny skraj guza kredowo - trzeciorzędowego (Guz Garbatówki). Zespół Jezior Uściwierskich położony jest w górnej części zlewni rzeki Piwonii. Jeziora znajdują się w różnych stadiach zarastania.

Obszar ważny dla zachowania bioróżnorodności. Ponad 67% obszaru zajmują siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, których zidentyfikowano tu 10 rodzajów. Na torfowiskach występuje wiele rzadkich i chronionych w tej części Europy gatunków roślin. Rejon ten jest też znaczącą w skali regionu ostoją rzadkich gatunków owadów i płazów. Występuje tu 10 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Znajdują się tu, m. in., liczne drobne stanowiska strzebli błotnej. Ważny węzeł ekologiczny w obrębie Polesia. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

- specjalny obszar ochrony Dobromyśl (PLH060033) - obszar obejmuje fragment zlewni niewielkiej rzeki Mogielnicy z gęstą siecią drobnych dopływów i zarastających rowów melioracyjnych. Duży jest udział użytków zielonych (ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk), z wieloma zbiornikami wód w wyrobiskach potorfowych zamieszkałych przez żółwie oraz strzeblę błotną. Centrum obszaru zajmuje niewielki kompleks leśny, na który składają się zbiorowiska grądowe i borowe. Na obrzeżach kompleksu zlokalizowane są niewielkie uprawy sosnowe oraz murawy napiaskowe, które wykorzystywane są przez

żółwie jako łągowiska. Łąki w zachodniej części obszaru są siedliskiem 5 gatunków motyli z zał. II Dyrektywy Siedliskowej.

Żółwie błotne występują na tym terenie w bardzo wysokim zagęszczeniu. Zlokalizowano tutaj jedno z najbogatszych stanowisk w kraju. Obszar jest ważny również dla ochrony strzebli błotnej. Stwierdzono tu występowanie 6 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zajmujących łącznie ok. 8% powierzchni obszaru.

- rezerwat Jezioro Świerszczów - rezerwat florystyczny. Celem jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jeziora eutroficznego i wielu rzadkich roślin reliktowych występujących na przylegającym do jeziora torfowisku;

- użytki ekologiczne:

- Ciesacin - obszar łąk, zadrzewień, nieużytków, ochroną objęto torfowisko niskie w rejonie Koloni Garbatówka. Są to cenne obszary łąkowe ptaków wodno - błotnych w Polsce m. in. Takich jak: błotniak stawowy i popielaty, wodniczka, dubelt. Jest to miejsce występowania wielu gatunków fauny bezkręgowców i kręgowców. Występuje wiele rzadkich zbiorowisk wodnych i torfowisk z licznymi gatunkami chronionymi m. in.: wierzba lapońska, rosiczka okrągłolistna, kruszczyk błotny, goryczka wąskolistna oraz kilka gatunków storczyków. Masowo występuje tu brzoza niska oraz bardzo licznie populacja gniadosza królewskiego.

- Uściwierz - ochroną objęto Jezioro Uściwierz wraz ze strefą przybrzeżną i fragmentem równiny torfowej. Celem ochrony jest zachowanie ostoi ptactwa wodno - błotnego. Jest to miejsce występowania wielu gatunków fauny bezkręgowców i kręgowców. Najlepiej zbadaną grupą jest awifauna. Występują tu rzadkie zbiorowiska wodne i torfowiskowe z licznymi gatunkami chronionymi m.in.: wierzbą lapońską, rosiczką okrągłolistną, kruszczykiem błotnym, goryczką wąskolistną oraz kilkoma gatunkami storczyków.

2.4.7. POTENCJALNE ZAGROŻENIA DLA ŚRODOWISKA

Jednym z istniejących zagrożeń środowiskowych jest problem występowania azbestu. Włókna azbestu mają średnicę czterokrotnie cieńszą od ludzkiego włosa. Badania zaś dowiodły, że wszystkie włókna, których średnica jest mniejsza od 3 mikrometrów, a długość większa niż 5 mikrometrów są respirabilne - a to oznacza, że wciągnięte wraz z powietrzem do płuc, pozostają tam. Może to powodować chorobę zwaną azbestozą. Pył azbestowy nie tylko zanieczyszcza płuca, ale i mechanicznie je uszkadza - ostre drobinki drażnią śluzówkę, co powoduje zwłóknienie tkanki płucnej i pośrednio proces nowotworowy, a organizm nie jest w stanie rozpuścić włókien azbestu ze względu na ich dużą odporność chemiczną. Proces chorobowy przy azbestozie jest długi - średnio wynosi 20 lat od chwili zetknięcia się z azbestem. Choroba objawia się napadami kaszlu i astmą.

Zgodnie z rozporządzeniem ministra gospodarki z 14 sierpnia 1998 roku można stosować wyroby zawierające azbest, których gęstość objętościowa jest większa niż 1000 kg/m³ (np. pokrycia azbestowo-cementowe), pod warunkiem, że ich stosowanie jest bezpieczne. Wszyscy właściciele domów, do budowy których wykorzystano materiały zawierające azbest, zobowiązani byli do 31 marca 1999 roku wykonać przegląd budynku, a

wynik złożyć w terenowym organie nadzoru budowlanego. Jeżeli materiały te nie mają widocznych uszkodzeń, mogących przyczyniać się do przedostawania się azbestu do środowiska, można ich nie wymieniać. Wystarczy zapewnić ich bezpieczną eksploatację, dzięki szczelnej zabudowie przegrodą bez naruszenia samego wyrobu lub dzięki pokryciu powierzchni szczelną powłoką ze środka wiążącego azbest. Wyroby uszkodzone lub o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ muszą zostać usunięte.

Z uwagi na powyższe analizie poddano również liczbę budynków zawierających azbest wskazuje, w których sołectwach możemy zaobserwować szczególną koncentrację problemu. Zgodnie ze wspomnianym rozporządzeniem ministra gospodarki materiały zawierające azbest muszą zostać usunięte na koszt właściciela budynku i zastąpione innymi wyrobami, nie zawierającymi azbestu. Prace polegające na usuwaniu lub naprawie starych pokryć azbestowych mogą być wykonywane wyłącznie przez firmy posiadające odpowiednie wyposażenie techniczne oraz zatrudniające odpowiednio przeszkolonych pracowników. Wykonawca musi posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają niebezpieczne odpady.

Tabela 11 - Liczba budynków zawierających azbest w poszczególnych sołectwach w Gminie Cyców

Liczba budynków zawierających azbest w poszczególnych sołectwach w Gminie Cyców	
Adamów	53
Barki	64
Bekiesza	54
Biesiadki	21
Cyców	203
Cyców-Kolonia Druga	52
Garbatówka	39
Głębokie	74
Kopina	69
Ludwinów	65
Ludwinów-Kolonia	0
Malinówka	66
Małków	34
Nowy Stręczyn	79
Ostrówek Podyski	31
Podgłębokie	52
Sewerynów	15
Stary Stręczyn	17
Stawek	41
Stefanów	51
Szczupak	14
Świerszczów	83
Świerszczów-Kolonia	49
Wólka Cycowska	102
Wólka Nadrybska	23
Zagórze	24
Zaróbka	28
ŚREDNIA	52

Źródło: Urząd Gminy Cyców

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Cyców łączna liczba budynków pokrytych azbestem wynosi 1403. Średnia wartość wskaźnika dla gminy wynosi 52. Największą liczbę budynków pokrytych azbestem, przekraczającą wartość średnią dla gminy odnotowano w gminach: Adamów, Barki, Bekiesza, Cyców, Głębokie, Kopina, Ludwinów, Malinówka, Nowy Stręczyn, Świerszczów oraz Wólka Cycowska. Jeżeli chodzi o sołectwa wchodzące w skład obszaru rewitalizacji to zarówno w przypadku Cycowa jak i Świerszczowa, sytuacja przedstawia się dość niekorzystnie.

2.5. OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY

Diagnoza obszaru przestrzenno-funkcjonalnego stanowi jeden z elementów wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

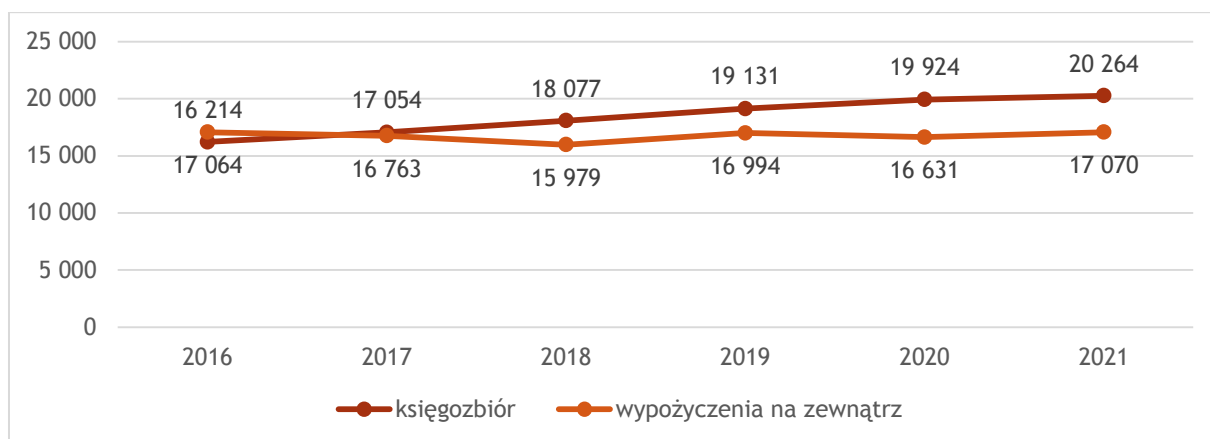
Analiza SWOT opracowana na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cyców na lata 2021-2027 również zaznacza na występowanie problemów społecznych w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym. Są to np.: niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie, niewystarczający dostęp do poradnictwa specjalistycznego, brak w gminie punktu konsultacyjnego dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, niewystarczająca liczba miejsc spotkań dla młodzieży. W dalszej części rozdziału dokonano analizy niniejszego obszaru ze szczególnym uwzględnieniem elementów wspierających wychodzenie ze zdiagnozowanych problemów społecznych, czyli funkcji kulturalnych i rekreacyjnych infrastruktury gminnej.

2.5.1. FUNKCJE KULTURALNE

Głównymi instytucjami prowadzącą działalność kulturalną w gminie są Gminny Dom Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie. Dom Kultury zajmuje się organizowaniem działalności kulturalnej w gminie, w szczególności organizacją imprez gminnych, festiwali, wystaw, koncertów, przeglądów artystycznych i warsztatów. Prowadzi też regularne zajęcia artystyczne - plastyczne, muzyczne, taneczne i teatralne; także zajęcia ruchowe i sportowe oraz naukę języków obcych. W strukturach GDK działają Wiejski Dom Kultury w Garbatówce oraz Świetlice wiejskie w miejscowościach: Kopina, Barki, Małków i Ostrówek Podyski.

Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych i czytelniczych mieszkańców gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do jej zadań należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych. Biblioteka posiada 2 filie w Ludwinowie i Malinówce.

Wykres 18 - Księgozbiór i wypożyczenia na zewnątrz w Gminie Cyców w latach 2016-2021

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 liczebność księgozbioru znajdującego się w zasobach Gminy Cyców wynosiła 20264 egzemplarze. Co bardzo istotne zbiór ten stale się powiększa. Corocznie notując znaczące wzrosty w stosunku do lat poprzedzających. Mimo to, liczba wypożyczeń na zewnątrz niniejszego księgozbioru ma względnie stały poziom i nie zmieniła się znacząco na przestrzeni analizowanego okresu tj. lat 2016-2021. Można zauważyć, że do roku 2018 tendencja w zakresie korzystania z zasobów bibliotecznych była spadkowa. Dopiero kolejne lata przyniosły nieznaczne wzrosty zainteresowania księgozbiorem. Należy również zaznaczyć, że biblioteka prowadzi liczne działania kulturalno-oświatowe oraz promocyjne. Należą do nich przede wszystkim wystawy tematyczne, liczne konkursy i lekcje biblioteczne. Biblioteka organizuje również spotkania autorskie, warsztaty i kiermasze.

2.5.2. FUNKCJE REKREACYJNE

Zasoby dla rozwoju sportu i rekreacji na analizowanym obszarze stanowią istniejące obiekty sportowo-rekreacyjne, wartościowe walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz jeziora, które stanowi atrakcję dla mieszkańców i turystów.

Gmina Cyców posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. O jej atrakcyjności turystycznej decyduje przede wszystkim położenie w jednym z najatrakcyjniejszych regionów wypoczynkowych Lubelszczyzny - Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim umożliwiającym rekreację pieszą, rowerową i konną, także wypoczynek nad wodą i gry sportowe. Przez gminę przebiegają dwa oznakowane szlaki turystyczne: niebieski i zielony oraz cztery szlaki tematyczne: przenikania kultur, pamiątek żydowskich, historyczno-przyrodniczy i architektury sakralnej.

Na terenie Gminy Cyców znajdują się następujące elementy infrastruktury sportowej i rekreacyjnej:

- 3 boiska do piłki nożnej (Stawek - 1, Wólka Cycowska - 2);
- 3 boiska do koszykówki (Cyców - 2, Głębokie - 1);
- 4 boiska do piłki ręcznej (Cyców - 2, Głębokie - 1, Garbatówka - 1);
- 5 boisk do piłki siatkowej (Cyców, Garbatówka, Głębokie, Ludwinów, Barki);

- 3 korty tenisowe (Cyców - 1, Wólka Cycowska - 4);
- 2 Hale sportowe (Cyców i Świerszczów) i 3 sale pomocnicze w szkołach (Cyców, Głębokie, Malinówka);
- Strzelnica (Wólka Cycowska).

Na terenie gminy Cyców powstały wielofunkcyjne boiska w ramach programu „Moje boisko-Orlik 2012”. Realizacja tych przedsięwzięć przyczyniła się znacząco do wzrostu dostępności infrastruktury sportowej i poprawy warunków uprawiania sportu i rekreacji. Mimo to w najbliższych latach należy zadbać przede wszystkim o doposażenie w sprzęt istniejącej infrastruktury sportowej oraz o pełniejsze wykorzystanie jej przez mieszkańców. Część pozostałych obiektów wymaga pilnych prac remontowo-modernizacyjnych i dostosowania do wymaganych standardów.

2.5.3. JAKOŚĆ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Pojęcie przestrzeni publicznej zostało zdefiniowane w art. 2. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z jego treścią poprzez "obszar przestrzeni publicznej" - należy rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Przestrzeń publiczna jest zatem niejako dobrem wspólnie użytkowanym, kształtowanym, zgodnie ze społecznymi zasadami i wartościami. Zadaniem przestrzeni publicznej jest zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnych. Jest ona również miejscem transmisji różnych produktów materialnych i niematerialnych zaspokajających różnorodne potrzeby mieszkańców gminy. Z tego względu jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych.

Tabela 12 - Występowanie zdegradowanych obszarów i budynków w przestrzeni publicznej na terenie Gminy Cyców

	Występowanie zdegradowanych obiektów/budynków użyteczności publicznej	Występowanie zdegradowanych terenów w przestrzeni publicznej	Występowanie dróg, ścieżek rowerowych, chodników wymagających renowacji	Wartość wskaźnika degradacji przestrzeni publicznej
Adamów	NIE	TAK	TAK	2
Barki	TAK	TAK	TAK	3
Bekiesza	TAK	NIE	TAK	2
Biesiadki	NIE	TAK	TAK	2
Cyców	TAK	TAK	TAK	3
Cyców-Kolonia Druga	NIE	TAK	TAK	2
Garbatówka	TAK	NIE	TAK	2
Głębokie	TAK	TAK	TAK	3
Kopina	TAK	TAK	TAK	3
Ludwinów	TAK	NIE	TAK	2
Ludwinów-Kolonia	NIE	TAK	TAK	2
Malinówka	TAK	TAK	TAK	3

Małków	TAK	TAK	TAK	3
Nowy Stręczyn	TAK	TAK	TAK	3
Ostrówek Podyski	TAK	NIE	TAK	2
Podgłębokie	TAK	TAK	TAK	3
Sewerynów	NIE	TAK	TAK	2
Stary Stręczyn	NIE	TAK	TAK	2
Stawek	TAK	TAK	TAK	3
Stefanów	TAK	TAK	TAK	3
Janowica	TAK	TAK	TAK	3
Szczupak	NIE	TAK	TAK	2
Świerszczów	TAK	TAK	TAK	3
Świerszczów-Kolonia	TAK	TAK	TAK	3
Wólka Cycowska	TAK	TAK	TAK	3
Wólka Nadrybska	NIE	TAK	TAK	2
Zagórze	TAK	TAK	TAK	3
Zaróbka	NIE	TAK	TAK	2
Średnia				2,62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Cyców.

Określając poziom degradacji przestrzeni publicznej w skali 1-3, należy zwrócić uwagę na niekorzystną sytuację w sołectwach obszaru rewitalizacji tj. Cyców i Świerszczów. Wskaźnik ten określa poziom występowania złego stanu technicznego infrastruktury społecznej lub niskiej jakości terenów publicznych, w tym np. niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej.

Powyższe zestawienie wskazuje, które sołectwa z terenu Gminy Cyców, w szczególności wymagają interwencji w zakresie poprawy stanu przestrzeni publicznych. Występowanie terenów zdegradowanych, fizycznie zniszczonych, sprzyja budowaniu poczucia niskiej jakości życia i może być elementem napędzającym powstawanie różnego rodzaju problemów społecznych.

Takie zestawienie pozwala również na dokonanie porównania sytuacji w poszczególnych sołectwach również w związku z występowaniem problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Możemy wśród nich wymienić sołectwa: Barki, Cyców (obszar rewitalizacji), Głębokie, Kopina, Malinówka, Małków, Nowy Stręczyn, Podgłębokie, Stawek, Stefanów, Świerszczów (obszar rewitalizacji), Świerszczów-Kolonia, Wólka Cycowska, Zagórze.

2.6. OBSZAR TECHNICZNY

Diagnoza obszaru technicznego stanowi jeden z elementów wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ma ona na celu zidentyfikowanie terytoriów problemowych, w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych,

w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Dlatego też, należy zaznaczyć, że obszar techniczny oraz obszar przestrzenno-funkcjonalny w wielu elementach przenikają się lub wzajemnie uzupełniają.

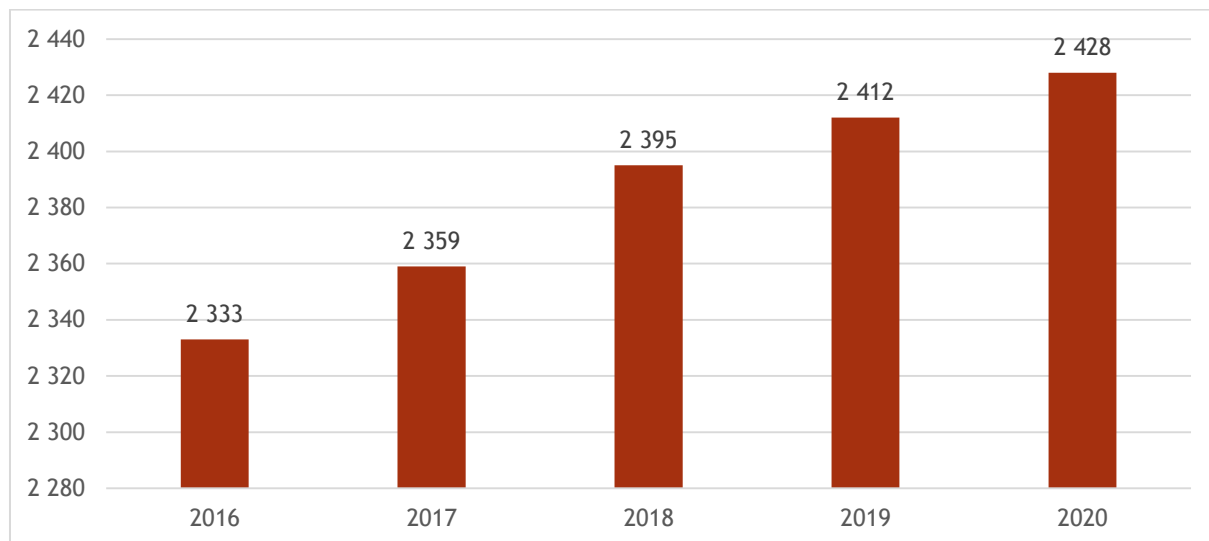
2.6.1. ZASOBY MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe są bardzo istotnym czynnikiem świadczącym o rozwoju Gminy. W pewien sposób związane są również z rozwojem gospodarczym społeczeństwa oraz poziomem jego zamożności. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego wskazuje, że na przestrzeni lat 2016-2020 liczba mieszkań w Gminie Cyców wzrosła z poziomu 2333 w roku 2016 do poziomu 2428 w roku 2020. Jest to wzrost o około 4% co z pewnością możemy odnotować jako zjawisko pozytywne.

Analogicznie do liczby mieszkań rośnie również ich powierzchnia użytkowa, która w 2020 roku wynosiła 218 346 m². Taki stan rzeczy świadczy o poprawie sytuacji mieszkaniowej. Wzrosty nie są jednak odpowiednio wysokie i wskazują na powolne polepszanie się warunków mieszkaniowych. Co może być również przyczyną pojawiania się różnego rodzaju problemów społecznych.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, tylko 16 z 2428 mieszkań było mieszkaniami komunalnymi. Ich łączna powierzchnia wynosiła 756 m². Takie zasoby będące własnością Gminy Cyców z pewnością nie wyczerpują potrzeb mieszkańców w niniejszym zakresie.

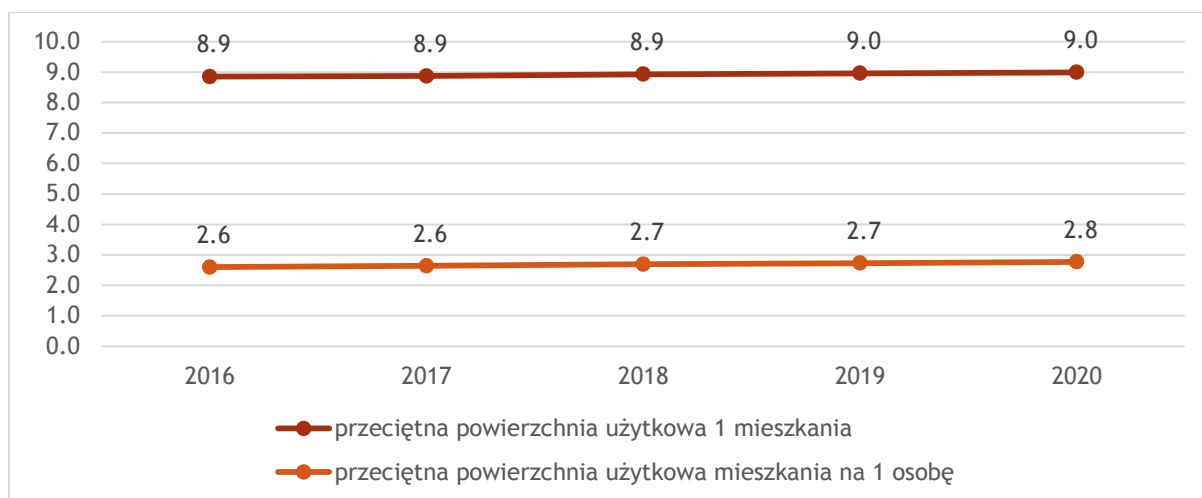
Wykres 19 - Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Cyców w latach 2016-2020

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Uszczegółowieniem wskaźnika dotyczącego liczby mieszkań na terenie Gminy Cyców, mogą być wskaźniki określające przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania oraz przeciętną powierzchnię użytkową przypadającą na 1 mieszkańca. W obydwu przypadkach, możemy zauważyć wzrost wartości wskaźnika w analizowanym okresie. Nie są to wzrosty znaczące, co może świadczyć o względnie stałej sytuacji w zakresie dostępnych zasobów mieszkaniowych, jednak jest warte odnotowania.

Wykres 20 - Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie Gminy Cyców w latach 2016-2020

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego: przeciętna liczba izb w jednym mieszkaniu wynosi 4,16. Należy również zaznaczyć, że jednocześnie przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie oraz przeciętna liczba osób przypadających na jedną izbę nieznacznie spadają na przestrzeni badanego okresu. W roku 2020 wskaźniki te osiągnęły wartości: 3,25 i 0,78. Jednak wpływ na taki stan rzeczy ma przede wszystkim wyludnianie się Gminy Cyców, a nie znacząca poprawa zasobów mieszkaniowych poprzez istotny wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku.

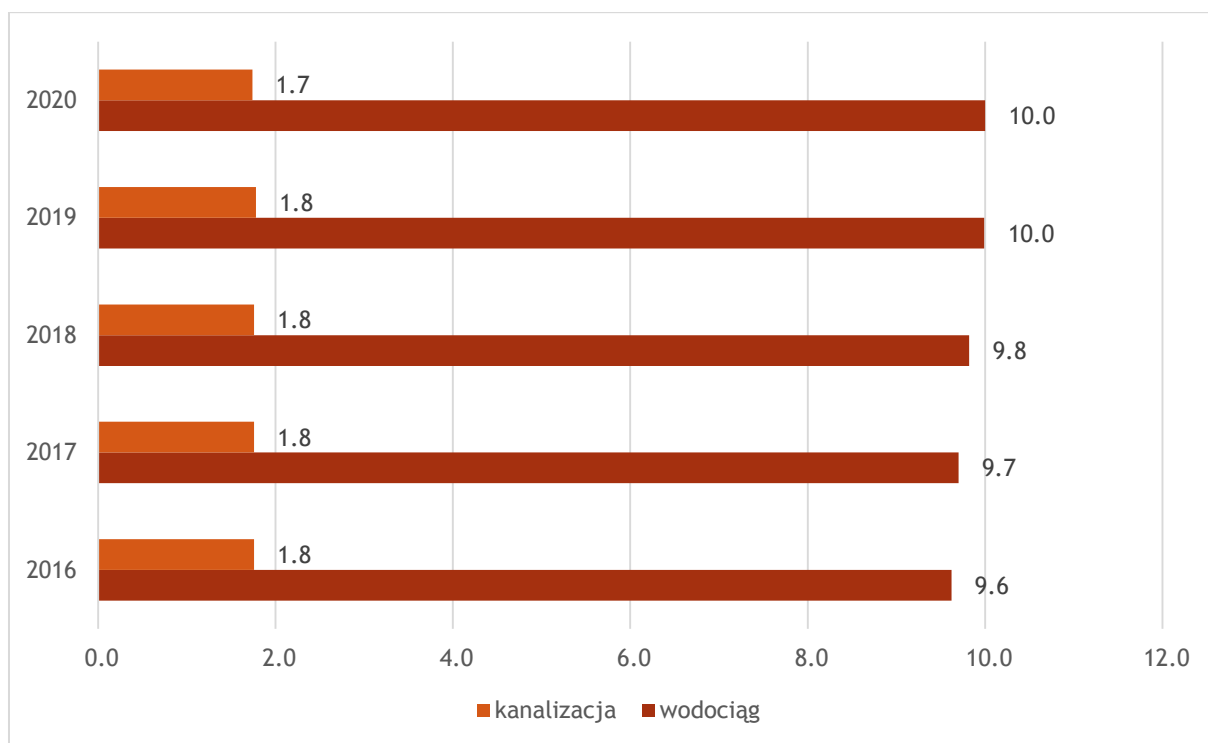
2.6.2. INFRASTRUKTURA SIECIOWA

Drugim elementem obszaru technicznego jest infrastruktura sieciowa. Wiąże się ona bezpośrednio z odnotowanymi zasobami mieszkaniowymi. Można wręcz powiedzieć, że uszczegółowieniem wskaźnika dotyczącego liczby mieszkań na terenie Gminy Cyców, może być właśnie wskaźnik określający procent mieszkań wyposażonych w wodociąg i kanalizację. Należy zaznaczyć, że występuje tutaj wyraźna dysproporcja. W zakresie mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej wartość wskaźnika jest na wysokim poziomie już od początku analizowanego okresu tj. od 2016 r. Wówczas wynosiła ona 96,2%. Pozytywną informację w niniejszym zakresie jest również fakt, że 2020 r. udało się podłączyć do sieci wodociągowej 100% mieszkań. Zatem wszyscy mieszkańcy Gminy Cyców mają zapewniony dostęp do bieżącej wody.

Stabiej prezentują się dane dotyczące procentu skanalizowania gminy. Tutaj wartość wskaźnika utrzymuje się na względnie stałym i dość niskim poziomie. W 2020 r. wyniosła ona zaledwie 17,4%. Z pewnością jest to wynik niezadowolający, który wskazuje na konieczność podjęcia interwencji w tym zakresie.

Należy również zaznaczyć, że bardzo istotnym problemem z zakresu technicznego jest brak infrastruktury dotyczącej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Cyców. Problem braku dostępu do sieci kanalizacyjnej w poszczególnych sołectwach należy wskazać jako jedną z technicznych słabych stron.

Wykres 21 - Procent mieszkań wyposażonych w wodociąg i kanalizację na terenie Gminy Cyców w latach 2016-2020

Źródło: GUS - Bank Danych Lokalnych

Widzimy, że znacząca część sołectw nie posiada dostępu do kanalizacji. Są to sołectwa: Adamów, Barki, Bekiesza, Biesiadki, Garbatówka, Ludwinów, Ludwinów-Kolonia, Malinówka, Małków, Nowy Stręczyn, Ostrówek Podyski, Sewerynów, Stary Stręczyn, Stawek, Stefanów, Szczupak. W przypadku wyznaczonego obszaru rewitalizacji tj. sołectw Cyców i Świerszczów, dostęp do sieci kanalizacyjnej występuje. Jednak w tym przypadku wymagane są nakłady na dalszy jej rozwój i modernizację. Należy jednocześnie zaznaczyć, że na poziomie dostępu do sieci wodociągowej nie występują, aż tak znaczące dysproporcje rozwojowe. Znaczna większość sołectw posiada dostęp do wodociągu pomimo braku kanalizacji. Jeżeli zaś chodzi o sieć gazową, to w żadnej części Gminy Cyców nie jest ona dostępna.

Tabela 13 - Dostęp do sieci kanalizacyjnej w poszczególnych sołectwach w Gminie Cyców

Dostęp do sieci kanalizacyjnej w poszczególnych sołectwach w Gminie Cyców	
Adamów	brak
Barki	brak
Bekiesza	brak
Biesiadki	brak
Cyców	jest
Cyców-Kolonia Druga	jest
Garbatówka	brak
Głębokie	jest
Kopina	jest
Ludwinów	brak
Ludwinów-Kolonia	brak
Malinówka	brak
Małków	brak

Nowy Stręczyn	brak
Ostrówek Podyski	brak
Podgłębokie	jest
Sewerynów	jest
Stary Stręczyn	brak
Stawek	brak
Stefanów	brak
Szczupak	brak
Świerszczów	jest
Świerszczów-Kolonia	jest
Wólka Cycowska	jest
Wólka Nadrybska	jest
Zagórze	jest
Zaróbka	jest

Źródło: Urząd Gminy Cyców

2.6.3. POZIOM DOSTĘPNOŚCI BUDYNKÓW

Bardzo istotnym zagadnieniem w kwestii planowania działań rewitalizacyjnych jest również poziom dostępności. Analiza poszczególnych sołectw pod kątem infrastruktury publicznej pozwala na weryfikację, które z nich nie zapewniają odpowiedniego poziomu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Najważniejsze kwestie w niniejszym zakresie reguluje Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Sektor publiczny jest na jej podstawie zobowiązany do zapewnienia co najmniej minimalnej dostępności, która zagwarantuje dostępność podmiotu publicznego. Podmiot publiczny zapewnia dostępność przez stosowanie uniwersalnego projektowania nowych rozwiązań lub racjonalnych usprawnień w usuwaniu istniejących barier. Minimalne wymagania obejmują zapewnienie w instytucjach publicznych:

- dostępności architektonicznej - zarówno korytarze, jak i klatki schodowe powinny być wolne od barier i zapewniać możliwość poruszania się po nich między innymi osób na wózku, osób korzystających z kul, lasek i innych pomocy ortopedycznych, osób starszych, a także osób z wózkami dziecięcymi, mających różne problemy z poruszaniem się (windy, schody, korytarze, ciągi piesze w budynku),
- dostępności cyfrowej - została kompleksowo uregulowana w ustawie o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych,
- dostępności informacyjno-komunikacyjnej - zapewnienie informacji na temat tego, jakie zadania wykonuje dany podmiot w postaci nagrania w polskim języku migowym dla osób głuchych, informacji w tekście łatwym do czytania (ETR) - m.in dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, czy pliku odczytywalnego maszynowo, dzięki któremu taką informację może udźwiękować osoba niewidoma. Dostępność w tym zakresie to także umożliwienie komunikacji z podmiotem w taki sposób, jaki jest dogodny dla osoby ze szczególnymi potrzebami np. poprzez SMS czy przy użyciu usługi tłumaczenia migowego online.

Tabela 14 - Występowanie budynków publicznych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w sołectwach w Gminie Cyców

Występowanie budynków publicznych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w sołectwach w Gminie Cyców	
Adamów	Nie
Barki	Tak
Bekiesza	Nie
Biesiadki	Nie
Cyców	Tak
Cyców-Kolonia Druga	Nie
Garbatówka	Tak
Głębokie	Tak
Kopina	Tak
Ludwinów	Nie
Ludwinów-Kolonia	Nie
Malinówka	Tak
Małków	Tak
Nowy Stręczyn	Tak
Ostrówek Podyski	Tak
Podgłębokie	Tak
Sewerynów	Nie
Stary Stręczyn	Nie
Stawek	Tak
Stefanów	Tak
Szczupak	Nie
Świerszczów	Tak
Świerszczów-Kolonia	Tak
Wólka Cycowska	Tak
Wólka Nadrybska	Nie
Zagórze	Nie
Zaróbka	Nie

Źródło: Urząd Gminy Cyców

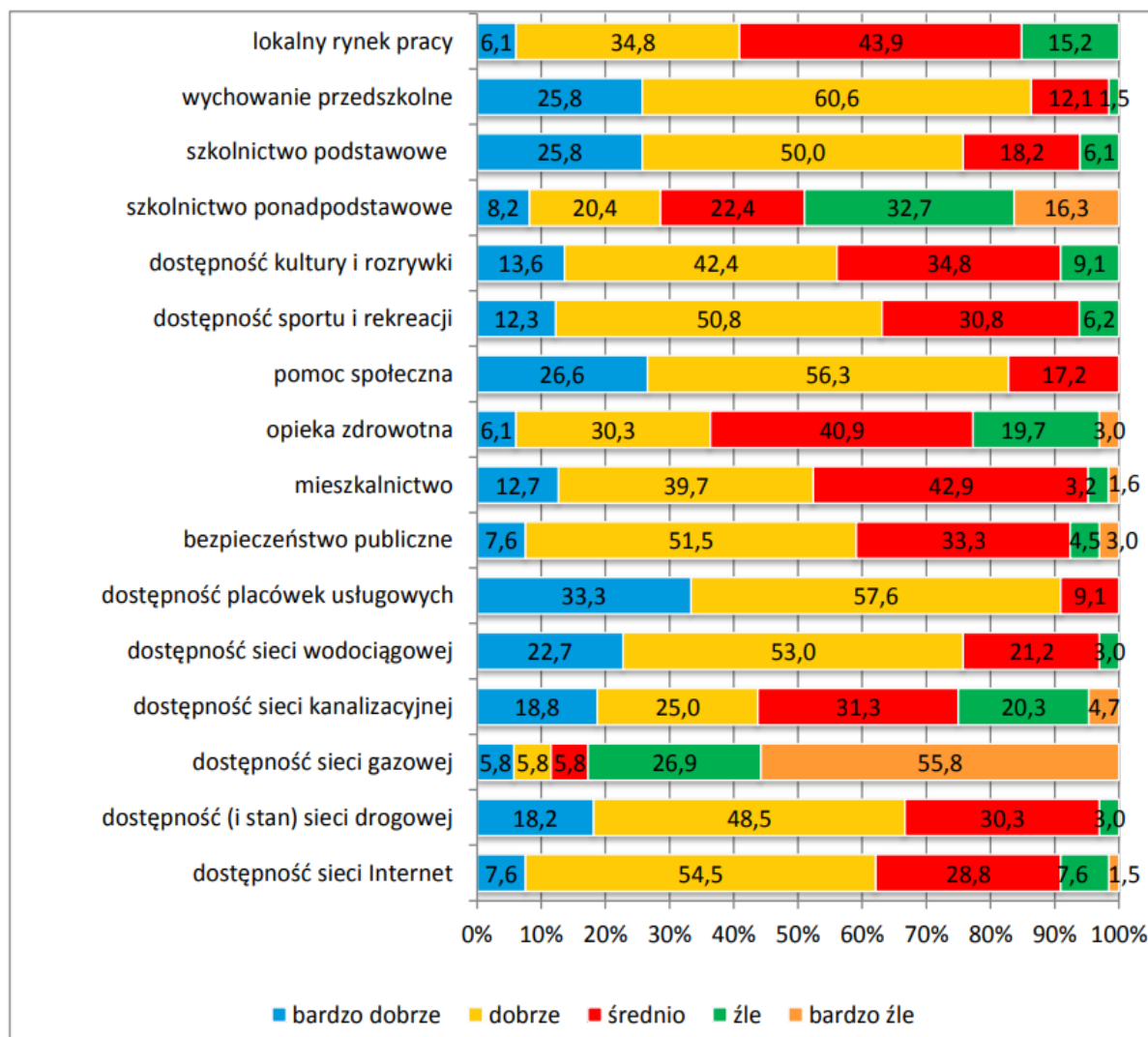
Poziom dostępności budynków publicznych w poszczególnych sołectwach w Gminie Cyców, jest to z pewnością jeden ze wskaźników wpływających na ogólny poziom życia mieszkańców, w szczególności w zakresie osób ze szczególnymi potrzebami. Do sołectw w których zidentyfikowano problem należy zaliczyć sołectwa: Barki, Cyców, Garbatówka, Głębokie, Kopina, Malinówka, Małków, Nowy Stręczyn, Ostrówek Podyski, Podgłębokie, Stawek, Stefanów, Świerszczów, Świerszczów-Kolonia, Wólka Cycowska. Na terenie obszaru rewitalizacji, w sołectwach Cyców i Świerszczów występują znaczące potrzeby w tym zakresie.

Weryfikacji poddano tutaj występowanie budynków niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w poszczególnych sołectwach Gminy Cyców. Należy jednocześnie zaznaczyć, że jako sołectwa w których występuje analizowany problem wskazywano te w których zidentyfikowano braki przynajmniej w jednym zakresie spośród następujących elementów poprawiających dostępność architektoniczną: podjazd/winda, łazienka, parking.

2.7. BADANIA ANKIETOWE

W ramach opracowania Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Cyców na lata 2021-2027 przeprowadzono badania ankietowe pn. „Problemy społeczne w środowisku lokalnym”. Ankieta przeprowadzona w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Cyców posłużyła identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Wykres 22 - Ocena warunków życia w Gminie Cyców

Źródło: Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Cyców na lata 2021-2027

Z uwagi na fakt, iż Gminny Program Rewitalizacji Gminy Cyców powinien być oparty na założeniach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, wnioski z przeprowadzonych badań powinny się znaleźć również w niniejszej diagnozie, prowadzącej do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Wskazanie wybranych pytań pozwala wzmocnić i podkreślić tezy podniesione w ramach niniejszej diagnozy, a jednocześnie jest wyrazem jednego z działań służących do zaangażowania mieszkańców Gminy Cyców do przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego - Wójta Gminy i jego Zastępcy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie przeanalizowano 66 wypełnionych anonimowo ankiet.

Jedno z pytań miało na celu ogólną ocenę mieszkańców w zakresie warunków życia w gminie. Oceny należało dokonać w podziale na różne kategorie tematyczne w pięcio stopniowej skali. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

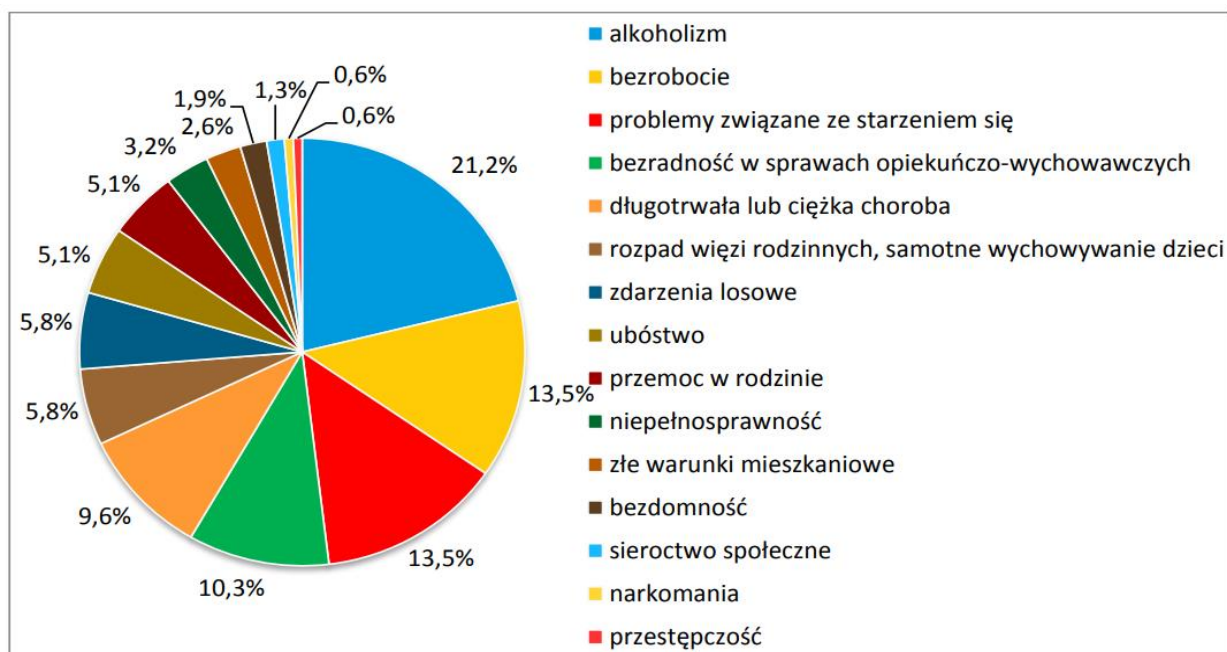
Należy zaznaczyć, że w niniejszym pytaniu mieszkańcy najlepiej ocenili dostępność placówek usługowych (łącznie 90,9% ocen dobrych i bardzo dobrych), wychowania przedszkolnego (w sumie 86,4% ocen dobrych i bardzo dobrych) i pomoc społeczną (łącznie 82,9% ocen dobrych i bardzo dobrych). Natomiast dostęp do sieci gazowej (w sumie 82,7% ocen bardzo złych i złych) i szkolnictwa ponadgimnazjalnego (łącznie 49% ocen złych i bardzo złych) zostały ocenione zdecydowanie najgorzej.

Następne pytanie miało na celu identyfikację problemów społecznych, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Wskazano liczne rodzaje problemów z różnych obszarów tematycznych. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Dodatkowo zgodnie z odpowiedziami ankietowanych, do najistotniejszych i najczęściej występujących problemów społecznych możemy uznać: alkoholizm (21,1%), a także bezrobocie i problemy związane ze starzeniem się (po 13,5%).

Natomiast najmniej istotne z punktu widzenia mieszkańców wydają się problemy związane z narkomanią, szeroko pojętą przestępczością i sieroctwem społecznym.

Wykres 23 - Najważniejsze problemy społeczne w Gminie Cyców

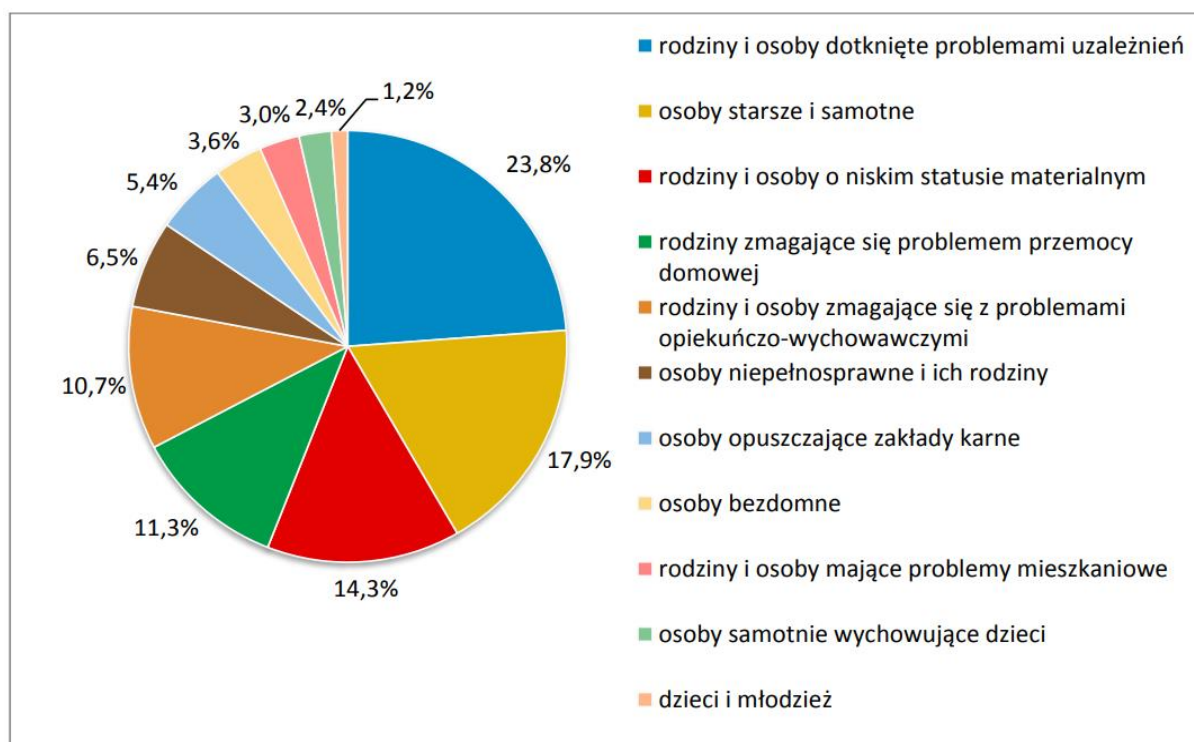

Bardzo istotnym elementem ankiety była również identyfikacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie. Jest to istotny czynnik również w zakresie delimitacji obszarów problemowych. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że największa liczba badanych stwierdziła, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (23,8%), a także osoby starsze i samotne (17,9%) oraz rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (14,3%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poszczególnych kategorii problemów społecznych oraz działań koniecznych do podjęcia w ramach przeciwdziałania występującym zjawiskom negatywnym. Pełny zakres badania ankietowego oraz prezentację odpowiedzi na wszystkie pytania przedstawia Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Cyców na lata 2021-2027.

Wykres 24 - Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w Gminie Cyców

2.8. SYNTEZA DIAGNOZY OBSZARU REWITALIZACJI

Przeprowadzona w kilku obszarach diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych pozwoliła na wyciągnięcie odpowiednich wniosków i sformułowanie ich syntezy.

Obszar społeczny, obszar gospodarczy, obszar środowiskowy, obszar przestrzenno-funkcjonalny i obszar techniczny są obszarami najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie Gmina Cyców. Są również źródłem

najistotniejszych potencjałów, które należy odpowiednio wykorzystać. Najważniejsze wnioski diagnostyczne wskazują, że na obszarze rewitalizacji:

Tabela 15 - Najważniejsze wnioski diagnostyczne - potrzeby, problemy i potencjały obszaru rewitalizacji

Problemy/potrzeby	Potencjały rozwojowe
<ul style="list-style-type: none"> - Procentowy spadek liczby ludności wskazuje na problem wyludniania się miejscowości. - Występuje duża liczba os. korzystających z pomocy z powodu ubóstwa. - Procent osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach świadczy o występującym problemie starzenia się społeczeństwa. - Wśród osób bezrobotnych znaczący odsetek stanowią - długotrwale bezrobotni. - Na terenie gminy należy poprawić sytuację w zakresie bezpieczeństwa przestrzeni publicznych. - Problemem jest dość wysoki poziom degradacji przestrzeni publicznej oraz występowanie budynków publicznych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. - Należy zadbać o wzrost poziomu aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców. - Odnotowano dość niski poziom edukacji. - Należy zwrócić uwagę na poprawę jakości infrastruktury mieszkaniowej, sieciowej i drogowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja mieszkańców w oparciu o istniejące zasoby tradycji i kultury. - Rozwój odpowiedniej jakości infrastruktury skierowanej do najmłodszych mieszkańców, co wzmocni pozycję rodziny i poprawi sytuację ludnościową. - Rozwój małej przedsiębiorczości na terenie gminy. - Poprawa dostępu do odpowiedniej jakości miejsc spędzania wolnego czasu. - Odpowiednie wykorzystanie środków zewnętrznych na rozwój. - Rozbudowa infrastruktury kulturalnej na terenie gminy. - Przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznych i zasobów infrastrukturalnych. - Wykorzystanie zasobów środowiska w zakresie rozwoju turystyki.

Źródło: Opracowanie własne

3. OBSZAR GEOGRAFICZNY, KTÓREGO DOTYCZY GPR

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Cyców zostało przeprowadzone w oparciu o analizę wskaźnikową i analizę jakościową, opisaną w rozdziale drugim niniejszego dokumentu.

Poprzez diagnozę stanu obecnego określono, które sołectwa (wyznaczone jako jednostki referencyjne) notują najgorszą sytuację w obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. W każdym z powyższych obszarów wskazano przynajmniej jeden wskaźnik delimitacyjny, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru społecznego. W tym przypadku, wskaźniki delimitacyjne zostały określone na poziomie obszarów szczegółowych.

Analiza jakościowa dotyczyła interpretacji wyników otrzymanych w poszczególnych obszarach oraz badania ankietowego na potrzeby opracowania Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Cyców na lata 2021-2027 i formułowania na tej bazie wniosków diagnostycznych.

Należy również zaznaczyć, że przeprowadzona analiza, w przypadku poszczególnych rozdziałów miała zazwyczaj charakter dwu poziomowy. Przedstawione dane i statystyki na

poziomie Gminy Cyców były zazwyczaj elementem diagnozy o charakterze ogólnym. Jednak w przypadku każdego z obszarów były one pomocne w określeniu stanu gminy oraz określeniu bardziej szczegółowych wskaźników delimitacyjnych.

3.1. WSKAŹNIKI DELIMITACYJNE

Wskaźniki delimitacyjne to wybrane na etapie prac diagnostycznych wskaźniki statystyczne lub jakościowe pozwalające na wskazanie obszarów o szczególnym poziomie nasilenia problemów. Ustawa o rewitalizacji określa elementy wpływające na kryzys w sferze społecznej. Jest on związany z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym (art. 9 ust. 1). Dlatego też, przeprowadzoną analizę oparto o 12 wskaźników obrazujących występowanie szczególnego natężenia wskazanych w ustawie problemów społecznych. Przedstawiona poniżej tabela określa zbiór wskaźników delimitacyjnych w podziale na poszczególne obszary wyodrębnione w diagnozie Gminy Cyców.

Tabela 16 - Zestawienie wskaźników delimitacyjnych

Numer	Nazwa wskaźnika	Obszar diagnozy	Problem społeczny
1.	Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Cyców	Obszar społeczny	Wyludnianie się gminy
2.	Procent osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach Gminy Cyców	Obszar społeczny	Starzejące się społeczeństwo (szczególne potrzeby społeczne)
3.	Liczba os. korzystających z pomocy z powodu ubóstwa	Obszar społeczny	Ubóstwo
4.	Liczba osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni	Obszar społeczny	Bezrobocie
5.	Interwencje policyjne i domowe na terenie Gminy Cyców w 2021 r.	Obszar społeczny	Przestępczość
6.	Średnie wyniki z egzaminu ośmioklasisty w szkołach na terenie Gminy Cyców	Obszar społeczny	Niski poziom edukacji
7.	Frekwencja na zebraniach sołeckich podczas ostatniego wyboru sołtysa	Obszar społeczny	Niski poziom aktywności społecznej
8.	Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością	Obszar gospodarczy	Niewystarczająca aktywność gospodarcza
9.	Liczba budynków zawierających azbest w poszczególnych sołectwach w Gminie Cyców	Obszar środowiskowy	Występujące zagrożenia środowiskowe
10.	Poziom degradacji przestrzeni publicznej	Obszar przestrzenno-funkcjonalny	Niski poziom przestrzeni publicznej
11.	Dostęp do sieci kanalizacyjnej w poszczególnych sołectwach w Gminie Cyców	Obszar techniczny	Niedostateczny poziom jakości zasobów mieszkaniowych
12	Występowanie budynków publicznych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w	Obszar techniczny	Niedostateczny poziom dostosowania infrastruktury do

	sołectwach w Gminie Cyców		potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
--	---------------------------	--	---

Źródło: Opracowanie własne

W każdym z wyżej wymienionych wskaźników dokonano porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych sołectwach. W przypadku wskaźników statystycznych opartych o wartości liczbowe, określano średnią wartość dla Gminy Cyców, a następnie oznaczano sołectwa o wartości powyżej średniej, ze szczególnym uwzględnieniem sołectw najbardziej narażonych na dany problem. Wskaźniki jakościowe były oceniane zgodnie ze stanem faktycznym w znacznej mierze podkreśliły skuteczność wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji: obszar zdegradowany określony jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe sfery. W przypadku sołectw znajdujących się na terenie Gminy Cyców dokonano analizy również pozostałych sfer. W dalszej części dokumentu przedstawiono zestawienie wszystkich zastosowanych w diagnozie wskaźników delimitacyjnych wraz z określeniem ich wartości prowadzącej do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

3.2. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Definicja ustawowa obszaru zdegradowanego wskazuje, że jest nim taki obszar, który znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występuje na nim co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

Tabela 17 - Wyznaczenie sołectw o szczególnym nasileniu problemów

	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W 10	W 11	W 12	R
Adamów	1		1			1	1		1		1		6
Barki				1					1	1	1	1	5
Bekiesza			1	1		1			1		1		5
Biesiadki						1					1		2
Cyców	1	1		1	1	1	1	1	1	1		1	10
Cyców-Kolonia Druga						1			1				2
Garbatówka		1			1		1				1	1	5
Głębokie	1				1			1	1	1		1	6
Kopina		1	1		1	1	1		1	1		1	8
Ludwinów		1	1			1			1		1		5
Ludwinów-Kolonia	1					1					1		3
Malinówka						1			1	1	1	1	5
Małków	1	1	1	1		1				1	1	1	8
Nowy Stręczyn	1	1	1	1		1			1	1	1	1	9
Ostrówek Podyski		1	1				1				1	1	5
Podgłębokie				1	1		1		1	1		1	6
Sewerynów	1	1				1					1		4
Stary Stręczyn			1			1					1		3
Stawek			1	1	1	1	1			1	1	1	8
Stefanów	1	1	1			1		1		1	1	1	8
Szczupak											1		1
Świerszczów	1	1	1	1	1	1	1		1	1		1	10
Świerszczów-Kolonia		1		1		1	1			1		1	6

Wólka Cycowska		1		1	1	1		1	1	1		1	8
Wólka Nadrybska	1	1	1										3
Zagórze	1	1	1	1		1				1			6
Zaróbka		1											1
Średnia												5,5	

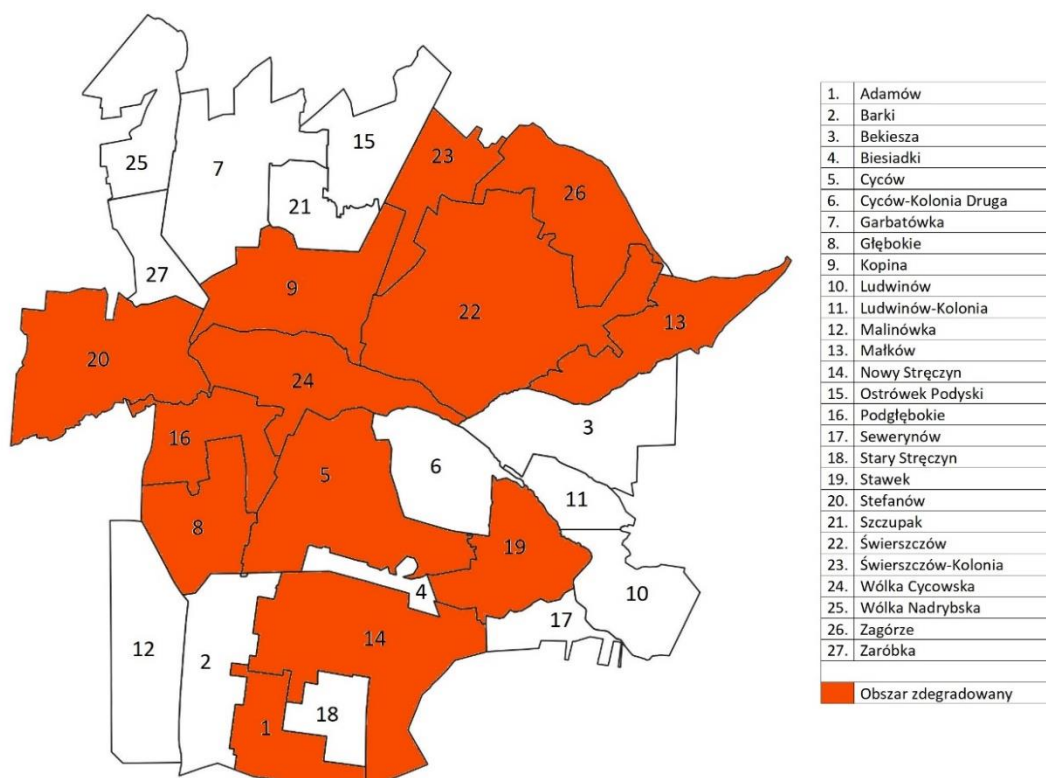
Źródło: Opracowanie własne

Natomiast obszar rewitalizacji jest wyznaczony w ramach obszaru zdegradowanego, należy jednak pamiętać, że obszar rewitalizacji to obszar gdzie widzimy szczególną koncentrację zjawisk negatywnych obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego. Nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

W celu wyznaczenia powyższych obszarów na podstawie przeprowadzonej diagnozy wielokryterialnej dotyczącej stanu istniejącego dla Gminy Cyców i jej poszczególnych sołectwa, należy przedstawić zestawienie wszystkich wskaźników delimitacyjnych. Takie podejście pozwala na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów referencyjnych i wyszczególnienie obszarów znajdujących się w stanie kryzysu.

W efekcie przeprowadzonej diagnozy wyodrębniono sołectwa z największą liczbą wskaźników delimitacyjnych świadczących o nagromadzeniu obszarów problemowych. Średnia wartość wyniosła tutaj 5,5. Dlatego też, sołectwa dla których odnotowano wynik wyższy, możemy zaliczyć do kategorii obszaru zdegradowanego. To właśnie w tych sołectwach nagromadzenie problemów społecznych jest największe. Należy wśród nich wymienić: Adamów, Cyców, Głębokie, Kopina, Małków, Nowy Stręczyn, Podgłębokie, Stawek, Stefanów, Świerszczów, Świerszczów-Kolonia, Wólka Cycowska i Zagórze

Mapa 4 - Obszar zdegradowany na terenie Gminy Cyców

Wśród wyżej wymienionych sołectw, możemy wyznaczyć również sołectwa, w których nagromadzenie problemów społecznych jest szczególnie widoczne. Szczególną koncentrację zjawisk negatywnych możemy zaobserwować w sołectwach, dla których liczba wskaźników przekraczających wartość średnią jest najwyższa. Możemy wśród nich wskazać następujące sołectwa: Cyców oraz Świerszczów.

Zwracając jednak uwagę na obostrzenia związane z delimitacją obszaru rewitalizacji w zakresie maksymalnej jego powierzchni i liczby ludności, należy przedstawić również tabelę określającą dane w tym zakresie w podziale na poszczególne sołectwa znajdujące się na terenie Gminy Cyców.

Tabela 18 - Powierzchnia i liczba mieszkańców sołectw na terenie Gminy Cyców

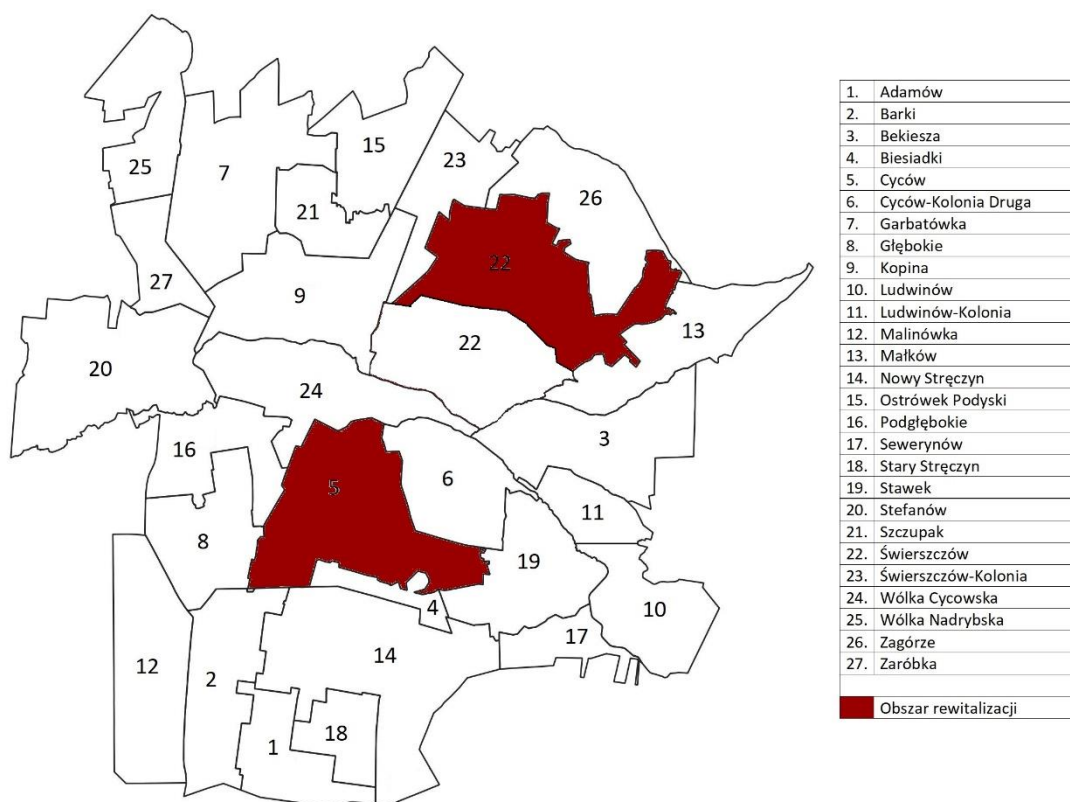
	Liczba mieszkańców	% udział w liczbie mieszkańców w Gminie Cyców	Powierzchnia (ha)	% udział w powierzchni Gminy Cyców
Adamów	151	1,87%	340,1585	2,17%
Barki	309	3,95%	525,4801	3,36%
Bekiesza	371	4,71%	645,6207	4,13%
Biesiadki	74	0,99%	134,8012	0,86%
Cyców	1793	22,69%	926,1237	5,92%
Cyców-Kolonia Druga	249	3,37%	472,5439	3,02%
Garbatówka	277	3,62%	836,1213	5,34%
Głębokie	489	6,16%	464,2634	2,97%
Kopina	264	3,66%	685,4542	4,38%
Ludwinów	195	2,76%	646,6201	4,13%
Ludwinów-Kolonia	50	0,58%	0	0,00%
Malinówka	342	4,42%	665,2735	4,25%
Małków	121	1,40%	538,2125	3,44%
Nowy Stręczyn	389	4,72%	970,3991	6,20%
Ostrówek Podyski	121	1,57%	462,5682	2,96%
Podgłębokie	258	3,38%	416,8835	2,66%
Sewerynów	56	0,65%	198,5444	1,27%
Stary Stręczyn	66	0,91%	234,8166	1,50%
Stawek	218	2,76%	509,0466	3,25%
Stefanów	455	5,28%	886,2233	5,66%
Szczupak	49	0,65%	274,9077	1,76%
Świerszczów	324	4,10%	1577,1213	10,08%
Świerszczów-Kolonia	217	2,76%	360,9612	2,31%
Wólka Cycowska	739	9,89%	629,2525	4,02%
Wólka Nadrybska	105	1,26%	467,8215	2,99%
Zagórze	92	1,15%	609,0884	3,89%
Zaróbka	127	1,62%	248,4291	1,59%
RAZEM	7901	100,00%	15645,646	100,00%

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Tym samym, jako obszar rewitalizacji w Gminie Cyców wskazano dwa podobszary:

- sołectwo Cyców - liczba ludności: 1793 osoby (22,69% mieszkańców gminy), powierzchnia: 926,1237 ha (5,92% powierzchni gminy)
- sołectwo Świerszczów - 324 osoby (4,10% mieszkańców gminy), powierzchnia: 1577,1213 ha (10,08% powierzchni gminy)

Łączna liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji wynosi 2 117 tj. 26,79% ludności gminy, natomiast łączna powierzchnia wynosi 2 503,245 ha tj. 16% obszaru gminy. Z uwagi na dużą powierzchnię terenów leśnych w sołectwie Świerszczów, zostały one wyłączone z obszaru rewitalizacji.

Mapa 5 - Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Cyców

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się największym natężeniem niekorzystnych zjawisk społecznych, a jednocześnie wykazuje duże znaczenie dla rozwoju gminy. Jest również obszarem o szczególnej (w skali gminy) koncentracji problemów i zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej, przestrzennofunkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej.

Po pierwsze jest to obszar na którym notuje się spadek liczby ludności. Jednocześnie rośnie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, których możemy zaliczyć jako osoby ze szczególnymi potrzebami. Nakładają się tutaj na siebie dwa problemy społeczne: wyludnianie się gminy i starzenie się społeczeństwa.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje natomiast na notowany poziom ubóstwa. Problem dużej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na złą sytuację materialną, rodzin ubogich i dysfunkcyjnych nieradzących sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy prowadzenia gospodarstwa domowego jest bardzo istotny. Należy zaznaczyć, że problem ten łączy się bardzo często z innym niekorzystnym zjawiskiem społecznym jakim jest bezrobocie. Może być to jedną z przyczyn niskiej atrakcyjności osiedleńczej obszaru i wysokiego natężenia problemu emigracji ludzi młodych i wykształconych. Taki stan rzeczy może prowadzić również do pogłębiania się zjawiska wykluczenia społecznego, występowania patologii społecznych oraz natężenia zjawiska „dziedziczenia biedy”.

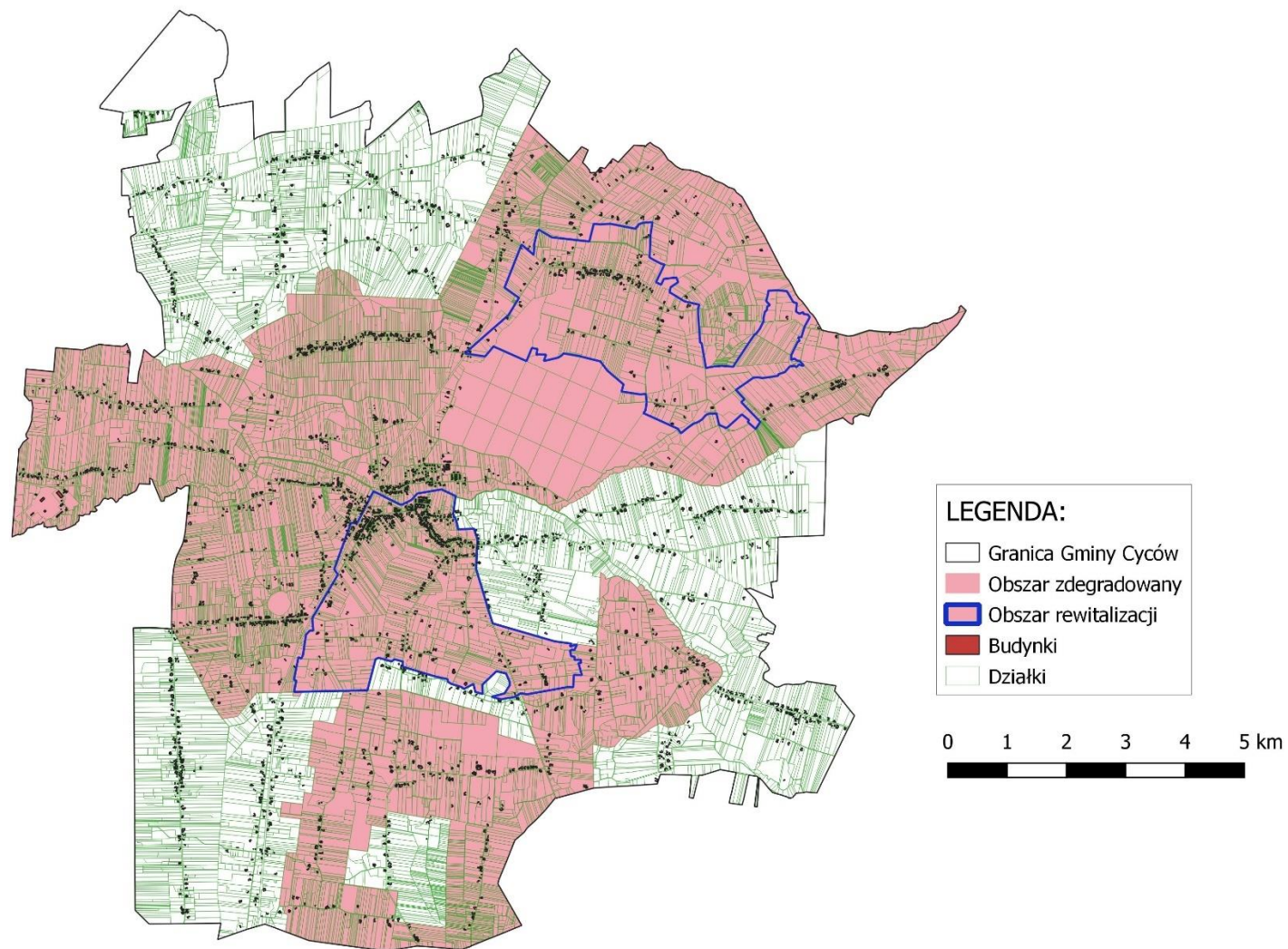
Negatywnym zjawiskiem może być również niski poziom wyników egzaminów ósmoklasisty. Taki stan rzeczy, częściowo przekłada się w przyszłości na poziom bezrobocia. Bardzo ważną kwestią jest również niski poziom poczucia bezpieczeństwa związany z odnotowaną dużą liczbą popełnionych przestępstw, prowadzonych interwencji domowych czy zdarzeń drogowych. Problem niskiej aktywności społecznej i uczestnictwa w życiu obywatelskim potwierdzają dane dotyczące wskaźników prezentujących frekwencje w ostatnio organizowanych wyborach na sołtysów.

W obszarze gospodarczym zidentyfikowano problem niewystarczającej aktywności gospodarczej. Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością w Gminie Cyców świadczy o nasileniu problemów w niniejszej sferze. Jeżeli natomiast chodzi o kwestie środowiskowej, to duży jest również udział budynków pokrytych nadal szkodliwym dla zdrowia ludzkiego azbestem. Obszar rewitalizacji boryka się także z szeregiem problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Wpływa na to znaczący poziom degradacji przestrzeni publicznej. Problemy sfery technicznej to niewystarczający poziom budynków korzystających z sieci kanalizacyjnej oraz występowanie budynków publicznych niespełniających norm dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

W celu racjonalnego gospodarowania przestrzenią gminy, w szczególności na obszarze rewitalizacji - zgodnie z zapisami art. 11 ust. 5 pkt. w uchwale, o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostanie ustanowione na rzecz gminy Cyców prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.

Wszelkie działania, które zostały zaplanowane do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji mają na celu przeciwdziałanie dalszej degradacji obszaru i wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego.

Mapa 6 - Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Cyców

Źródło: Opracowanie własne

4. WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

4.1. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Niniejszy rozdział zawiera opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Wizja wskazuje zatem kierunek, w którym podąża Gmina Cyców. Jest ona również pewnym zobrazowaniem pożądanej przyszłości, która zakłada rozwiązanie zdiagnozowanych z udziałem lokalnej społeczności problemów oraz wykorzystanie zidentyfikowanych potencjałów. Ambitna wizja ma w tym przypadku na celu - motywowanie wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacyjnego do sprawnego i skutecznego działania.

Rewitalizacja jako kompleksowy proces przemian obejmuje swoim zasięgiem wiele płaszczyzn życia na danym obszarze. Dotyczy w sposób szczególny: jakości życia mieszkańców, rozwoju gospodarczego, podniesienia jakości oraz atrakcyjności przestrzeni publicznej, wykorzystania potencjału turystycznego w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze itd.

Podstawowym założeniem, związanym z wyprowadzeniem obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego jest odwrócenie negatywnych zjawisk zdiagnozowanych w poprzednich rozdziałach niniejszego dokumentu. Wnioski z dokonanej analizy posłużyły do identyfikacji mocnych i słabych stron oraz czynników sukcesu w zakresie rewitalizacji w Gminie Cyców.

Konsekwentne, przemyślane działania systemowe, wdrażane etapami, przy udziale społeczeństwa pozwolą na stopniową poprawę funkcjonowania całej przestrzeni na wszystkich płaszczyznach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Można zatem stwierdzić, że wizja stanu obszaru po

*W 2030 roku sołectwa Cyców i Świerszczów
będą obszarem skutecznie wyprowadzonym
z negatywnych zjawisk społecznych, z
wysokiej jakości przestrzenią publiczną i
atrakcyjnymi miejscami spędzania wolnego
czasu, wykorzystującym potencjał i
aktywność swoich mieszkańców oraz
zapewniającym im wysoką jakość życia.*

przeprowadzeniu rewitalizacji brzmi następująco:

Wyznaczony obszar, w latach 2023-2030 zostanie poddany kompleksowej rewitalizacji w oparciu o szczegółowo zaplanowaną i skoordynowaną interwencję. Planowane efekty rewitalizacji zostaną uzyskane poprzez realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wpisujących się w wyznaczone cele rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wizja ma w tym przypadku charakter optymalny i została zbudowana na racjonalnych przesłankach pozwalających stwierdzić, że osiągnięcie zakładanej wizji jest możliwe do realizacji. Stan docelowy obszarów zostanie osiągnięty na koniec obowiązywania niniejszego programu. Perspektywa roku 2030 koresponduje również z datą wyznaczającą możliwość absorpcji środków unijnych z perspektywy 2021-2027. Wizja jako stan docelowy odnosi się zatem w dużej mierze do konkretnych przemian społeczno-gospodarczych, które są pożądane i zostaną osiągnięte dzięki wdrożeniu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030.

Obszar objęty rewitalizacją po przeprowadzeniu zaplanowanych procesów, zostanie efektywnie przeobrażony zarówno społecznie, przestrzennie, jak i gospodarczo uzyskując naturalną funkcjonalność oraz użyteczność publiczną. Odnowiona zabudowa i wyposażona w niezbędną infrastrukturę przestrzeni miejscowości, wzmocni odczuwaną przez mieszkańców jakość życia oraz korzystnie wpłynie na atrakcyjność zarówno turystyczną, jak i gospodarczą oraz osiedleńczą obszarów zdegradowanych. Przestrzenie publiczne, które będą stanowić miejsce spotkań społeczności lokalnej i integracji międzypokoleniowej. Co bardzo istotne, w wyniku działań rewitalizacyjnych, zmianie ulegnie również wizerunek obszaru. Będzie on postrzegany jako miejsce tętniące życiem, z bogatą ofertą kulturową oraz bazą turystyczno-rekreacyjną.

Na zrewitalizowanych terenach zmniejszy się poziom wykluczenia społecznego, a zjawiska stygmatyzujące środowiska defaworyzowane zastąpi inicjatywa gospodarcza, silne poczucie wspólnoty lokalnej oraz aktywna postawa obywatelska. W efekcie działań rewitalizacyjnych ograniczone zostaną problemy społeczne, których szczególna koncentracja występuje w zdelimitowanym obszarze. Wsparciem dla tego procesu będą działania na rzecz przeciwdziałania procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej, wynikających m.in. z ubóstwa i bezrobocia, służące włączeniu tych osób w różne wymiary życia społecznego.

Istotnym elementem wynikającym z przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych będzie zwiększony poziom dostępności oraz jakości świadczonych usług publicznych (zwłaszcza wychowawczych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych) dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wśród efektów realizacji zamierzeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 ważne miejsce zajmują również inicjatywy dotyczące poprawy dostępności oraz jakości infrastruktury spędzania wolnego czasu oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej gminy.

4.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W nawiązaniu do sformułowanej wizji, zaproponowano pięć celów rewitalizacji oraz uszczegóławiających je kierunków działań. Cele rewitalizacji zostały określone w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Są ze sobą wyraźnie skorelowane i tworzą spójny katalog. Cele rewitalizacji

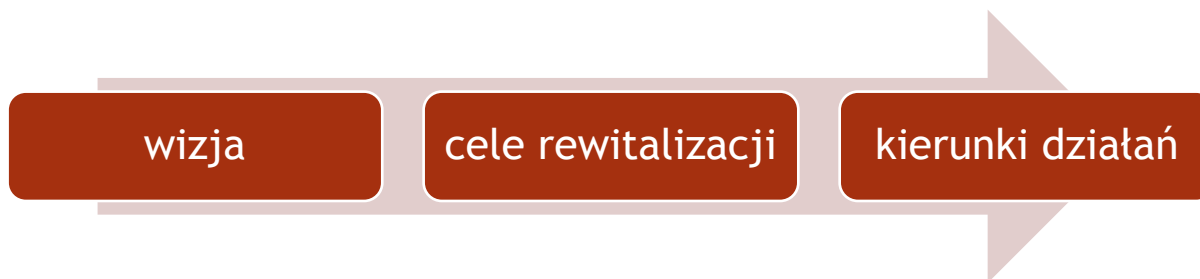
oraz odpowiadające im kierunki działań mają służyć eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, na obszarze rewitalizacji znajdującym się w stanie kryzysowym.

Cele rewitalizacji opisują przejście od sytuacji wyjściowej do sytuacji pożądanej. Odpowiadają one na potrzeby i potencjały rewitalizacyjne zidentyfikowane na etapie diagnostycznym. Identyfikacja kluczowych zmian niezbędnych do realizacji założonych celów rewitalizacji pozwoli na określenie najważniejszych kierunków działań, a następnie instrumentów realizacyjnych (w tym przedsięwzięć rewitalizacyjnych).

Należy również zaznaczyć, że Gminny Program Rewitalizacji jest skierowany do różnych grup interesariuszy. Stanowi on odpowiedź na rzeczywiste problemy oraz potrzeby rewitalizacyjne, które zostały zidentyfikowane w trakcie procesu diagnostycznego w ramach programowania rewitalizacji. Potencjały i aspiracje lokalnych grup interesariuszy również zostały uwzględnione w procesie doprecyzowania celów rewitalizacji.

Struktura celów w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 tworzy logicznie powiązany, spójny system odpowiadający na poszczególne obszary problemowe. Realizacja zaplanowanych kierunków działań powinna zapewniać osiągnięcie celów rewitalizacji wskazanych w ramach obszarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego oraz technicznego. Należy również zaznaczyć, że kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Niejednokrotnie będą mogły zostać zrealizowane dzięki zintegrowanym projektom wzmacniając tym samym możliwość uzyskania efektu synergii.

Rysunek 2 - Schemat struktury GPR w zakresie wizji, celów i kierunków działań

Źródło: Opracowanie własne

Cele rewitalizacji możemy podzielić na cele występujące w poszczególnych obszarach, które poddawane były wyczerpującej diagnozie:

- a) obszar społeczny,
- b) obszar gospodarczy,
- c) obszar środowiskowy,
- d) obszar techniczny,
- e) obszar przestrzenno-funkcjonalny.

Poniższa tabela zawiera zestawienie celów rewitalizacji oraz przypisanych do nich kierunków działań. Oznaczają one zakres niezbędnych interwencji, które powinny być podejmowane wspólnie przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie „co należy zrobić?”, aby w ramach wybranych obszarów problemowych osiągnąć założone cele rewitalizacji. Kierunki działań (wdrażane poprzez przedsięwzięcia rewitalizacyjne) będą podstawą realizacji postanowień programu.

Wskazanie kierunków działań lub tam, gdzie to jest możliwe, konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zatem bardzo istotnym elementem prac.

Tabela 19 - Cele rewitalizacji i kierunki działań GPR

Cel rewitalizacji	Kierunki działań
1. Ulepszenie jakości przestrzeni publicznej oraz rozwój funkcjonalności infrastruktury społecznej	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni wiejskiej o funkcjach społecznych. 1.2. Rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu. 1.3. Rozwój infrastruktury funkcjonalnej w zakresie edukacji, kultury i opieki społecznej. 1.4. Odpowiednie wykorzystanie zasobów kulturowych i turystycznych obszaru.
2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Przeciwdziałanie problemom społecznym (jak np. alkoholizm, bezrobocie, ubóstwo). 2.2. Włączenie społeczne osób ze szczególnymi potrzebami (w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami). 2.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego. 2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej i kulturowej oraz wzrost poziomu integracji społecznej mieszkańców. 2.5. Zapewnienie odpowiedniego poziomu i jakości edukacji oraz opieki nad dziećmi.
3. Poprawa stanu środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Tworzenie wysokiej jakości, dostępnych przestrzeni publicznych w środowisku naturalnym. 3.2. Podejmowanie inicjatyw z zakresu ochrony środowiska naturalnego i ograniczania niskiej emisji. 3.3. Zagospodarowanie terenów zdegradowanych na cele rekreacyjne, turystyczne i sportowe. 3.4. Termomodernizacja obiektów i promowanie rozwiązań wykorzystujących OZE. 3.5. Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym ze środowiska naturalnego (burze, powódzie itp.)
4. Modernizacja infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> 4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych społeczeństwa. 4.2. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej. 4.3. Dostosowanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 4.4. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunalnej.
5. Wzmocnienie aktywności gospodarczej lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> 5.1. Tworzenie odpowiednich warunków do rozwijania inicjatyw w zakresie wzmocnienia aktywności gospodarczej mieszkańców. 5.2. Poprawa warunków i sytuacji na lokalnym rynku pracy, w tym również dla osób wykluczonych. 5.3. Podejmowanie działań w zakresie promocji gospodarczej gminy.

Źródło: Opracowanie własne

Należy również zaznaczyć, że cele rewitalizacji i kierunki działań zostały sformułowane ze wskazaniem wykorzystania podejścia zintegrowanego. Wskazane w powyższej tabeli cele i kierunki wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Ich realizacja ma na celu wsparcie uzyskania efektu synergii co doprowadzi do realizacji zakładanej wizji rozwojowej obszaru rewitalizacji. Zakładane przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą zazwyczaj wpisywać się w kilka celów rewitalizacji oraz kilka kierunków działań.

Szczegółowe mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych opisano w kolejnym podrozdziale.

4.3. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 wskazuje działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w sposób kompleksowy w ramach każdego z obszarów diagnostycznych: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego i technicznego. Związek między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, celami i kierunkami działań jest czytelny i widoczny. Działania i przedsięwzięcia połączone są na każdym z poziomów: koncepcyjnym, organizacyjnym, czasowym, finansowym, promocyjnym.

W dokumencie zastosowano czytelną hierarchię, pozwalającą nie tylko przyporządkować dane działanie rewitalizacyjne do konkretnego celu rewitalizacji oraz kierunku działań, ale też określić sposób, w jaki dane działanie jest umocowane w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Jednak proces rewitalizacji będzie realizowany zarówno z wykorzystaniem działań inwestycyjnych jak i działań miękkich. Będą się one wzajemnie uzupełniać, pozwalając tym samym na osiągnięcie efektu synergii, polegający na wystąpieniu wzmacniającego efekty podejmowanych działań sprzężenia zwrotnego.

Dzięki takiemu podejściu realizacja celów rewitalizacji jest więc dużo bardziej skuteczna. Warto jednak zaznaczyć, że komplementarność działań nie jest samoistnym celem rewitalizacji. Rewitalizacja musi składać się z przedsięwzięć odpowiednio dobranych w stosunku do zdiagnozowanych potrzeb i potencjałów obszaru, które będą trafne w stosunku do faktycznych beneficjentów rewitalizacji. Takie przedsięwzięcia, wskazano w niniejszym dokumencie.

Rysunek 3 - Schemat komplementarności działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

W praktyce sposobem na uzyskanie tego typu integracji działań jest zapewnienie im komplementarności w kilku aspektach jednocześnie: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w aspekcie źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna, pojawia się przede wszystkim jako skoncentrowanie działań na uprzednio zdelimitowanym obszarze rewitalizacji. Zaplanowane przedsięwzięcia mają również na celu zapobieganie przenoszeniu problemów poza obszar rewitalizacji. Projekty są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji wystąpią pozytywne skutki widoczne na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru, jak i gminy. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest aby:

- przedsięwzięcia realizowane były na całym obszarze rewitalizacji a nie punktowo, w pojedynczych miejscach;
- poszczególne przedsięwzięcia wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz aby zachodził między nimi efekt synergii;
- prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność problemowa, występuje w momencie wzajemnego uzupełniania się projektów przedstawionych w niniejszym dokumencie w zakresie zidentyfikowanych problemów lub grup problemów. Wzajemnie dopełnianie tematyczne przedsięwzięć sprawia, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym), a tym samym będzie wpływać kompensująco albo naprawczo na zjawiska, zdiagnozowane w gminie Cyców jako kryzysowe. Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru rewitalizacji. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań pokazują jakie efekty zamierza osiągnąć gmina poprzez realizację procesu, co wpływa również na strategiczne decyzje władz. Warto zauważyć, że w wielu punktach wykazują one komplementarność problemową, która jest bardzo istotna w procesie rewitalizacyjnym.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna sprawia, że wymagania wobec wszystkich przedsięwzięć są jednakowe. Każdy projekt musi spełnić odpowiednie procedury weryfikacyjne, aby mógł zostać zrealizowany. Dodatkowo, jest ona widoczna również w zakresie formalności związanych z wdrażaniem procesów rewitalizacyjnych (systemu zarządzania, monitorowania postępów realizacji programu i aktualizacji). Wszystkie projekty podlegają tym samym procedurom na każdym etapie prac, co pozwala na zachowanie komplementarności pomiędzy nimi. System zarządzania realizacją GPR, powinien pozwolić na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur, również w zakresie systemu zarządzania realizacją GPR. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania realizacją GPR w 4.2.

Komplementarność międzyokresowa, dotyczy spójności czasowej w realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ma ona również gwarantować ciągłość procesu rewitalizacji w zmieniających się uwarunkowaniach formalno-prawnych. Każdy z projektów jest elementem przemyślanej interwencji, która w określonej sekwencji działań prowadzi do osiągnięcia celów, a następnie realizacji wizji dotyczącej obszaru rewitalizacji. Warto również zaznaczyć, że wszystkie w dokumencie działania zostały osadzone w perspektywie do 2030 roku. Co jednocześnie odpowiada okresowi

umożliwiającemu realizację zadań z wykorzystaniem środków unijnych w obecnej perspektywie finansowej Unii Europejskiej. Ten rodzaj komplementarności stanowi też odwołanie do obowiązku oceny aktualności i stopnia realizacji GPR co najmniej co 3 lata, zgodnie z określonym w nim systemem monitorowania i oceny. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że dotychczas Gmina Cyców nie posiadała opracowanego Gminnego lub Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania oznacza, że w niniejszym programie została ona zapewniona przez dokładne określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania przewidzianych przedsięwzięć. Możemy tutaj odnaleźć zarówno projekty współfinansowane przez sektor prywatny jak i publiczny, środki osób/podmiotów indywidualnych, sektora pozarządowego, jak i środki publiczne - gminne oraz środki europejskie. Najistotniejszą rolę przypisuje się środkom zewnętrznym, które planowane są do pozyskania w formie dotacji, w tym w szczególności z: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W ramach wszystkich przedsięwzięć z listy przedsięwzięć podstawowych, określono indykatywne ramy finansowe, w tym kwoty finansowania dla każdego z nich. Natomiast dla przedsięwzięć dodatkowych, określono szacunkowe kwoty finansowania projektów.

5. OPIS POWIĄZAŃ GPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie ram dla skutecznej interwencji rewitalizacyjnej ukierunkowanej na wyznaczone obszary kryzysowe/problemowe. Dokument ten identyfikuje cele pozwalające na zniwelowanie problemów i wykorzystanie potencjałów zdiagnozowanych w ramach obszaru: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego i technicznego.

Rysunek 4 - Schemat zgodności GPR z dokumentami lokalnymi

Źródło: Opracowanie własne

Dlatego też należy podkreślić, że GPR w pewnym sensie spaja zagadnienia związane z szeroko pojętą rewitalizacją, które występują w innych dokumentach na poziomie lokalnym. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023 - 2030 jest komplementarny w swoich założeniach z dokumentami o charakterze programowym i strategicznym. Poniżej przedstawiono w jaki sposób założenia GPR wpisują się w inne dokumenty gminne obowiązujące we wskazanych obszarach.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 jest powiązany i zgodny z innymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na terenie gminy. W szczególności należy tutaj wymienić dokumenty takie jak: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców, Zielone Zagłębie - Strategia rozwoju ponadlokalnego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2035 roku, Strategią Rozwoju Gminy Cyców na lata 2017 - 2022 oraz Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cyców na lata 2021-2027.

5.1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców

W zakresie zgodności Gminnego Programu Rewitalizacji z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców należy wskazać na spójność dokumentów już w zakresie głównych zasad i kierunków rozwoju. Dokument Studium został przyjęty uchwałą Nr XI/71/99 Rady Gminy Cyców z dnia 28 października 1999 r. i był już kilkakrotnie aktualizowany.

Analizując zgodność dokumentów, możemy tutaj wskazać przede wszystkim na elementy studium takie jak: obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub, remediacji oraz obszary zdegradowane i obszary przestrzeni publicznej. Zostały one

wskazane jako obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej i obszary specjalne.

Gminny Program Rewitalizacji wykazuje również zgodność ze studium w zakresie zapisów dotyczących między innymi: kierunków zagospodarowania polityki przestrzennej w strefie osadniczej oraz kierunków rozwoju systemów infrastruktury technicznej. Studium dopuszcza wyznaczenie obszaru zdegradowanego zgodnie z przepisami odrębnymi

W wyniku analizy zapisów obydwu dokumentów stwierdzono, że zarówno charakter jak też zakres wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zgodny z ustaleniami studium i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Nie wystąpiły również przesłanki, na podstawie których konieczne byłoby zainicjowanie procedury zmian w niniejszych dokumentach planistycznych.

5.2. Zielone Zagłębie - Strategia Rozwoju Ponadlokalnego na lata 2021-2030

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Cyców wykazuje również zgodność z dokumentem strategicznym o charakterze ponadlokalnym obowiązującym na terenie Gminy Cyców. Chodzi tutaj o dokument pn. Zielone Zagłębie - Strategia Rozwoju Ponadlokalnego na lata 2021-2030. Dokument obejmuje jednostki samorządu terytorialnego, które zawarły Porozumienie w sprawie opracowania i wdrażania strategii rozwoju ponadlokalnego. Dokument został opracowany dla gmin Cyców, Ludwin, Urszulin, Milejów, Puchaczów. Strategia ponadlokalna to plan działania wyznaczający wspólne, strategiczne cele rozwoju dla pięciu jednostek samorządu terytorialnego tworzących obszar funkcjonalny. Ustalenia zawarte w strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe gmin obszaru funkcjonalnego: zintegrowanej, średniookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wizja rozwoju ponadlokalnego obszaru współpracy gmin, którą nazywamy Zielonym Zagłębiem opiera się na trzech filarach (trzech „Z” rozumianych jako docelowy etap realizacji strategii „od A do Z” tj. zdrowym społeczeństwie, zyskownych przedsięwzięciach i zerowym zanieczyszczeniu). W odpowiedzi na sformułowaną wizję, zaproponowano 3 cele rozwojowe oraz realizujące te cele kierunki działań. Są one zgodne z obszarami diagnozowanymi w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji w szczególności obszarów: społecznego, środowiskowego oraz gospodarczego.

Analizując cele rozwojowe oraz kierunki działań Strategii Rozwoju Ponadlokalnego należy wskazać na wysoki poziom zgodności z postanowieniami Gminnego Programu Rewitalizacji w tym zakresie. Dlatego też, przedsięwzięcia podejmowane w ramach niniejszego dokumentu będą w pełni zgodne ze strategicznym dokumentem nadrzędnym. W poniższym zestawieniu przedstawiono cele rewitalizacji i odpowiadające im cele operacyjne Strategii Rozwoju Ponadlokalnego - Zielone Zagłębie.

Rysunek 5 - Schemat zgodności celów rewitalizacji w GPR z celami operacyjnymi SRP.

Źródło: Opracowanie własne

Należy zaznaczyć również, że wśród Kierunków Działań w dokumencie Strategii SRP znajdują się przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Możemy wśród nich wymienić np.: Rewaloryzacja - zagospodarowanie przestrzeni na cele rekreacyjno-turystyczne, w tym zagospodarowanie terenów rekreacyjnych, Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych pod przemysły strategiczne, w tym okołoturystyczny i usług sportowo-rekreacyjnych, Współpraca międzysektorowa mająca na celu wzrost standardu świadczenia usług społecznych, Zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele turystyki, rekreacji i wypoczynku oraz rozwoju przedsiębiorczości usługowej i inne. Widzimy zatem zgodność z GPR na wszystkich poziomach planowania i wdrażania.

5.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cyców na lata 2021 - 2027

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cyców na lata 2021 - 2027 to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności. W szerokim znaczeniu jest to działalność zmierzająca do poprawiania standardów życia wszystkich mieszkańców wspólnoty samorządowej, a nie tylko osób i grup zagrożonych bądź dotkniętych wykluczeniem społecznym. Tak rozumiana polityka społeczna obejmuje zagadnienia z dziedziny zatrudnienia, edukacji, kultury, ochrony zdrowia oraz zabezpieczenia potrzeb materialnych i mieszkaniowych.

Zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cyców na lata 2021 - 2027 zostały wykorzystane w części diagnostycznej dokumentu oraz w trakcie prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Cyców. W zakresie części wdrożeniowej dokument również wykazuje wysoki poziom zgodności z treścią Gminnego Programu Rewitalizacji.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę i prognozę zmian, w SRPS określono 4 cele strategiczne dotyczące zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Cyców. Wykazują one pełną spójność z celami rewitalizacji wskazanymi w dokumencie GPR.

Tabela 20 - Zgodność Celów rewitalizacji w GPR z Celami Strategicznymi SRPS.

Cele Strategiczne SRPS	Cele Strategiczne GPR
Cel strategiczny 1.: Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju.	CR 1. Ulepszenie jakości przestrzeni publicznej oraz rozwój funkcjonalności infrastruktury społecznej CR 2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej
Cel strategiczny 2.: Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.	CR 2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej CR 4. Modernizacja infrastruktury technicznej
Cel strategiczny 3.: Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.	CR 1. Ulepszenie jakości przestrzeni publicznej oraz rozwój funkcjonalności infrastruktury społecznej CR 2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej
Cel strategiczny 4.: Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.	CR 1. Ulepszenie jakości przestrzeni publicznej oraz rozwój funkcjonalności infrastruktury społecznej CR 2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej CR 5. Wzmocnienie aktywności gospodarczej lokalnej społeczności
Cel strategiczny 5.: Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.	CR 1. Ulepszenie jakości przestrzeni publicznej oraz rozwój funkcjonalności infrastruktury społecznej CR 2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej CR 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego CR 4. Modernizacja infrastruktury technicznej
Cel strategiczny 6.: Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego.	CR 1. Ulepszenie jakości przestrzeni publicznej oraz rozwój funkcjonalności infrastruktury społecznej CR 2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej CR 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego

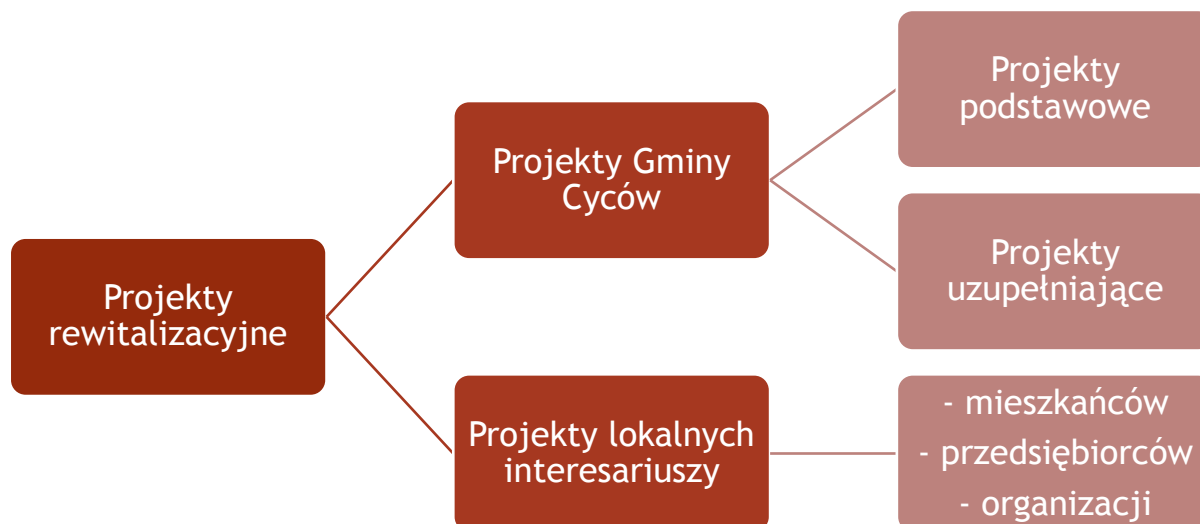
Źródło: Opracowanie własne

6. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Niniejszy rozdział zawiera wymagany ustawowo opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym. Projekty zostały podzielone na dwie główne grupy: projekty podstawowe realizowane przez Gminę Cyców oraz projekty realizowane przez lokalnych interesariuszy. Grupy te tworzą przedsięwzięcia podstawowe i uzupełniające wskazane przez Gminę Cyców do realizacji w ramach zadań własnych

samorządu oraz projekty wskazane przez lokalnych interesariuszy m.in. w ramach prowadzonych konsultacji społecznych podczas których lokalni interesariusze w otwartym naborze mieli możliwość zgłaszania przedsięwzięć do GPR Gminy Cyców.

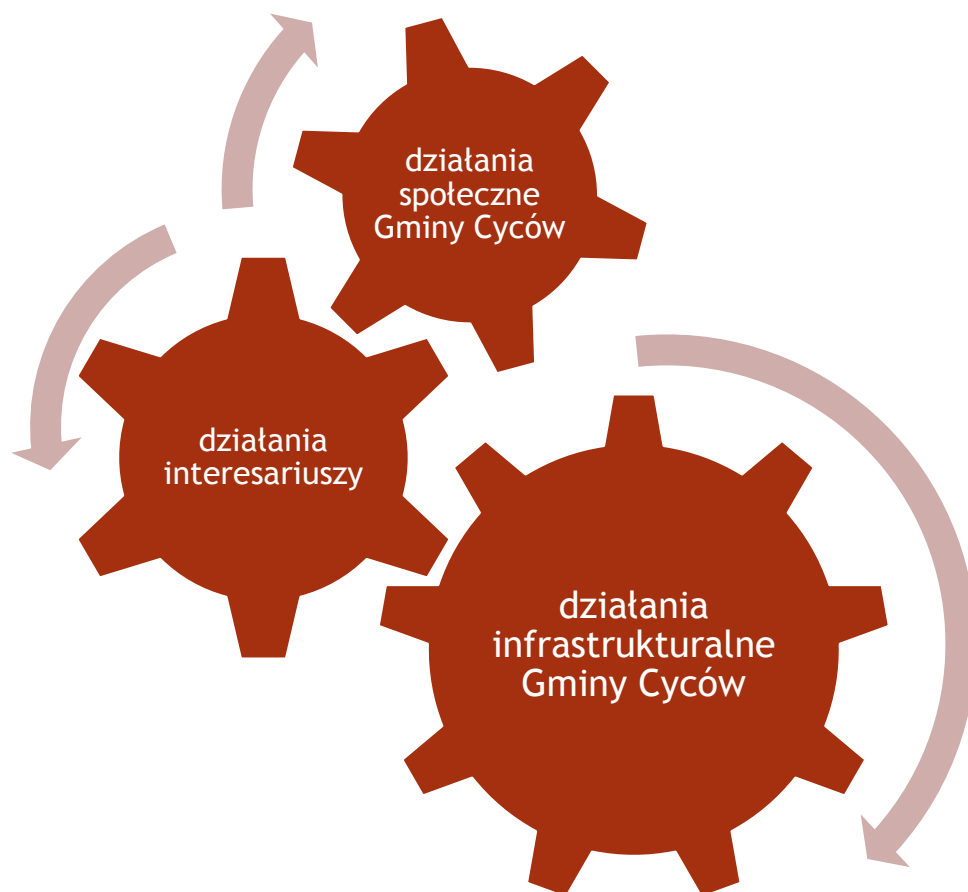
Rysunek 6 - Schemat struktury przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

GPR dla Gminy Cyców zawiera w niniejszym rozdziale działania uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy obszaru rewitalizacji zgodnie z przeprowadzoną diagnozą. Wszystkie działania mają charakter zintegrowany i będą skutkować zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. W odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych oznacza to, że ich realizacja inwestycji jest wpisana w szerszą koncepcję działań rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia infrastrukturalne korespondują z planowanymi działaniami społecznymi i razem będą stanowiły kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane na danym obszarze sfery problemowe. Działania realizowane przez Gminę Cyców uzupełniają się z działaniami lokalnych interesariuszy. Projekty na poniższej liście wykazują wysoki poziom wzajemnego powiązania oraz synergii. Nie oznacza to jednak obowiązku jednoczesnej realizacji przedsięwzięć, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową. Poniżej przedstawiono schemat spójności i uzupełniania się działań w ramach GPR.

Rysunek 7 - Schemat spójności i uzupełniania się działań w ramach GPR.

Źródło: Opracowanie własne

Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawiera w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w zakresie możliwym do wskazania na dzień opracowania dokumentu.

Tabela 21 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez Gminę Cyców - projekty podstawowe

Numer	1	
Nazwa przedsięwzięcia	Nowa Strzelnica - Stare Tradycje	
Powiązanie z celami GPR	<ul style="list-style-type: none"> - Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznych i kulturalnym; - Aktywizacja społeczno-kulturalna lokalnego środowiska; - Stworzenie warunków do integracji wielopokoleniowej różnych grup społecznych; 	
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak
	gospodarczy	Tak
	środowiskowy	Nie

	techniczny	Tak
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak
Podmiot realizujący	Gmina Cyców	
Partnerzy	Zespół Szkół im. 7 Pułku Ułanów Lubelskich w Cycowie	
Miejsce realizacji	Działki 466 i 468 w m. Cyców	
Grupa docelowa	<ul style="list-style-type: none"> - ogólnie rozumiana społeczność lokalna, - grupy harcerskie funkcjonujące na terenie rewitalizacji, - kluby sportowe z terenu gminy, - dzieci i młodzież. 	
Zakres realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> • Przeniesienie dotychczasowej strzelnicy na działki o nr: 466 i 468 w m. Cyców, która nie pełni swojej funkcji z uwagi na obecne jej usytuowanie pośród mieszkań jednorodzinnych. Miejsca z wieloletnią tradycją oraz rysem historycznym (dotychczasowa strzelnica była miejscem egzekucji w czasie II wojny światowej), bardzo zakorzeniona w społeczności lokalnej. • Utworzenie kompleksowego rekreacyjno-sportowego ośrodka o charakterze militarnym służącego rozwojowi społeczności lokalnej i ponadlokalnej, aktywizującego mieszkańców oraz grupy społeczne do aktywnego wypoczynku i rozwoju osobistego. • Reaktywowanie miejsca społecznie pożądanego jakim jest strzelnica gminna. • Piknik Strzelecki z okazji Dnia Niepodległości. Będzie to wydarzenie cykliczne, wielopokoleniowe, połączona z szeroko pojętą edukacją i szkoleniem w zakresie strzelnictwa pod okiem wykwalifikowanego instruktora. Dzieci wraz ze swoimi rodzicami będą mieli możliwość pozyskania informacji m. in. o broni palnej, a także sprawdzić swoje umiejętności w celowaniu do tarczy. Przy okazji pikniku będą zapraszane osoby promujące lokalną historię. Impreza będzie tym samym pełnić funkcję szeroko pojętej edukacji i wspierać patriotyzm lokalny. • Drużynowe Zawody Strzeleckie. Impreza cykliczna, do której zapraszane będą różne grupy zawodowe. Wydarzenie jest ściśle powiązane z corocznymi obchodami dot. Bitwy Pod Cycowem w 1920 roku i organizacją Dni Gminy Cyców. Będzie to dużą atrakcją i propozycją dla osób które nie miały do czynienia z bronią palną, jak również tych, którzy chcą zacząć przygodę ze strzelaniem. Ze względu na drużynowy charakter zawodów będzie to impreza integrująca różne grupy społeczne. • Obecnie tego typu wydarzenia odbywają się na strzelnicy, która usytuowana jest w pobliżu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Budowa nowej strzelnicy z daleka od jakichkolwiek zabudowań będzie spełniała wszelkie normy dotyczące bezpieczeństwa jak również dostępności. Będzie to obiekt nowoczesny i potrzebny dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. 	

Działania wspierające dostępność	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie podjazdu dla osób ze szczególnymi potrzebami. Wykonanie sanitariatów dla osób ze szczególnymi potrzebami. 		
Okres realizacji	Do końca 2030 r.		
Wartość	6 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	80% dofinansowanie EFRR oraz EFS+, 20% wkład własny		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Liczba projektów z zakresu oferty spędzania wolnego czasu skierowanych do mieszkańców obszaru	szt.	produktu	Dane JST
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - reaktywacja miejsca hobbistycznego, rozwojowego dla młodzieży, harcerzy, dorosłych i starszych, - zapewnienie społeczności lokalnej miejsca rekreacji z długoletnią tradycją i rysem historycznym (dotychczasowa strzelnica, ułańska tradycja), - zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, - integracja społeczności lokalnej, - aktywizacja mieszkańców, - rozwój osobisty mieszkańców w zakresie obronności, - kulturalne ożywienie przestrzeni gminnej. - budowa wizerunku centrum Cycowa, jako miejsca atrakcyjnego, aktywnego służącego wszystkim mieszkańcom; 		
Projekty komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> - „Gdy się nudzimy do sali widowiskowej GDK chodzimy” - integracja społeczności lokalnej. - Malownicze oblicze Kirchy jako nowe miejsce spotkań kulturalnych i integracyjnych. - Historyczna Przystań - integracja społeczności, artystów lokalnych, chórów, zespołów i twórców ludowych w miejscu dawnego, zabytkowego Kościoła Parafialnego. - „Bezpiecznie, zdrowo, na sportowo”- Projekt rewitalizacji terenu przy Szkole Podstawowej w Świerszczowie 		

Numer	2
Nazwa przedsięwzięcia	Literacki przystanek
Powiązanie z celami GPR	Celem przedsięwzięcia jest utworzenie (na niezagospodarowanej przestrzeni przy bibliotece) czytelnicy na świeżym powietrzu pod nazwą „Literacki przystanek”, w przyjaznej, funkcjonalnej, otoczonej zielenią przestrzeni, dostępnej dla wszystkich chętnych czytelników i użytkowników biblioteki oraz mieszkańców naszej gminy. Cynceron twierdził, że „człowiek potrzebuje do życia ogrodów i bibliotek”. Idąc tropem myśli antycznego filozofa połączymy przyjemne z pożytecznym.

	<p>„Literacki przystanek” wyposażony zostanie w elementy małej architektury, m.in.: altanę z ławkami, stołem i grillem, ławki ogrodowe oraz elementy zabawowe dla dzieci. Posadzone zostaną również drzewka, krzewy i rośliny ozdobne. W celu zwiększenia bezpieczeństwa dzieci i osób korzystających z „Literackiego przystanku” wymienione zostanie ogrodzenie. Dla poprawy dostępności dla osób z niepełnosprawnością i ułatwienia tym osobom lepszego dostępu do czytelni na świeżym powietrzu, poszerzony zostanie chodnik wzdłuż ściany biblioteki oraz wyznaczone miejsce parkingowe. Wewnątrz biblioteki dostosowana zostanie również toaleta do ich szczególnych potrzeb.</p> <p>Zaplanowane działania poszerzą, zróżnicują i uatrakcyjnią ofertę biblioteki, zwiększą dostępność do dóbr kultury, wyeliminują bariery architektoniczne oraz skutecznie poprawią estetykę otoczenia. Mieszkańcy gminy zyskają klimatyczne i przyjazne miejsce, którego do tej pory nie było.</p> <p>Zakładamy większy udział społeczności lokalnej, dzieci i młodzieży, seniorów i rodziców z małymi dziećmi w naszych działaniach kulturalnych i edukacyjnych. Działanie nasze będzie miało na celu wypromowanie biblioteki jako miejsca przyjaznego dla wszystkich, miejsca gdzie można porozmawiać nie tylko o książce, ale spotkać znajomego, sąsiada, poczytać dziecku lub po prostu odpocząć, zrelaksować się. Przyczyni się to do wzmocnienia więzi i integracji nie tylko wśród mieszkańców, ale także między rówieśnikami, rodzicami i dziećmi, dziadkami i wnukami.</p> <p>Przy tym „Literacki przystanek” stanie się kulturalno-edukacyjną alternatywą dla biblioteki zamkniętej w murach. W okresie letnim będziemy mogli nasze imprezy kulturalne i edukacyjne (pogadanki, lekcje biblioteczne, wystawy literackie, konkursy (plastyczne, literackie, recytatorskie), warsztaty rękodzielnicze, kiermasze, dyskusje nad książką, wakacje w bibliotece, spotkania autorskie, Narodowe Czytanie itp.) "przenieść" na zewnątrz.</p> <p>W bibliotece swoją siedzibę mają seniorzy z Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Przy Bibliotece działa również Dyskusyjny Klub Książki dla dorosłych, którego celem jest promocja kultury literackiej i czytelnictwa, ożywienie i integracja środowisk skupionych wokół bibliotek publicznych, zachęcenie nowych użytkowników do korzystania z bibliotek. Współpracujemy ze wszystkimi szkołami i przedszkolami z terenu Gminy Cyców, z Klubem Seniora, z Kołami Gospodyń Wiejskich i z wieloma innymi organizacjami i stowarzyszeniami. Istnieje więc ogromna potrzeba stworzenia na tym terenie miejsca, gdzie mieszkańcy gminy będą mogli miło spędzać wolny czas na świeżym powietrzu, integrując się i wzajemnie poznając.</p> <p>„Literacki przystanek” to doskonałe rozwiązanie, którego celem jest szeroko rozumiana popularyzacja czytelnictwa, edukacja i kultura oraz integracja społeczności lokalnej.</p>											
Wymiar przedsięwzięcia	<table border="1"> <tr> <td>społeczny</td> <td>Tak</td> </tr> <tr> <td>gospodarczy</td> <td>Nie</td> </tr> <tr> <td>środowiskowy</td> <td>Tak</td> </tr> <tr> <td>techniczny</td> <td>Nie</td> </tr> <tr> <td>przestrzenno-funkcjonalny</td> <td>Tak</td> </tr> </table>	społeczny	Tak	gospodarczy	Nie	środowiskowy	Tak	techniczny	Nie	przestrzenno-funkcjonalny	Tak	
społeczny	Tak											
gospodarczy	Nie											
środowiskowy	Tak											
techniczny	Nie											
przestrzenno-funkcjonalny	Tak											
Podmiot	Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie											

realizujący			
Partnerzy	Gmina Cyców, Zespół Szkół w Cycowie, Seniorzy, Powiatowa Biblioteka Publiczna		
Miejsce realizacji	Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie, ul. Chetmska 19, 21-070 Cyców, Nr działki 117/2, 118/1		
Grupa docelowa	Użytkownicy i czytelnicy biblioteki, seniorzy, lokalna społeczność, dzieci i młodzież ze szkół i przedszkoli z terenu Gminy Cyców		
Zakres realizowanych zadań	<p>styczeń- marzec 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> ogłoszenie oferty na wykonanie i opracowanie projektu/wizualizacji zadania zgłoszenie zamiaru wykonania robót budowlanych we właściwym miejscowo wydziale architektoniczno-budowlanym nawiązanie współpracy z Partnerami <p>kwiecień-październik 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> wybór projektu i podpisanie umowy z Wykonawcą, który wykona całość zadania. podpisanie protokołu odbioru zadania otwarcie „Literackiego przystanku” 		
Działania wspierające dostępność	Podniesienie jakości i efektywności działań edukacyjnych i kulturalnych świadczonych przez bibliotekę, eliminacja barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością, wzmocnienie więzi i integracji, społeczności lokalnej, poprawa estetyki otoczenia.		
Okres realizacji	Od stycznia do października 2024		
Wartość	150 000,00		
Źródła finansowania	Dofinansowanie EFRR 80%, wkład własny 20%, darowizna		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	produktu	Dane JST
Liczba projektów z zakresu oferty spędzania wolnego czasu skierowanych do mieszkańców obszaru	szt.	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	Zagospodarowanie terenu oraz mała architektura przyczyni się do: <ul style="list-style-type: none"> zwiększenia więzi i integracji społecznej zwiększenia liczby czytelników i użytkowników biblioteki stworzenia lokalnej strefy do aktywności i wypoczynku na świeżym powietrzu dla dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej zwiększenia dostępu do atrakcyjnej oferty edukacyjno-kulturalnej oraz podniesienia jej jakości eliminacji barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością poprawy estetyki otoczenia 		
Projekty komplementarne	- „Gdy się nudzimy do sali widowiskowej GDK chodzimy” - integracja społeczności lokalnej.		

	<ul style="list-style-type: none"> - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy wiejskiej w Świerszczowie. - Malownicze oblicze Kirchy jako nowe miejsce spotkań kulturalnych i integracyjnych. - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad - integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy osiedlowej.
--	--

Numer	3	
Nazwa przedsięwzięcia	„Gdy się nudzimy do sali widowiskowej GDK chodzimy” - integracja społeczności lokalnej	
Powiązanie z celami GPR	<ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym, - utworzenia miejsca rozwoju społecznego, kulturalnego społeczności rewitalizowanej, - animizacja społeczna, która przyczyni nie do zmniejszenia występowania negatywnych zjawisk społecznych, - budowanie wspólnoty mieszkańców wobec dobra wspólnego; - przeciwdziałanie aktom wandalizmu poprzez zapewnienie mieszkańcom (zwłaszcza dzieciom i młodzieży) przestrzeni do spędzania czasu wolnego, - wspieranie pożądaných postaw wśród młodych ludzi, zmniejszając podatność na uzależnienia, często prowadzących do patologii społecznych; 	
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak
	gospodarczy	Tak
	środowiskowy	Nie
	techniczny	Tak
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak
Podmiot realizujący	Gmina Cyców	
Partnerzy	Gminny Dom Kultury, Gminna Bibliotek Publiczna, Kabaret Starszych Pań, Gminny Klub Seniora, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Cycowie, Zespół „Świerszczowianki” Zespół Swojacy, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy, Zespół Szkół im. 7 Pułku Ułanów Lubelskich w Cycowie, KGW w Świerszczowie KGW w Cycowie	
Miejsce realizacji	ul. Chełmska 4, 21-070 Cyców	
Grupa docelowa	<ul style="list-style-type: none"> - dzieci i młodzież, dorośli, seniorzy, - lokalni twórcy i artyści, - grupy taneczne utworzone przy Gminnym Domu Kultury, - uczestnicy zajęć muzycznych, plastycznych, - osoby chcące zagospodarować swój wolny czas; 	
Zakres realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa istniejącego Domu Kultury o salę widowiskową przy obecnym już budynku. Sala widowiskowa umożliwiłaby organizację konferencji, szkoleń i warsztatów służącym 	

	<p>społeczności i nie tylko;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie odpowiednich warunków dla dzieci, młodzieży i Seniorów do angażowania się w wydarzenia kulturalne; • Promocja kultury, tradycji lokalnych, regionalnych i narodowych • Zapewnienie lokalnej społeczności dostępu do wszelkich wydarzeń artystycznych i kulturalnych; • Utworzenie odpowiedniego zaplecza artystom (szatnie, garderoby, sale ćwiczeń); • Utworzenie galerii sztuk pięknych mającej na celu promowanie co rocznych plenerów malarskich oraz dzieł powstających podczas zajęć malarskich w pracowni plastycznej; • Przeprowadzenie Międzypowiatowego Przeglądu Pieśni Patriotycznych „Śpiewam ojczyźnie swej” zrzeszających uczniów szkół z terenu całej gminy, lokalnych śpiewaków oraz zespołów jak również twórców i artystów z całego województwa; • Przeprowadzanie cyklicznego jesiennego wieczoru wspomnień „Zapamiętani” zrzeszającego lokalnych artystów i społeczność lokalną mającego na celu rozwój wartości patriotycznych, animację społeczną; • Organizowanie corocznego „Otwartego Turnieju w Brydżu Sportowym o Mini Szablę Marszałka”; • Utworzenie dogodnego miejsca dla rozwoju, prezentacji i odbywania prób funkcjonujących już zespołów, artystów, grup tanecznych, a także dzieci i młodzieży z terenu gminy; • Budowanie wspólnoty mieszkańców wobec dobra wspólnego; • Stopniowe spajanie i wzbogacanie krajobrazu kulturowego obszaru jako fundamentu tożsamości lokalnej; • Przeprowadzanie corocznej akcji „Bezpieczne Wakacje” organizującej czas wolny, zajęcia i atrakcje dla dzieci i młodzieży z terenu gminy. Projekt na celu stworzenie warunków do aktywnego spędzania wakacji dla dzieci zwłaszcza z rodzin mniej zamożnych, odciążenie dzieci od telefonów i komputerów i efektywnego spędzenia wolnego czasu; • Organizacja cyklicznego święta Seniora pn. „Senioriada”. Wydarzenie ma na celu aktywizację oraz integrację starszych mieszkańców naszej gminy. W wydarzeniu wezmą udział grupy artystyczne z terenu gminy jak zespół „Świerszczowianki”, „Swojacy” czy „Kabaret Starszych Pań”, ale także zaproszeni goście z gmin sąsiednich, grupy zrzeszające w swoich gronach seniorów oraz okoliczni mieszkańcy; • Organizacja stałych warsztatów m.in.: tanecznych dla różnych grup wiekowych dzieci i młodzieży, zajęcia fitness dla dorosłych i seniorów, zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty rękodzielnictwa dla dorosłych i seniorów, nauka śpiewu powiązana z pracą studium nagrań działającego przy Gminnym Domu Kultury i szereg innych rozszerzających działalność tej prężnie działającej instytucji; • Organizacja finału „Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy”, która zrzesza corocznie ogrom mieszkańców, lokalnych
--	---

	wolontariuszy, uczniów, nauczycieli, społeczność gminną, przedsiębiorców, lokalnych artystów i twórców, a której organizacja była utrudniona i ograniczana z uwagi na możliwości lokalowe Gminnego Domu Kultury.		
Działania wspierające dostępność	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie łącznika pomiędzy istniejącym już budynkiem GDK a nowo wybudowaną salą widowiskową Wykonanie podjazdu dla osób ze szczególnymi potrzebami. Wykonanie sanitariatów dla osób ze szczególnymi potrzebami. Umożliwienie osobom ze szczególnymi potrzebami pełnego dostępu do świadczonych usług oraz otoczenie ich szczególną troską; 		
Okres realizacji	do końca 2030 r.		
Wartość	6 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	80% dofinansowanie EFRR oraz EFS+, 20% wkład własny		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Oczekiwany trend	Źródło danych
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	produktu	Dane JST
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - integracja społeczności lokalnej, - aktywizacja mieszkańców - wzmocnienie roli domu kultury jako miejsca otwartego, przyjaznego i służącego wszystkim mieszkańcom - zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców gminy, - zaspokojenie potrzeb kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych mieszkańców, - zmodernizowanie i rozwój kultury - zaspokojenie potrzeb kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych; - budowanie sfery funkcjonalno- technicznej poprzez zachowanie materiałów dziedzictwa kulturowego; - budowa wizerunku centrum Cycowa, jako miejsca atrakcyjnego, aktywnego służącego wszystkim mieszkańcom; - poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji; 		
Projekty komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> - Nowa Strzelnica - Stare Tradycje. - Malownicze oblicze Kirchy jako nowe miejsce spotkań kulturalnych i integracyjnych. - Historyczna Przystań - integracja społeczności, artystów lokalnych, chórów, zespołów i twórców ludowych w miejscu dawnego, zabytkowego Kościoła Parafialnego. 		

Numer	4	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja placu zabaw przy ZS w Cycowie	
Powiązanie z celami GPR	Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym	
Wymiar	społeczny	Tak

przedsięwzięcia	gospodarczy	Nie	
	środowiskowy	Nie	
	techniczny	Tak	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak	
Podmiot realizujący	GMINA CYCÓW		
Partnerzy	Zespół Szkół im. 7 Pułku Ułanów Lubelskich w Cycowie		
Miejsce realizacji	Działka nr 369 w m. Cyców, ul. Chetmska 44 21-070 Cyców		
Grupa docelowa	Dzieci i uczniowie z Zespołu Szkół w Cycowie oraz społeczność lokalna (dzieci i młodzież, osoby dorosłe)		
Zakres realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> • Przywrócenie dotychczasowego placu zabaw do stanu używalności • Wykonanie dokumentacji technicznej pod plac zabaw • Wymiana urządzeń placu zabaw • Wymiana urządzeń siłowych fitness. • Wykonanie bezpiecznej nawierzchni na placu zabaw. • Wykonanie ogrodzenia placu zabaw • Reaktywowanie miejsca społecznie pożądanego jakim jest plac zabaw 		
Działania wspierające dostępność	<ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie podjazdu dla osób ze szczególnymi potrzebami. • Wykonanie sanitariatów dla osób ze szczególnymi potrzebami. 		
Okres realizacji	do końca 2024 r.		
Wartość	1 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	80% dofinansowanie krajowe środki publiczne, 20% wkład własny		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana w obszarach zabudowanych	km2	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - reaktywacja miejsca zabawowego dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, -zapewnienie społeczności lokalnej miejsca rekreacji, - zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, - integracja społeczności lokalnej, - aktywizacja mieszkańców, - kulturalne ożywienie przestrzeni gminnej. 		
Projekty komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> - Rewitalizacja placów zabaw. - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy wiejskiej w Świerszczowie. - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności - poprzez wspólne spotkania w świetlicy osiedlowej. - „Bezpiecznie, zdrowo, na sportowo”- Projekt rewitalizacji terenu przy Szkole Podstawowej w Świerszczowie 		

Numer	5
Nazwa przedsięwzięcia	Dobry Sąsiad to pomocny Sąsiad - integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy wiejskiej w Świerszczowie
Powiązanie z	- Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w

celami GPR	szczegółności niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznych i kulturalnym; - Aktywizacja społeczno-kulturalna lokalnego środowiska; - Stworzenie warunków do integracji wielopokoleniowej różnych grup społecznych; - Poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji.		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak	
	gospodarczy	Tak	
	środowiskowy	Nie	
	techniczny	Tak	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak	
Podmiot realizujący	Gmina Cyców		
Partnerzy	Ochotnicza Straż Pożarna w Świerszczowie		
Miejsce realizacji	Świerszczów 26		
Grupa docelowa	<ul style="list-style-type: none"> - Ochotnicza Straż Pożarna w Cycowie, - Zespół Ludowy „Świerszczowianki” , - dzieci i młodzież, - osoby ze szczególnymi potrzebami, - Koło Gospodyń Wiejskich w Świerszczowie, - mieszkańcy obszaru rewitalizacji, - osoby ze szczególnymi potrzebami. 		
Zakres realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja cyklicznych spotkań Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej działającej przy OSP w Świerszczowie; • Organizowanie półkolonii i ferii zimowych dla dzieci i młodzieży mieszkającej na terenie miejscowości; • Organizacja festynów rodzinnych integrujących lokalną społeczność, a w szczególności seniorów i osoby z niepełnosprawnością; • Stworzenie odpowiednich warunków lokalowych dla zespołu śpiewaczego „Świerszczowianki” oraz Koła Gospodyń Wiejskich w Świerszczowie; • Stworzenie pomieszczeń i dostosowanie ich do potrzeb prężnie działającej Ochotniczej Straży Pożarnej w Świerszczowie; 		
Działania wspierające dostępność	Zapewnienie dostępu do budynku wszystkim osobom z niepełnosprawnościami poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - przebudowę pomieszczeń wewnątrz budynku (sali ogólnodostępnej, kuchni, korytarza, toalety), - wyposażenie kuchni w meble i sprzęty ułatwiające poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami, - wykonanie podjazdów i budynków. 		
Okres realizacji	do 2030 roku		
Wartość	6 000 000,00		
Źródła finansowania	80% dofinansowanie EFS+, 20% wkład własny		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Liczba wydarzeń z zakresu integracji mieszkańców	szt.	produktu	Dane JST
Liczba obiektów kulturalnych	szt.	produktu	Dane JST

i turystycznych objętych wsparciem			
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - integracja społeczności lokalnej, - poprawa aktywizacji mieszkańców poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją, - zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom, młodzieży, osobom dorosłym i seniorom, - zaspokojenie potrzeb kulturowych, rekreacyjnych i spotkań międzysąsiedzkich, - poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji. 		
Projekty komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> - Rewitalizacja placów zabaw. - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności - poprzez wspólne spotkania w świetlicy osiedlowej. - Rewitalizacja placu zabaw przy ZS w Cycowie. 		

Numer	6	
Nazwa przedsięwzięcia	Malownicze oblicze Kirchy jako nowe miejsce spotkań kulturalnych i integracyjnych	
Powiązanie z celami GPR	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym. • Stworzenie miejsca spotkań kulturalnych i integracyjnych dla społeczności z obszaru objętego rewitalizacją przyczyniającego się do podniesienia aktywności społeczno- kulturalnej, stworzenia warunków do integracji wielopokoleniowej różnych grup społecznych. Stworzenie takiego miejsca pozwoli na podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy. 	
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak
	gospodarczy	Tak
	środowiskowy	Tak
	techniczny	Tak
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak
Podmiot realizujący	GMINA CYCÓW	
Partnerzy	Gminny Dom Kultury w Cycowie, Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie, Szkoła Podstawowa w Świerszczowie, Zespół Szkół im. 7 Pułku Ułanów Lubelskich w Cycowie, Zespół Ludowy „Świerszczowianki”; Zespół „Swojacy”, Kabaret Starszych Pań, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Cycowie; Gminny Klub Seniora; KGW Świerszczów; OSP w Cycowie; OSP w Świerszczowie; Gminna Rada Seniorów; Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy;	
Miejsce realizacji	Cyców Kolonia Druga 53 Działka na której realizowany będzie projekt jest działką graniczną z obszarem rewitalizacji. Jest to pierwsza działka w obrębie Cyców	

	<p>Kolonia Druga, bezpośrednio przylegająca i ściśle z nim związana. Działania prowadzone na tym obszarze będą powiązane w działalności gminnego Domu Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej i wielu innych podmiotów prężnie działających na obszarze rewitalizacji. Docelowo będą oddziaływać na społeczność zamieszkującą teren rewitalizacji poprzez realizację projektów edukacyjnych, społecznych, obejmujących tworzenie organizacji widowisk i koncertów muzycznych, tanecznych, przedstawień i animacji, wydarzeń cyklicznych, a także stałych warsztatów mających na celu aktywizację mieszkańców z terenu rewitalizacji jak również całej gminy.</p>
Grupa docelowa	<p>Społeczność lokalna w tym: dzieci i młodzież, dorośli, seniorzy, lokalni artyści i twórcy;</p>
Zakres realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie dogodnych warunków dla dzieci, młodzieży, osób starszych do angażowania się w przedsięwzięcia związane z lokalnymi oraz amatorskimi grupami artystycznymi; • Promowanie szeroko rozumianej kultury z naciskiem na tradycje lokalne, regionalne i narodowe; • Umożliwienie osobom ze szczególnymi potrzebami pełnego dostępu do świadczonych usług kultury oraz otoczenia ich szczególną troską; • Zapewnienie społeczności lokalnej dostępu do szeroko pojętej sztuki, w tym teatralnej oraz filmowej, • Utworzenie izby pamięci mającej na celu promowanie historii lokalnej (związanej m.in. z Bitwą pod Cycowem w 1920r.) wśród społeczności lokalnej jak i turystów; • Realizacja projektów społecznych oraz przejezdnych i turystów, obejmujących tworzenie koncertów i widowisk muzycznych, tanecznych, słowno-muzycznych, teatralnych, przedstawień i animacji oraz wystaw mających na celu aktywizację mieszkańców. • Przeprowadzanie cyklicznych, kilkudniowych warsztatów malarskich „Ach, Lubelskie - Cycowskie Klimaty”. Warsztaty będą miały charakter międzynarodowy angażujących również lokalnych artystów. Plener zakończy się podsumowaniem i wystawą powstałych prac na którą zostaną zaproszeni mieszkańcy z terenu rewitalizacji. Prace powstałe podczas pleneru będą eksponatami w sali wystawowej mieszczącej się w budynku zabytkowej Kirchy. Z uwagi na kilkudniowy przebieg imprezy budynek zabytkowej Kirchy posłuży jako baza noclegowa dla uczestników warsztatów. • W trosce o dzieci i młodzież z obszaru objętego rewitalizacją przy współpracy z Gminnym Domem Kultury i Gminną Biblioteką Publiczną zostaną zorganizowane zajęcia w formie półkolonii w miesiącach wakacyjnych i w okresie ferii zimowych. Zajęcia będą miały na celu zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz rozwijanie ich pasji i zainteresowań oraz poszerzenie ich wiedzy historycznej na temat regionu i zabytku w którym będą odbywały się półkolonie- Kircha. • Klimatyczne miejsce jakim jest zabytkowy budynek- Kircha stanie się idealnym miejscem do przeniesienia organizowanych

	„Wieczorków poetyckich” i spotkań autorskich, które dotychczas odbywały się w budynku OPS w Cycowie.		
Działania wspierające dostępność	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie podjazdu dla osób ze szczególnymi potrzebami, Wykonanie sanitariatów dla osób ze szczególnymi potrzebami, Umożliwienie osobom ze szczególnymi potrzebami pełnego dostępu do świadczonych usług kultury oraz otoczenia ich szczególną troską. 		
Okres realizacji	do końca 2025 r.		
Wartość	1 100 000,00 zł		
Źródła finansowania	dofinansowanie 80% EFRR, 20% wkład własny		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - integracja społeczności lokalnej, - aktywizacja mieszkańców - wzmocnienie roli domu kultury jako miejsca otwartego, przyjaznego i służącego wszystkim mieszkańcom - zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców gminy, - zaspokojenie potrzeb kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych mieszkańców, - zmodernizowanie i rozwój kultury - wymiana doświadczeń pomiędzy artystami, - angażowanie społeczności lokalnej i pokazanie szerszemu gronu ich twórczości, - rozwój twórczości mieszkańców oraz poznawanie ich talentów, - rozwój osobisty mieszkańców poprzez większą dostępność i bezpośredni kontakt z osobami związanymi z kulturą, sztuką i poezją, - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w okresach nieobecności w szkole, - angażowanie czasu wolnego, mieszkańcom z terenu rewitalizacji i poprawa ich jakości życia, 		
Projekty komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> - Nowa Strzelnica - Stare Tradycje. - Historyczna Przystań - integracja społeczności, artystów lokalnych, chórów, zespołów i twórców ludowych w miejscu dawnego, zabytkowego Kościoła Parafialnego. - „Gdy się nudzimy do sali widowiskowej GDK chodzimy” - integracja społeczności lokalnej 		

Numer	7
Nazwa przedsięwzięcia	Historyczna Przystań - integracja społeczności, artystów lokalnych, chórów, zespołów i twórców ludowych w miejscu dawnego, zabytkowego Kościoła Parafialnego
Powiązanie z celami GPR	<ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności niskiej aktywności w życiu publicznym, - utworzenia miejsca rozwoju społecznego, kulturalnego i duchowego społeczności rewitalizowanej, - zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców objętych rewitalizacją, - budowanie wspólnoty mieszkańców wokół dobra wspólnego,

	<p>- tworzenie przesłanek do odczuwania dumy z Centrum Cycowa, jako przestrzeni atrakcyjnej poprzez wprowadzanie do centrum projektów budujących prestiż obszaru,</p> <p>- stopniowe spajanie i wzbogacanie krajobrazu kulturowego obszaru jako fundamentu tożsamości lokalnej;</p> <p>- budowanie wizerunku centrum Cycowa jako przestrzeni atrakcyjnej, historycznej, kreatywnej, ciekawej i przyjaznej,</p> <p>- zmniejszenie skalni narażenia na ubóstwo, zahamowanie procesu dziedziczenia ubóstwa w tym poprzez animacje społeczna;</p>		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak	
	gospodarczy	Tak	
	środowiskowy	Tak	
	techniczny	Tak	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak	
Podmiot realizujący	Urząd Gminy w Cycowie		
Partnerzy	<p>Gminny Dom Kultury, Parafia pw. Świętego Józefa w Cycowie, Parafia pw. Świętego Bazylego w Świerszczowie, Zespół Ludowy” Świerszczowianki”, Zespół „Swojacy”, Kabaret Starszych Pań, Szkoły Podstawowe z terenu rewitalizacji,</p>		
Miejsce realizacji	Ul. Kościelna 4, 21-070 Cyców		
Grupa docelowa	Społeczność obszaru rewitalizacji, dzieci i młodzież, dorośli, seniorzy, lokalni twórcy.		
Zakres realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> • Przywrócenie dawnej świetności budynku pozwalające na udostępnienie go dla szerszego grona mieszkańców, turystów • Organizowanie w zrewitalizowanej zabytkowej przestrzeni wydarzeń kulturalnych o charakterze świeckim i duchowym m.in. koncertów, spotkań poetyckich, ślubów. • Promocja kultury, tradycji lokalnych, regionalnych i narodowych w przestrzeni zabytkowej wpisanej do rejestru zabytków, • Zrekonstruowanie miejsca społecznie pożądanego, sentymentalnego, obecnie niedostępnego dla mieszkańców oraz zwiedzających. • Przeprowadzanie cyklicznego Regionalnego Festiwalu Kolęd i Pastorałek „Hej Kolęda” oraz Regionalnego Przeglądu Pieśni Maryjnych „W cieniu Maryi” zrzeszającego regionalnych i lokalnych artystów, zespoły ludowe i społeczność lokalną oraz podopiecznych warsztatów muzycznych i studia muzycznego działającego przy Gminnym Domu Kultury. 		
Działania wspierające dostępność	<p>- wykonanie podjazdu dla osób ze szczególnymi potrzebami,</p> <p>- wykonanie sanitariatów dla osób ze szczególnymi potrzebami;</p>		
Okres realizacji	do końca 2030 r.		
Wartość	1 700 000,00 zł		
Źródła finansowania	Dofinansowanie z publicznych środków krajowych, wkład własny, darowizna		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych

Liczba wydarzeń z zakresu integracji mieszkańców	szt.	produktu	Dane JST
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - integracja społeczności lokalnej i aktywizacja mieszkańców - wzmocnienie roli domu kultury jako miejsca otwartego, przyjaznego i służącego wszystkim mieszkańcom, - zaspokojenie potrzeb kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych mieszkańców na obszarze historycznym wzmiankowanym od początku wieku XVI, - zmodernizowanie i rozwój kultury, - integracja społeczności lokalnej i aktywizacja mieszkańców, - budowanie sfery gospodarczej rewitalizowanego terenu poprzez rozwój turystyki i przestrzeni okołoturystycznej; - budowanie sfery funkcjonalno- technicznej poprzez zachowanie materiałów dziedzictwa kulturowego; - budowa wizerunku centrum Cycowa, jako miejsca atrakcyjnego, aktywnego służącego wszystkim mieszkańcom; - poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji; 		
Projekty komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> - Nowa strzelnica - stare tradycje. - Malownicze oblicze Kirchy jako nowe miejsce spotkań kulturalnych i integracyjnych. 		

Numer	8	
Nazwa przedsięwzięcia	„Bezpiecznie, zdrowo, na sportowo”- Projekt rewitalizacji terenu przy Szkole Podstawowej w Świerszczowie	
Powiązanie z celami GPR	<ul style="list-style-type: none"> - Podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (budowa trwałego kapitału społecznego poprzez działania edukacyjne i kulturalne), - Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków rozwoju zgodnie z ich potrzebami, - Aktywizacja społeczno- kulturalna środowiska lokalnego - Stworzenie warunków do integracji różnych grup społecznych, - Poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji. 	
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak
	gospodarczy	Nie
	środowiskowy	Tak
	techniczny	Nie
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak
Podmiot realizujący	Gmina Cyców	
Partnerzy	Szkoła Podstawowa w Świerszczowie	
Miejsce realizacji	Szkoła Podstawowa w Świerszczowie, Świerszczów 15, 21-070 Cyców	
Grupa docelowa	Uczniowie obszaru rewitalizacji, uczniowie innych szkół z terenu	

	gminy Cyców, mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz inni zainteresowani
Zakres realizowanych zadań	<p>Projekt zakłada rewitalizację terenu przy Szkole Podstawowej w Świerszczowie, która jest pięknym i bardzo nowoczesnym obiektem oddanym do użytku w 2019 r. W 2021 r. została dobudowana hala sportowa.</p> <p>Teren wokół szkoły to ogrodzony, wewnętrzny obszar, o powierzchni 16 393,94 m², który wymaga zagospodarowania i uporządkowania obecnie nieużytkowanej przestrzeni. Sąsiaduje z przepięknym parkiem, na terenie którego występują pomniki przyrody.</p> <p>Obszar rewitalizacji to obszar gminny, na którym występują negatywne zjawiska społeczne: bezrobocie, migracja młodych ludzi do większych ośrodków miejskich, starzejące się społeczeństwo, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, niski poziom integracji mieszkańców, znaczna izolacja międzypokoleniowa, duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, niski status materialny dużej części rodzin, niewystarczający poziom edukacji w zakresie rozwoju fizycznego i sportu, brak atrakcyjności oferty edukacyjnej opartej na nowoczesnych rozwiązaniach (zwłaszcza dla najmłodszej grupy).</p> <p>Zaplanowane działania opierają się na potrzebach i oczekiwaniach mieszkańców; przyczynią się do poprawy warunków nauki oraz dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej, podniesienia atrakcyjności terenu wokół szkoły, wzmocnienia funkcji społecznych, umożliwią stworzenie lokalnej strefy do aktywności fizycznej i wypoczynku na świeżym powietrzu i dla dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na zmianę postaw społecznych, integrację międzypokoleniową, zaktywizowanie grupy społecznej w wieku senioralnym i ludzi młodych, zapobieganie wykluczeniom społecznym, poprawę jakości życia.</p> <p>Zagospodarowanie terenu przy szkole zakłada prowadzenie działań o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców), wprowadzenie atrakcyjnych rozwiązań edukacyjnych, rozpowszechnianie zdrowego stylu życia, promocję sportu i działań proekologicznych.</p> <p>Teren szkoły ma szansę stać się chlubą miejscowości i okolicznych wsi poprzez rewitalizację i poprawę estetyki otoczenia.</p> <p>Projekt rewitalizacji terenu przy Szkole Podstawowej w Świerszczowie zakłada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowę boiska wielofunkcyjnego. 2. Budowę bieżni lekkoatletycznej prostej ze skocznią do skoku w dal i rzutnią do pchnięcia kulą. 3. Budowę siłowni plenerowej. 4. Wykonanie Miasteczka ruchu drogowego urozmaiconego gramiami podwórkowymi. 5. Dopuszczenie placu zabaw i utworzenie naukowego placu zabaw. 6. Utworzenie wielozmysłowego ogrodu wrażeń- punktu dydaktycznego o charakterze sensoryczno- zmysłowym. 7. Utworzenie miejsca do odpoczynku i integracji. <p>ETAPY REALIZACJI ZADAŃ</p>

<p>I. Styczeń- październik 2025 r. Rozpoczęcie przygotowywania niezbędnej dokumentacji do realizacji projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlecenie wykonania projektu zagospodarowania przestrzennego terenu przy Szkole Podstawowej w Świerszczowie, • wystąpienie do właściwych organów o wydanie pozwolenia na wykonanie prac związanych z realizacją projektu, • ogłoszenie przetargu na wykonanie prac określonych w projekcie i ich realizację w terminie marzec-październik 2026r. • wykonanie prac przygotowawczych (wyrównanie i uprzętnienie terenu) <p>II. Marzec - lipiec 2026 r. Budowa boiska wielofunkcyjnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie podbudowy pod boisko, • położenie nawierzchni ze sztucznej trawy oraz poliuretanu, • montaż bramek do gry w piłkę nożną i ręczną, • montaż koszy do gry w koszykówkę, • montaż słupków i siatki do gry w siatkówkę, • wykonanie ogrodzenia 4 m wraz z furtką będącego zabezpieczeniem wypadania piłki poza teren boiska, <p>Budowa bieżni lekkoatletycznej, skoczni, rzutni</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa bieżni prostej 4- torowej- o długości 150 m z nawierzchni z poliuretanu, • budowa skoczni do skoku w dal z wykorzystaniem rozbiegu na ww. bieżni prostej • budowa rzutni do pchnięcia kulą i rzutu dyskiem, <p>Budowa siłowni zewnętrznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa siłowni plenerowej ze stanowiskami do ćwiczeń wzmacniających wszystkie partie mięśni (m.in. orbit rek, biegacz, wioślarz, wahadło/ twister, jeździec, ławka/ prostownik pleców, prasa ręczna, prasa nożna/ stepper) <p>III. Maj 2026 r. Wykonanie Miasteczka ruchu drogowego do przeprowadzania zajęć z wychowania komunikacyjnego i bezpieczeństwa w ruchu drogowym.</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie jezdni o trwałej nawierzchni z oznakowaniem poziomym w postaci linii krawędziowych, osiowych i segregacyjnych, przejść dla pieszych oraz drobnych elementów typu strzałki, progów zwalniających • montaż oznakowania pionowego, znaków drogowych , przejazdu kolejowego, rogatek, sygnalizacji świetlnej • umieszczenie w przestrzeni miasteczka gier podwórkowych z materiału termoplastycznego (gra w klasy, twister,naśladowanie, alfabet,zegar, róża) <p>Maj- czerwiec 2026 r. Doposażenie placu zabaw oraz utworzenie naukowego placu zabaw</p> <ul style="list-style-type: none"> • położenie sztucznej nawierzchni, • montaż nowoczesnych urządzeń zabawowo- sportowych (linarium Małpi Gaj, tor przeszkód, ścianka wspinaczkowa, trampolina, huśtawki, piramida, bujak, karuzela, równoważnia, itp.) • montaż urządzeń naukowych (zegar słoneczny, tablice edukacyjne, tablica magnetyczna z kulodromem, panel sensoryczny, kalejdoskop, kompas, głuchy telefon, naukowy HEX)

	<p>Czerwiec- lipiec 2026 r. Utworzenie wielozmystowego ogrodu marzeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydzielenie terenu i wykonanie ogrodzenia (drewniany płotek o wysokości 0,5 m,), • budowa ścieżek sensorycznych, • budowa kwietników z roślinami, • montaż eko- kuchni, altanki, skrzyni ogrodowej, szklarni na kółkach, skrzyń kwiatowych i warzywnych, • wyposażenie - narzędzia, rośliny. <p>Lipiec- sierpień 2026 r. Utworzenie miejsca do odpoczynku i integracji</p> <ul style="list-style-type: none"> • utwardzenie terenu, położenie kostki, • zakup i montaż altany rekreacyjnej, • utworzenie miejsca na ognisko z metalowym rusztem, • montaż grilla, • montaż stolików do gry w szachy, • montaż stojaka na rowery z zadaszeniem. <p>Wrzesień- październik 2026 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • montaż ławek i koszy, • nasadzenia drzew i krzewów. • montaż lamp solarnych 		
Działania wspierające dostępność	Zapewnienie dostępu do powstałej infrastruktury wszystkim osobom z niepełnosprawnościami. Wykonanie odpowiednich chodników umożliwiających dostęp do nowo powstałej infrastruktury. Budynek szkoły, toaleta, parking, plac przed szkołą są całkowicie dostosowane do osób z niepełnosprawnością. Biorąc to wszystko pod uwagę osoby niepełnosprawne w pełni i aktywnie będą mogły uczestniczyć we wszystkich uroczystościach i imprezach na terenie obiektu.		
Okres realizacji	Styczeń- grudzień 2026 r.		
Wartość	2 000 000,00		
Źródła finansowania	Środki własne, dofinansowanie 80 % EFRR		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana w obszarach zabudowanych	km2	produktu	Dane JST
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	Dane JST
Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty	os.	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej. - Stworzenie bazy rekreacyjnej. - Stworzenie bazy sportowej. - Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności 		

	<p>lokalnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Włączenie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją. - Poprawa jakości życia i zwiększenie oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej. - Poprawa dostępności do nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej. - Wyrównywanie szans dzieci w dostępie do edukacji. - Wzbogacenie jakościowe i ilościowe oferty edukacyjnej (zajęcia sportowe, proekologiczne, przyrodnicze, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zajęcia oparte na doświadczaniu i przeżywaniu) z wykorzystaniem nowoczesnych i atrakcyjnych rozwiązań. - Nauczanie w oparciu o założenia Outdoor Edukation. - Wzmocnienie funkcji społecznych- aktywizacja społeczna dzieci, młodzieży oraz mieszkańców poprzez realizację zaplanowanych działań (organizowanie uroczystości, imprez, pikników integrujących społeczność lokalną) - Współpraca z Kołem Gospodyń Wiejskich, prowadzenie warsztatów kulinarnych i wytworów sztuki ludowej. - Wzmocnienie i zachowanie bioróżnorodności ekologicznej.
Projekty komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> - „Gdy się nudzimy do sali widowiskowej GDK chodzimy” - integracja społeczności lokalnej. - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad - integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy wiejskiej w Świerszczowie. - Malownicze oblicze Kirchy jako nowe miejsce spotkań kulturalnych i integracyjnych. - Rewitalizacja placów zabaw

Numer	9	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Cycowie	
Powiązanie z celami GPR	Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym	
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak
	gospodarczy	Tak
	środowiskowy	Nie
	techniczny	Nie
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak
Podmiot realizujący	Gmina Cyców	

Partnerzy	Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie		
Miejsce realizacji	działka 153/2, obręb Cyców		
Grupa docelowa	społeczność lokalna (seniorzy, osoby dorosłe, dzieci i młodzież, osoby ze szczególnymi potrzebami), osoby chore i niepełnosprawne, potrzebujące, seniorzy,		
Zakres realizowanych zadań	<ul style="list-style-type: none"> • Przeniesienie Ośrodka Pomocy Społecznej z budynku Urzędu Gminy i utworzenie na jego bazie Centrum Usług Społecznych w Cycowie w przyległym budynku; • Utworzenie miejsca spotkań i warsztatów dla seniorów, aktywizującego emerytów, integrującego osoby starsze. 		
Działania wspierające dostępność	<ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie podjazdu dla osób ze szczególnymi potrzebami, • Wykonanie sanitariatów dla osób ze szczególnymi potrzebami, • Umożliwienie osobom ze szczególnymi potrzebami pełnego dostępu do świadczonych usług oraz otoczenia ich szczególną troską. 		
Okres realizacji	do końca 2024 r.		
Wartość	2 000 000 zł		
Źródła finansowania	80% dofinansowanie EFRR , 20% środki własne		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	Dane JST
Liczba osób zmagających się z problemami społecznymi objętych wsparciem	os.	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - integracja społeczności lokalnej, - aktywizacja mieszkańców, - zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, - poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji 		
Projekty komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> - „Gdy się nudzimy do sali widowiskowej GDK chodzimy” - integracja społeczności lokalnej. - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy wiejskiej w Świerszczowie. - Malownicze oblicze Kirchy jako nowe miejsce spotkań kulturalnych i integracyjnych. - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy osiedlowej. 		

Źródło: Opracowano przez Urząd Gminy Cyców

Powyższa lista przedsięwzięć podstawowych Gminy Cyców może być w przyszłości poszerzona o projekt z listy przedsięwzięć uzupełniających. Na chwilę opracowania GPR,

z uwagi na brak szczegółowych informacji nie można wypełnić dla nich fiszki projektowej, jednak znajdują się one w planach realizacyjnych Gminy Cyców na kolejne lata.

Tabela 22 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez Gminę Cyców - projekty uzupełniające

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Krótki opis	Podmiot realizujący	Szacowany koszt	Zgodność z celami GPR
1	Podniesienie poziomu kształcenia w Gminie Cyców	Projekt zakłada realizację zadań polegających na wsparciu szkół z obszaru rewitalizacji poprzez organizację zajęć dodatkowych dla uczniów oraz działania szkoleniowe skierowane do kadry nauczycielskiej.	Gmina Cyców	1 000 000 zł	2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej.
2	Wsparcie seniorów i osób wykluczonych społecznie na terenie Gminy Cyców	Projekt zakłada realizację usług opiekuńczych i asystenckich dla seniorów i osób wykluczonych społecznie, świadczonych w miejscu zamieszkania.	Gmina Cyców	1 000 000 zł	2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej.
3	Termomodernizacja i OZE w budynkach publicznych	Projekt zakłada zwiększenie ochrony powietrza poprzez termomodernizację zwiększenie wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej.	Gmina Cyców	2 000 000 zł	3. Poprawa stanu środowiska naturalnego
4	Poprawa warunków mobilności aktywnej w Cycowie	Projekt zakłada budowę ścieżek rowerowych i chodników w obszarze rewitalizacji w celu poprawy warunków mobilności aktywnej tj. pieszej i rowerowej.	Gmina Cyców	2 000 000 zł	4. Modernizacja infrastruktury technicznej
5	Promowanie przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Cyców	Projekt zakłada realizację działań mających na celu wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców poprzez działania szkoleniowe i dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	Gmina Cyców	1 000 000 zł	5. Wzmocnienie aktywności gospodarczej lokalnej społeczności

Źródło: Opracowano przez Urząd Gminy Cyców

W ramach realizacji postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców przewiduje się również realizację dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi). Przedsięwzięcia te będą realizowały następujące cele:

- wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją,
- poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych,
- pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne,
- zachęcanie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego,
- zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich,
- wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym,
- wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe)
- wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

Finansowanie powyższych działań będzie możliwe zgodnie z zasadą komplementarności źródeł finansowania i będą one realizowane np. z wykorzystaniem grantów na mini-projekty rewitalizacyjne realizowane przez JST i lokalnych interesariuszy.

Poniżej przedstawiono również fiszki przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez lokalnych interesariuszy, które zostały zgłoszone w otwartym naborze w ramach konsultacji społecznych dokumentu GPR.

Tabela 23 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez lokalnych interesariuszy

Numer	1		
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja boiska osiedlowego, obejmująca - wyrównanie terenu - zakup bramek - wykonanie nowej nawierzchni trawiastej (proponowane rozwiązania to trawnik z rolki lub rekultywacja istniejącego trawnika i dosianie specjalnej mieszanki traw odpowiedniej na murawę sportową)		
Powiązanie z celami GPR	Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym. Integracja społeczna mieszkańców. Rekultywacja boiska ma na celu aktywizację lokalnej społeczności w tak ważnych aspektach jak zdrowie, kultura fizyczna, rodzinne spędzanie wolnego czasu. Głównym założeniem, jest dążenie do aktywnego, zdrowego trybu życia młodzieży i dorosłych		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak	
	gospodarczy	Nie	
	środowiskowy	Nie	
	techniczny	Tak	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak	
Podmiot realizujący	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Centrum" w Cycowie		
Partnerzy	Gmina Cyców		
Miejsce realizacji	Osiedle przy ul. Juliusza Słowackiego w Cycowie, Blok ul. Chełmska 4a w Cycowie		
Grupa docelowa	Dzieci i uczniowie oraz społeczność lokalna (dzieci i młodzież, osoby dorosłe)- mieszkańcy zasobów Spółdzielni "Centrum" w Cycowie		
Zakres realizowanych zadań	Przywrócenie dotychczasowego boiska do stanu używalności poprzez: wyrównanie terenu, zakup bramek oraz siatki do siatkówki, wykonanie nowej nawierzchni trawiastej (proponowane rozwiązania to trawnik z rolki lub rekultywacja istniejącego trawnika i dosianie specjalnej mieszanki traw odpowiedniej na murawę sportową) Reaktywowanie miejsca społecznie pożądanego jakim boisko		
Działania wspierające dostępność	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie podjazdu dla osób ze szczególnymi potrzebami z kostki brukowej 		
Okres realizacji	do końca 2024 r.		
Wartość	50 000,00 zł		
Źródła finansowania	80% dofinansowanie EFRR, 20% wkład własny		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Powierzchnia wspieranych zrehabilitowanych gruntów na cele rekreacyjne, turystyczne i sportowe	km2	produktu	Dane JST

Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - reaktywacja miejsca zabawowego dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, -zapewnienie społeczności lokalnej miejsca rekreacji, - zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, - integracja społeczności lokalnej, - aktywizacja mieszkańców, - kulturalne ożywienie przestrzeni gminnej.
-----------------------------------	--

Numer	2		
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja placów zabaw		
Powiązanie z celami GPR	Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym		
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak	
	gospodarczy	Nie	
	środowiskowy	Nie	
	techniczny	Tak	
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak	
Podmiot realizujący	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Centrum" w Cycowie		
Partnerzy	Gmina Cyców		
Miejsce realizacji	Osiedle przy ul. Juliusza Słowackiego w Cycowie, Blok ul. Chełmska 4a w Cycowie		
Grupa docelowa	Dzieci i uczniowie oraz społeczność lokalna (dzieci i młodzież, osoby dorosłe)- mieszkańcy zasobów Spółdzielni "Centrum" w Cycowie		
Zakres realizowanych zadań	Przywrócenie dotychczasowego placu zabaw do stanu używalności Wykonanie dokumentacji technicznej pod plac zabaw Wymiana urządzeń placu zabaw Remont ogrodzenia placu zabaw Ustawienie ławek Utworzenie miejsca integracji osób dorosłych Reaktywowanie miejsca społecznie pożądanego tj. placu zabaw		
Działania wspierające dostępność	Wykonanie podjazdu dla osób ze szczególnymi potrzebami.		
Okres realizacji	do końca 2024 r.		
Wartość	1 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	80% dofinansowanie krajowe środki publiczne, 20% wkład własny		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Powierzchnia wspieranych zrehabilitowanych gruntów na cele rekreacyjne, turystyczne i sportowe	km2	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - reaktywacja miejsca zabawowego dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, -zapewnienie społeczności lokalnej miejsca rekreacji, - zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców, - integracja społeczności lokalnej, - aktywizacja mieszkańców, 		

	- kulturalne ożywienie przestrzeni gminnej.
Projekty komplementarne	- Rewitalizacja placu zabaw przy ZS w Cycowie - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy wiejskiej w Świerszczowie. - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności - poprzez wspólne spotkania w świetlicy osiedlowej.

Numer	3	
Nazwa przedsięwzięcia	Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy osiedlowej	
Powiązanie z celami GPR	- Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, w szczególności niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym, - Aktywizacja społeczno-kulturalna lokalnego środowiska, - Stworzenie warunków do integracji wielopokoleniowej różnych grup społecznych, - Poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji.	
Wymiar przedsięwzięcia	społeczny	Tak
	gospodarczy	Nie
	środowiskowy	Tak
	techniczny	Tak
	przestrzenno-funkcjonalny	Tak
Podmiot realizujący	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Centrum" w Cycowie	
Partnerzy	Gmina Cyców	
Miejsce realizacji	ul. Juliusza Słowackiego 12	
Grupa docelowa	Ogólnie rozumiana społeczność lokalna - mieszkańcy zasobów przy ul. Juliusza Słowackiego w Cycowie (seniorzy, osoby dorosłe, dzieci i młodzież, osoby ze szczególnymi potrzebami).	
Zakres realizowanych zadań	<p>Rewitalizacji poddane zostanie pomieszczenie świetlicy wraz z korytarzem, toaletą.</p> <p>Pozwoli to na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reaktywowanie miejsca społecznie pożądanego jakim jest świetlica osiedlowa; - stworzenie dogodnych warunków dla dzieci, młodzieży, osób starszych a w szczególności z niepełnosprawnością, - zmianę postaw społecznych, - integracji międzypokoleniowej, - zaktywizowanie grupy seniorów i ludzi młodych, zapobieganiu wykluczeniu społecznemu oraz poprawę jakości życia, <p>Zagospodarowanie terenu przy świetlicy zakłada prowadzenie działań o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców).</p>	
Działania wspierające dostępność	Zapewnienie dostępu do świetlicy wszystkim osobom z niepełnosprawnościami poprzez: * przebudowę pomieszczeń (sali ogólnodostępnej, korytarza i toalety),	

	* wyposażenia pomieszczeń w meble i sprzęty ułatwiające poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami, * podjazdów i chodników.		
Okres realizacji	do 2027 roku		
Wartość	1 000 000,00		
Źródła finansowania	80% dofinansowanie EFS+, 20% wkład własny		
Wybrane wskaźniki monitoringowe	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Źródło danych
Liczba wydarzeń z zakresu integracji mieszkańców	szt.	produktu	Dane JST
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	produktu	Dane JST
Efekty realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - integracja społeczności lokalnej, - aktywizacja mieszkańców, poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją, - zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom, młodzieży, seniorom i dorosłym, - zaspokojenie potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i spotkań międzysąsiedzkich, - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej, 		
Projekty komplementarne	<ul style="list-style-type: none"> - Rewitalizacja placów zabaw. - Rewitalizacja placu zabaw przy ZS w Cycowie. - Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy wiejskiej w Świerszczowie. 		

Źródło: Opracowano przez Urząd Gminy Cyców na podstawie informacji od lokalnych interesariuszy

7. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE

Do zbudowania szacunkowych ram finansowych wykorzystano informacje pochodzące z zestawienia zarówno projektów podstawowych, jak i uzupełniających. Informacje te dotyczą wartości poszczególnych zadań, źródeł ich finansowania, planowanego poziomu dofinansowania, źródła pochodzenia wkładu własnego (wkład publiczny lub prywatny). Komplementarność finansowa GPR oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania. Stymulowanie zdolności inwestycyjnych na obszarze rewitalizacji ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian. Wydatki programu rewitalizacji finansowane ze środków publicznych będą wdrażane wraz z projektami realizowanymi ze środków prywatnych. Synergia między funduszami publicznymi i prywatnymi pozwoli na uzyskanie korzystnych efektów dźwigni finansowej na obszarze rewitalizacji.

Należy również zaznaczyć, że koordynacja środków programów operacyjnych w ramach polityki spójności UE ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków strukturalnych, która oznacza, że środki z funduszy nie mogą zastępować środków publicznych, przeznaczonych na

prowadzenie krajowej polityki strukturalnej. Zatem istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć w ramach GPR powinny być środki własne gminy oraz środki krajowe.

W ramach funduszy unijnych, projekty wynikające z GPR będą finansowane w szczególności ze środków programów regionalnych zarówno z EFRR (Cel Polityki 5), jak i EFS+ (w przypadku finansowanie dotyczy komplementarnych działań miękkich w ramach CP4). Finansowanie w ramach środków polityki spójności będzie mogło być prowadzone zarówno w oparciu o dotacje, jak i o instrumenty zwrotne. Istotnym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie program regionalny Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

Tabela 24 - Szacunkowe ramy finansowe GPR

Źródło finansowania	Projekty Gminy Cyców	Projekty interesariuszy
wkład własny gminy	5 870 000,00 zł	5 000,00 zł
zewnętrzne środki krajowe	2 200 000,00 zł	-
środki europejskie – EFRR/EFS/FS	16 910 000,00 zł	1 640 000,00 zł
środki prywatne	1 000 000,00 zł	5 000,00 zł
środki z innych źródeł	50 000,00 zł	400 000,00 zł
RAZEM w GPR	26 030 000,00 zł	2 050 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

Powyższe zestawienie szacunkowych ram finansowych ma na celu przedstawienie wielkości środków finansowych planowanych do pozyskania na realizację projektów, pochodzących z wielu różnych źródeł finansowania i udokumentowanie w ten sposób zachowania zasady komplementarności źródeł finansowania GPR oraz dodatkowości środków UE.

8. STRUKTURA ZARZĄDZANIA GPR

Niniejszy rozdział zawiera zwięzły opis struktury zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu. Czytelne przedstawienie procedur i zasad realizacji dokumentu jest również podstawą jego komplementarności proceduralno-instytucjonalnej.

W programie rewitalizacji zaplanowano zarówno organizację pracy na poziomie gminy, jak i współpracę z partnerami społeczno-gospodarczymi czy innymi podmiotami publicznymi. Istotne jest zapewnienie efektywnego współdziałania różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójności procedur. Budowanie partnerstw pomiędzy różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji ma pozwolić na osiągnięcie lepszych efektów procesu.

Struktura zarządzania GPR składa się z podmiotów związanych z Urzędem Gminy Cyców oraz Komitetu Rewitalizacji. W ramach struktur gminnych należy wskazać tutaj przede wszystkim na koordynatora ds. rewitalizacji oraz zespół zadaniowy ds.

rewitalizacji. Wyznaczone przez Wójta Gminy osoby będą realizować proces rewitalizacji poprzez wdrażanie postanowień niniejszego dokumentu i realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Będą odpowiadać również za proces monitoringu i ewaluacji opisane w kolejnym rozdziale. Istotną rolę w systemie zarządzania GPR pełni również Komitet Rewitalizacji, którego zakres zadań został określony poprzez regulamin pracy. Opis zaangażowania członków komitetu znajduje się w podrozdziale 8.2.

Należy zaznaczyć, że system zarządzania programem rewitalizacji zapewnia współdziałanie różnych instytucji na rzecz jego realizacji. Taka współpraca odbywać się będzie na linii Urząd Gminy Cyców - Komitet Rewitalizacji oraz w ramach samego komitetu, który będzie zrzeszał lokalnych interesariuszy reprezentujących różne grupy. Tym samym w ramach KR współpracować ze sobą będą m.in. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy. Istotne będzie również współdziałanie KR z pracownikami i władzami UG Cyców. Obranie wspólnych kierunków rozwojowych i wspólne dążenie do osiągnięcia celów rewitalizacji pozwoli na osiągnięcie najlepszych efektów.

8.1. System realizacji GPR w gminie

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy są zadaniami własnymi gminy. W przypadku Gminy Cyców podjęto decyzję o zarządzaniu procesem rewitalizacji poprzez struktury własne. Wykorzystanie zasobów urzędu i jego pracowników pozwoli przede wszystkim na ograniczenie wydatków na działania administracyjne. Dodatkowo sprawi, że proces rewitalizacji będzie zarządzany przez osoby doskonale znające problemy mieszkańców Gminy Cyców.

Rewitalizacja to proces, w którym łączą się kompetencje wielu komórek urzędu gminy, innych jednostek i interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz innych uczestników). Przy koordynacji tak skomplikowanego procesu zaplanowanie odpowiedniej struktury zarządczej jest niezwykle istotne.

Rysunek 8 - Struktura zarządzania GPR

Źródło: Opracowanie własne

Dlatego też, Wójt Gminy Cyców jest odpowiedzialny za prowadzenie procesu rewitalizacji jako zadania własnego gminy. Zadanie to realizowane będzie przez Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji. Wśród pracowników Gminy, wyznaczony zostanie Koordynator ds. rewitalizacji, który będzie odpowiedzialny za roboczą realizację działań związanych z Gminnym Programem Rewitalizacji i integrację działań zaangażowanych podmiotów. Zespół zadaniowy stanowić będzie wsparcie dla Koordynatora w zakresie realizacji zadań wskazanych w ramach GPR i organizacją procesu rewitalizacji.

Tabela 25 - Zakres zadań Koordynatora ds. rewitalizacji i zespołu do spraw rewitalizacji

Koordinator ds. rewitalizacji	Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Koordynuje prowadzenie procesu rewitalizacji. 2. Współpracuje i koordynuje przekazywanie danych między podmiotami zewnętrznymi, a komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy i jednostkami organizacyjnymi gminy. 3. Odpowiada za kontakt z podmiotami zewnętrznymi współpracującymi w procesie rewitalizacji z Urzędem Gminy. 4. Przekazuje na bieżąco informacje o realizacji procesu rewitalizacji Wójtowi Gminy i innym przełożonym. 5. Może zlecać przygotowanie dokumentów i materiałów niezbędnych do prac nad procesem rewitalizacji pracownikom Referatu inwestycji. 6. Organizuje i prowadzi działania edukacyjne i informacyjne realizowanych w ramach procesu rewitalizacji, zgodnie z wymaganiami ustawy o rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowuje materiały niezbędne do opracowania i realizacji gminnego programu rewitalizacji. 2. Bierze udział w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. 3. Współpracuje z komórkami organizacyjnymi urzędu w zakresie przygotowania materiałów niezbędnych do prowadzenia procesu rewitalizacji. 4. Bierze czynny udział w konsultacjach i warsztatach i spotkaniach związanych z tematyką rewitalizacji i wdrażaniem procesu rewitalizacji w gminie. 5. Współpracuje z interesariuszami zgłaszającymi swoje zainteresowanie współpracą i zaangażowaniem się w działania gminy. 6. Wykonuje zadania zlecone przez Koordynatora ds. rewitalizacji. 7. Gromadzi dane niezbędne do realizacji monitoringu GPR.

<p>7. Koordynuje udział interesariuszy we wdrażaniu procesu rewitalizacji, w tym w ramach konsultacji społecznych.</p> <p>8. Odpowiada za monitoring GPR.</p>	<p>8. Poszukuje optymalnych źródeł finansowania działań wskazanych w GPR.</p>
---	---

Źródło: Opracowanie własne

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że w ramach zarządzania procesem rewitalizacji gmina planuje skupić się na realizowanych przedsięwzięciach, jednocześnie ograniczając koszty administracyjne. Nie planuje się zatrudniania nowych pracowników ds. rewitalizacji. Wszystkie zadania będą realizowane przez wyznaczonych pracowników urzędu w ramach ich obowiązków służbowych. Obsługa Komitetu Rewitalizacji będzie również realizowana siłami własnymi, przy wykorzystaniu zasobów administracyjnych gminy. Nie przewiduje się zatem, aby realizacja procesu rewitalizacyjnego spowodowała zwiększenie kosztów administracyjnych w urzędzie gminy.

W ramach GPR przewiduje się wyłącznie występowanie kosztów związanych z zaplanowanymi przedsięwzięciami (np. opracowanie dokumentacji, wniosków aplikacyjnych, opracowanie wymaganych analiz lub ekspertyz itp.).

8.2. Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji Gminy Cyców, jest organem o charakterze społecznym, którego zadaniem głównym będzie sprawowanie nadzoru nad procesem rewitalizacji. Stanowi on forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny procesu rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą dla Wójta Gminy.

Podstawowym zadaniem Komitetu Rewitalizacji będzie poznawanie opinii wszystkich grup interesariuszy i wypracowywanie akceptowalnych rozwiązań dla obszarów rewitalizacji. Komitet uprawniony jest do wyrażania opinii, stanowisk oraz rekomendowania rozwiązań w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

W skład Komitetu wejdą przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji oraz inne podmioty, których udział jest uzasadniony z uwagi na realizowane zadania, w tym między innymi:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;

7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Komitet powołany będzie w drodze Zarządzenia Wójta, na czas nieokreślony i będzie działał w sposób ciągły. Kandydaci na członków Komitetu wybrani zostaną w trybie otwartego naboru ogłoszonego maksymalnie w ciągu trzech miesięcy od daty przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji. Regulamin w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Cyców został przyjęty Uchwałą Rady Gminy Cyców nr XXXIX/360/23 w dniu 30.06.2023 r.

Ogłoszenie o otwartym naborze kandydatów do Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Cyców zostało opublikowane na stronie internetowej gminy w dniu 24.07.2023 r. Termin naboru kandydatów wyznaczono do 14 sierpnia 2023 r. Wypełniony formularz zgłoszeniowy można było wysłać na adres mailowy: Gmina_Cycow@ugcycow.pl. lub adres korespondencyjny Urzędu Gminy Cyców: ul. Chełmska 42, 21-070 Cyców.

Komitet Rewitalizacji będzie funkcjonował poprzez zwoływanie posiedzeń. Pierwsze posiedzenie nowej kadencji zwołuje Wójt Gminy Cyców, w terminie 30 dni od ogłoszenia wyników naboru. Następnie pracami Komitetu rewitalizacji kieruje Przewodniczący, wybrany większością głosów, w głosowaniu jawnym.

Ustanowienie Komitetu Rewitalizacji jest obowiązkiem ustawowym, a jednocześnie gwarancją zaangażowania lokalnych interesariuszy w proces rewitalizacji w Gminie Cyców. Organ ten będzie realizował zadania określone powyższym regulaminem już na etapie przyjęcia dokumentu, weryfikując poprawność jego założeń. Następnie zadania Komitetu Rewitalizacji będą skupiać się na etapach wdrażania i monitoringu postanowień dokumentu, zapewniając odpowiedni poziom działań realizowanych na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

8.3. Harmonogram działań GPR

Harmonogram działań i realizacji przedsięwzięć Gminnego Programu Rewitalizacji stanowi istotny element systemu zarządzania procesem rewitalizacji w Gminie Cyców. Został on opracowany w oparciu o karty przedsięwzięć rewitalizacyjnych, analizy ekspertów, zapisy innych dokumentów strategicznych gminy oraz opinie mieszkańców udzielane w ramach konsultacji społecznych.

Należy również zaznaczyć, że harmonogram ten został dostosowany do możliwości administracyjno-organizacyjnych oraz finansowych Gminy Cyców. Na pierwszym miejscu postawiono na działania najistotniejsze z punktu widzenia potrzeb rewitalizacyjnych, które zostały zidentyfikowane jako projekty podstawowe. Będą one tworzyć główną oś programu i w głównej mierze to właśnie te projekty przyczynią się do osiągnięcia większości z zakładanych celów. W dalszej kolejności znajdują się projekty dodatkowe oraz działania zaplanowane przez lokalnych interesariuszy procesu. Realizacja poszczególnych projektów rewitalizacyjnych będzie jednak uzależniona od możliwości pozyskania ich finansowania, a także możliwości włączenia partnerów społecznych i gospodarczych.

Zadanie:	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Projekty Gminy Cyców								
Nowa Strzelnica - Stare Tradycje								
Literacki przystanek								
„Gdy się nudzimy do sali widowiskowej GDK chodzimy” - integracja społeczności lokalnej								
Rewitalizacja placu zabaw przy ZS w Cycowie								
Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy wiejskiej w Świerszczowie.								
Malownicze oblicze Kirchy jako nowe miejsce spotkań kulturalnych i integracyjnych								
Historyczna Przystań - integracja społeczności, artystów lokalnych, chórów, zespołów i twórców ludowych w miejscu dawnego, zabytkowego Kościoła Parafialnego								
„Bezpiecznie, zdrowo, na sportowo”- Projekt rewitalizacji terenu przy Szkole Podstawowej w Świerszczowie								
Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Cycowie								
Projekty lokalnych interesariuszy								
Rewitalizacja boiska osiedlowego								
Rewitalizacja placów zabaw								
Dobry sąsiad to pomocny sąsiad- integracja lokalnej społeczności poprzez wspólne spotkania w świetlicy osiedlowej								

Źródło: Opracowanie własne

W celu zobrazowania harmonogramu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Cyców na lata 2023-2030 opracowano przedstawiony powyżej wykres Gantta, który doskonale sprawdza się w procesie zarządzania projektami. Uwzględniono w nim podział procesu na poszczególne działania oraz rozplanowano je w ramach perspektywy czasowej przewidzianej dla niniejszego dokumentu.

9. MONITORING I EWALUACJA GPR

Niniejszy dokument, zgodnie z wymaganiami ustawowymi będzie podlegał monitoringowi i ewaluacji. Gminny Program Rewitalizacji zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji, podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.

Dlatego też, Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 został wyposażony w narzędzia umożliwiające ocenę postępów jego realizacji, które tworzą spójny system monitorowania i oceny. System monitorowania zarówno dostarcza danych do oceny skuteczności realizowanych działań, jak i ostrzega o konieczności dokonania modyfikacji GPR, poprzez dokonanie jego aktualizacji. System ten może działać

tylko wtedy, gdy jest dwutorowy i obejmuje zarówno monitoring realizacji przedsięwzięć, jak i osiąganie celów GPR. W przypadku braku oczekiwanych zmian lub postępów należy podjąć działania naprawcze lub aktualizacyjne, które pozwolą lepiej realizować postanowienia GPR.

Ocena dokumentu sporządzona będzie przez Wójta Gminy Cyców, a następnie zaopiniowana przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszona na stronie internetowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Zaangażowanie KR na etapie wdrażania i oceny efektów realizacji programu pozwoli na realizację zasady udziału interesariuszy w niniejszym procesie. Natomiast informowanie mieszkańców o wynikach monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji zapewnia jawność i przejrzystość procesu. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt Gminy wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, a w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji, o uchylenie uchwały w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części.

Należy w tym miejscu również zaznaczyć, że zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim jest on uchwalany. Jednak nie wymaga ona uzyskania opinii instytucji, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji, ani przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli nie dotyczy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, oraz nie wymaga zmiany uchwały w sprawie SSR.

Zgodnie z wymaganiami Procedury oceny gminnych programów rewitalizacji (GPR) w województwie lubelskim w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 system monitoringu przedstawia zestaw wskaźników powiązanych z realizacją programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. W celu jednolitości wskaźników monitoringowych, na odpowiednich poziomach wykorzystano tutaj wskaźniki Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP) programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Takie podejście ułatwi gromadzenie danych na poziomie gminy, a jednocześnie daje gwarancję, że cele i przedsięwzięcia GPR realizują również założenia poziomu regionalnego.

9.1. Monitoring celów GPR

Monitorowanie celów GPR polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu wiarygodnych danych dotyczących wyznaczonych obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi oraz formułowaniem na ich podstawie ocen skuteczności i efektywności tychże procesów.

Prowadzone w ramach monitoringu czynności będą miały na celu przede wszystkim zapewnienie zgodności działań wynikających z programu względem przyjętych założeń, na tle zdiagnozowanej sytuacji problemowej. Proces monitorowania celów GPR odnosi się do syntetycznych wskaźników, które pozwalają określić stan obszarów objętych rewitalizacją, tempo i kierunek zachodzących zmian w wymiarze ogólnym.

Poniżej przedstawiono wykaz syntetycznych wskaźników ogólnych określających postęp w osiąganiu celów rewitalizacji wraz z odniesieniem do źródeł ich pomiaru. Wartość bazowa wskaźników określających postęp w osiąganiu celów rewitalizacji wynika z diagnozy obszaru rewitalizowanego. Wybrano tutaj takie wskaźniki monitoringowe na które wpływ będzie miało każde przedsięwzięcie, a ich suma pozwoli na monitoring celów i całego Gminnego Programu Rewitalizacji na poziomie ogólnym.

Tabela 27 - Syntetyczne wskaźniki ogólne monitoringu celów rewitalizacji GPR

Cel	Wskaźnik monitoringowy	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Wartość bazowa	Źródło danych
Syntetyczne wskaźniki ogólne monitorowania: <ul style="list-style-type: none"> • Celu rewitalizacji 1 • Celu rewitalizacji 2 • Celu rewitalizacji 3 • Celu rewitalizacji 5 	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	produktu	0	Dane JST
	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego.	szt.	produktu	0	Dane JST
	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	produktu	0	Dane JST
	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego.	os.	produktu	0	Dane JST
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	km2	produktu	0	Dane JST
	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	produktu	0	Dane JST
	Liczba ludności zamieszkująca obszar rewitalizacji.	szt.	rezultatu	0	Dane JST
	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne	szt.	rezultatu	0	Dane JST

Źródło: Opracowanie własne

9.2. Monitoring przedsięwzięć GPR

Drugim poziomem systemu monitoringu będzie monitorowanie przedsięwzięć realizowanych na podstawie GPR. W procesie tym wskazano bardziej szczegółowe wskaźniki monitoringowe, odnoszące się poszczególnych kierunków działań, wyznaczonych w ramach celów rewitalizacji.

Należy tutaj się skupić na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu wiarygodnych danych dotyczących projektów realizowanych z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania. Następnie należy ocenić ich wpływ na procesy rewitalizacyjne realizowane w Gminie Cyców oraz sformułować na ich podstawie ocenę skuteczności i efektywności tychże procesów.

Prowadzone w ramach monitoringu czynności będą miały na celu przede wszystkim zapewnienie zgodności działań wynikających z programu względem przyjętych założeń, na tle zdiagnozowanej sytuacji problemowej.

Proces monitorowania odnosi się do wskaźników, które pozwalają określić postęp w zakresie wdrażania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Takie podejście pozwoli na monitoring postępów w zakresie wdrażania (wynikających z kierunków działań) poszczególnych projektów rewitalizacyjnych na poziomie szczegółowym.

Tabela 28 - Wskaźniki monitoringowe GPR

Kierunek działania	Wskaźnik monitoringowy	Jednostka miary	Typ wskaźnika	Wartość bazowa	Źródło danych
--------------------	------------------------	-----------------	---------------	----------------	---------------

Cel rewitalizacji 1. Ulepszenie jakości przestrzeni publicznej oraz rozwój funkcjonalności infrastruktury społecznej					
1.1. Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni wiejskiej o funkcjach społecznych.	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana w obszarach zabudowanych	km2	produktu	0	Dane JST
1.2. Rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu.	Liczba projektów z zakresu oferty spędzania wolnego czasu skierowanych do mieszkańców obszaru	szt.	produktu	0	Dane JST
1.3. Rozwój infrastruktury funkcjonalnej w zakresie edukacji, kultury i opieki społecznej.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	0	Dane JST
1.4. Odpowiednie wykorzystanie zasobów kulturowych i turystycznych obszaru.	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	produktu	0	Dane JST
Cel rewitalizacji 2. Poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej					
2.1. Przeciwdziałanie problemom społecznym (jak np. alkoholizm, bezrobocie, ubóstwo).	Liczba osób zmagających się z problemami społecznymi objętych wsparciem	os.	produktu	0	Dane JST
2.2. Włączenie społeczne osób ze szczególnymi potrzebami (w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami).	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.	produktu	0	Dane JST
2.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.	Liczba kamer monitoringu zamontowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	0	Dane JST
2.4. Wzmocnienie tożsamości lokalnej i kulturowej oraz wzrost poziomu integracji społecznej mieszkańców.	Liczba wydarzeń z zakresu integracji mieszkańców	szt.	produktu	0	Dane JST
2.5. Zapewnienie odpowiedniego poziomu i jakości edukacji oraz opieki nad dziećmi.	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	os.	produktu	0	Dane JST
Cel rewitalizacji 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego					
3.1. Tworzenie wysokiej jakości, dostępnych przestrzeni publicznych w środowisku naturalnym.	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana w środowisku naturalnym	km2	produktu	0	Dane JST
3.2. Podejmowanie inicjatyw z zakresu ochrony środowiska naturalnego i ograniczania niskiej emisji.	Liczba wspartych obiektów związanych z ochroną przyrody	szt.	produktu	0	Dane JST
3.3. Zagospodarowanie terenów zdegradowanych na cele rekreacyjne, turystyczne i sportowe.	Powierzchnia wspieranych zrekultywowanych gruntów na cele rekreacyjne, turystyczne i sportowe	km2	produktu	0	Dane JST
3.4. Termomodernizacja obiektów i promowanie rozwiązań wykorzystujących OZE.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	produktu	0	Dane JST
3.5. Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym ze środowiska naturalnego (burze, powódzie itp.)	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	km2	produktu	0	Dane JST
Cel rewitalizacji 4. Modernizacja infrastruktury technicznej					

4.1. Poprawa warunków mieszkaniowych społeczeństwa.	Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	0	Dane JST
4.2. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej.	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych i chodników dla pieszych	km	produktu	0	Dane JST
4.3. Dostosowanie infrastruktury gminnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	produktu	0	Dane JST
4.4. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunalnej.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury gminnej zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	produktu	0	Dane JST
Cel rewitalizacji 5. Wzmocnienie aktywności gospodarczej lokalnej społeczności					
5.1. Tworzenie odpowiednich warunków do rozwijania inicjatyw w zakresie wzmocnienia aktywności gospodarczej mieszkańców.	Liczba wspartych mikroprzedsiębiorstw	szt.	produktu	0	Dane JST
5.2. Poprawa warunków i sytuacji na lokalnym rynku pracy, w tym również dla osób wykluczonych.	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	szt.	rezultatu	0	Dane JST
5.3. Podejmowanie działań w zakresie promocji gospodarczej gminy.	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	rezultatu	0	Dane JST

Źródło: Opracowanie własne

Powyżej przedstawiono wykaz wskaźników określających postęp w realizacji kierunków działań programu rewitalizacji wraz z odniesieniem do źródeł ich pomiaru. Wartość bazowa wskaźników określających postęp w osiąganiu celów rewitalizacji wynika z diagnozy obszaru rewitalizowanego. Wybrano tutaj specyficzne wskaźniki monitoringowe na które wpływ będą miały poszczególne projekty w ramach kierunków działań, realizowane na poziomie szczegółowym.

Ocena postępów we wdrażaniu Strategii dokonywana w cyklu trzyletnim będzie bazowała na: wskaźnikach statystycznych BDL GUS, danych dostępnych w bazach publicznych tj. KRS, CEIDG, CEPIK, danych gromadzonych przez komórki organizacyjne i jednostki podległe Urzędowi Gminy Cyców.

Należy zaznaczyć, że w proces monitorowania postanowień GPR włączeni zostaną również interesariusze rewitalizacji. Raporty monitoringowe opracowywane przez Gminę Cyców będą przedstawiane do akceptacji przez Komitet Rewitalizacji, stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy i będący wyrazem wielopoziomowego zarządzania.

Członkowie Komitetu Rewitalizacji w przypadku stwierdzenia błędów lub opóźnień w prowadzonym procesie rewitalizacyjnym, będą mogli sugerować konieczność podjęcia działań naprawczych lub też aktualizacji postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji.

9.3. Ewaluacja postanowień GPR

Monitoring i ewaluacja strategii to procesy nadzorcze, które są niezbędne do prawidłowej i skutecznej realizacji postanowień dokumentu strategicznego. Nieskomplikowany proces weryfikacji postanowień GPR będzie gwarantem skutecznej

oceny realizowanych działań zarówno pod kątem osiągnięcia zakładanych wskaźników jak i efektywnego wydatkowania środków publicznych przeznaczonych na przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Należy również zaznaczyć, że projekty realizowane w ramach niniejszej strategii z udziałem środków zewnętrznych, będą podlegać monitoringowi instytucji nadrzędnych zgodnie z umową o dofinansowanie i wytycznymi w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

W zakresie ewaluacji postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców podjęto decyzję o opracowywaniu wymaganych przez ustawę o rewitalizacji raportów zawierających ocenę aktualności i stopnia realizacji postanowień i celów dokumentu raz na trzy lata od daty wejścia w życie postanowień GPR. Raport ten zawierać będzie: weryfikację osiągnięcia zaproponowanych powyżej wskaźników monitoringu, ogólną ocenę realizacji postanowień dokumentu oraz ewentualne wskazania dotyczące proponowanego zakresu zmian i aktualizacji zapisów dokumentu.

Takie podejście spełnia przesłanki ewaluacji on-going, czyli prowadzonej w trakcie podejmowania interwencji społecznej lub realizacji programu. Badanie ewaluacyjne ma tutaj za zadanie dostarczyć cenne wnioski, pozwalające na określenie prawdopodobieństwa osiągnięcia wskaźników strategicznych, mając na uwadze dotychczas podjęte działania i zrealizowane projekty. Dzięki przeprowadzonym analizom można zidentyfikować obszary wymagające usprawnień, po czym podjąć aktywność w celu ich wdrożenia. Badanie ewaluacyjne on-going pozwala więc zwiększyć skuteczność i efektywność interwencji, uwzględniając zmieniający się kontekst społeczny oraz instytucjonalny. Może być również wykorzystane jako przesłanka do aktualizacji poszczególnych zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji.

Warto w tym miejscu również wspomnieć o fakultatywnej możliwości realizacji ewaluacji ex-post. Jest to społeczno-ekonomiczne badanie oceniające znaczenie przeprowadzonej interwencji w zakresie realizacji potrzeb, na które miała odpowiadać, jak również oceniające jej niezamierzone efekty. W ramach tego typu badania, należy dokonać całościowej oceny interwencji, dlatego też ewaluację ex-post często określa się mianem ewaluacji podsumowującej.

Specyfika ewaluacji ex-post polega na tym, że w badaniu uwzględnione zostają realne efekty wprowadzonych interwencji. Poprzez porównanie tego, co powinno zostać osiągnięte dzięki określonym działaniom z tym, co faktycznie osiągnięto. Możliwa jest wówczas odpowiedź na pytanie: czy cele rewitalizacji zostały zrealizowane, a jeżeli tak, to w jakim stopniu. Weryfikowana jest tym samym przyjęta na etapie programowania wizja obszaru rewitalizacji.

W przygotowanie lub ocenę wskazanych powyżej raportów ewaluacyjnych zaangażowani będą również członkowie Komitetu Rewitalizacji. Takie podejście pozwoli na zaangażowanie lokalnych interesariuszy w procesy ewaluacyjne dotyczące GPR. Zaistnieje zatem możliwość odpowiedniego wykorzystania ich wiedzy i opinii na temat realizowanych działań rewitalizacyjnych w Gminie Cyców.

10. ZMIANY W UCHWAŁACH PO WPROWADZENIU GPR

10.1. Uchwały dotyczące zasobów mieszkaniowych gminy

Na terenie Gminy Cyców obowiązują uchwały o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Pierwszą z nich jest Uchwała nr XVII/153/09 Rady Gminy Cyców z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Cyców.

Drugą uchwałą związaną z zasobem mieszkaniowym Gminy Cyców jest Uchwała nr XV/125/16 Rady Gminy Cyców z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie uchwalenia „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Cyców na lata 2016-2022”. Aktem wykonawczym do powyższej uchwały jest Zarządzenie nr 96/2022 Wójta Gminy Cyców z dnia 16.12.2022 r. w sprawie ustalenia stawek czynszu za najem lokali mieszkalnych i socjalnych tworzących mieszkaniowy zasób gminy.

Analizując zapisy powyższych aktów prawnych podjęto decyzję o braku konieczności dokonywania zmian w uchwałach ze względu na przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji. Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie dotyczą polityki mieszkaniowej gminy i nie obejmują społecznego budownictwa czynszowego jako realizacji celu publicznego. Działania, które będą podejmowane w ramach GPR nie stoją w sprzeczności z zapisami wskazanych Uchwał.

10.2. Uchwała dotycząca funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji

Jeżeli na terenie gminy Cyców, do chwili opracowania i przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji nie zostanie powołany Komitet Rewitalizacji. Nie wystąpią przesłanki do dokonania zmian w uchwale Rady Gminy Cyców, o której mówi art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostaną przyjęte w drodze Uchwały Rady Gminy, zgodnie z ustawowym terminem, w ciągu 3 miesięcy od dnia uchwalenia GPR.

Jeżeli Komitet Rewitalizacji zostanie powołany przed przyjęciem niniejszego dokumentu, wyda on opinię na temat GPR zgodnie z zapisami regulaminu jego działania.

11. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

Gmina Cyców przystępując do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji podjęła decyzję, iż w ramach prowadzonego procesu rewitalizacyjnego nie będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji.

Jeżeli w terminie późniejszym zajdzie konieczność lub potrzeba utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, wówczas zgodnie z ustawą o rewitalizacji zostanie ona wyznaczona w drodze uchwały rady gminy, będącej aktem prawa miejscowego, która obowiązywać będzie przez okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

12. REALIZACJA GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO I KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wraz z planami miejscowymi to najważniejsze dokumenty, na podstawie których gminy realizują

politykę rozwoju przestrzennego. Dlatego też, aby zarówno GPR, jak i projekty o charakterze inwestycyjnym z niego wynikające były wykonalne, muszą być realizowane zgodnie z zapisami studium oraz zasadami wynikającymi z planu miejscowego, jakie obowiązują dla jego lokalizacji.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 13 ustawy o rewitalizacji w GPR należy przedstawić sposób jego realizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym poprzez wskazanie ewentualnych zmian w dokumencie studium oraz mpzp. W przypadku gdy ustalenia gminnego programu rewitalizacji są niezgodne ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zgodnie z art. 20 ustawy o rewitalizacji przeprowadza się postępowanie w sprawie zmiany tego studium, w celu jego dostosowania do gminnego programu rewitalizacji, niezwłocznie po jego uchwaleniu.

W przypadku konieczności uchwalenia albo zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z powodu niezgodności z GPR postępowanie jest prowadzone analogicznie.

12.1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców

Sporządzenie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców, jest wypełnieniem ustawowego obowiązku określenia polityki przestrzennej, w tym zasad zagospodarowania przestrzennego terenu gminy.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego, ale podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, wiążącym przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych.

Zasadniczym celem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest prowadzenie wewnątrz gminy spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym, jest także podstawą m. in.:

- podejmowania uchwał o przystąpieniu do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, bądź jego zmian,
- planowania i realizacji zadań własnych gminy związanych z zagospodarowaniem przestrzennym,
- wewnętrznej kontroli uchwał o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod kątem zgodności z polityką zawartą w Studium,
- podejmowania działań związanych z obejmowaniem ochroną cennych i wartościowych obszarów i obiektów w gminie.

Celem rozwoju gminy i kierunkiem polityki przestrzennej powinien być ekorozwój. Głównym kryterium ekorozwoju jest wdrożenie procesów przekształceń w sferze gospodarczej i społecznej z jednoczesnym poszanowaniem zasad ochrony środowiska i prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody, poprzez dążenie do zwiększania bioróżnorodności biologicznej i zachowania równowagi ekologicznej.

Rozwój turystyki i rekreacji powinien odbywać się zgodnie z obowiązującymi zasadami gospodarowania na obszarach chronionych. Formy zagospodarowania i

użytkowania turystycznego powinny zapewnić utrzymanie równowagi w systemie ekologicznym. Natomiast poprawa jakości życia w gminie Cyców jest uwarunkowana wykonaniem szeregu zadań, należących do rozmaitych zakresów działalności (funkcji) gminy w większości wiążącymi się z nakładami finansowymi. Zasadniczym warunkiem osiągnięcia pożądaných celów rozwoju jest więc odpowiednia kondycja ekonomiczna gminy oraz jej mieszkańców.

Należy zaznaczyć, że skuteczność i efektywność tych działań jest w znacznym stopniu uwarunkowana ich kompleksowością. Każde działania, które nie są kompleksowe lecz wybiórcze mogą wywrzeć tylko niewielki wpływ na jakość życia lokalnej społeczności. Niniejszy dokument daje możliwość podejmowania działań zintegrowanych.

W praktyce, zapisy Studium potwierdzają zgodność z Gminnym Programem Rewitalizacji, zarówno w zakresie uwarunkowań i podejmowanej strategii rozwoju przestrzennego jak i celów rozwojowych gminy. Brak sprzeczności pomiędzy dokumentami zidentyfikowano również w innych częściach Studium. Problemy rozwojowe oraz kierunki rozwoju, a także zapisy dotyczące polityki przestrzennej w Gminie Cyców są zgodne z zapisami GPR. Również po dokonaniu analizy zakresu przewidzianych w ramach procesu rewitalizacyjnego przedsięwzięć i inwestycji, należy stwierdzić, że nie wymagają one zmian w postanowieniach Studium Zagospodarowania Przestrzennego.

Podsumowując powyższe, na obecnym etapie prac, w wyniku opracowania i przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji nie przewiduje się konieczności dokonywania zmian w treści studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Niemniej jednak nie wyklucza się w przyszłości zmiany studium, w szczególności w zakresie zapisów związanych z obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji wyznaczonych na terenie gminy. Wówczas zmiana studium dokonana zostanie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i ustaleniami GPR.

12.2. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego są aktami prawnymi miejscowego, w których ustala się przeznaczenie terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określa sposób zagospodarowania i warunków zabudowy terenu. Ustalenia planu miejscowego, wraz z innymi przepisami, kształtują sposób wykonywania prawa własności nieruchomości, dlatego też w trakcie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji należy dokonać analizy zapisów mpzp i wskazać ewentualne zmiany, które należy w nich wprowadzić.

W przypadku niniejszego dokumentu, obszarem rewitalizacji wyznaczonym na terenie gminy jest terytorium sołectw Cyców i Świerszczów. Zatem analizie należy poddać zapisy planów dotyczące tego właśnie obszaru. Należą do nich ustalenia zawarte w mpzp przyjęte poprzez Uchwałę nr XXVIII/173/01 Rady Gminy Cyców z dnia 16 listopada 2001 r., z późn. zm.

Analizując treść mpzp gminy Cyców, należy zaznaczyć, że nie stwierdzono w nim zapisów powodujących niezgodności z Gminnym Programem Rewitalizacji, w szczególności w zakresie granic terenów objętych planami, linii rozgraniczających tereny o różnym przeznaczeniu lub zasadach zagospodarowania ściśle określonych oraz ich oznaczeń oraz linii zabudowy oraz ich oznaczeń. Szczegółowe ustalenia planów nie wywierają

negatywnego wpływu w odniesieniu do zakresu przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w dokumencie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców.

Na obecnym etapie prac nie występuje zatem konieczność dokonania zmiany zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców i nie przewiduje się aktualizacji jego treści. Niemniej jednak nie wyklucza się w przyszłości zmian w mpzp. Wówczas zostaną one dokonane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i ustaleniami GPR.

12.3. Miejscowy Plan Rewitalizacji

Miejscowy plan rewitalizacji to szczególna forma miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze rewitalizacji. Plan pozwala podejmować regulacje m.in. w zakresie: jakości nowej architektury, przestrzeni publicznych, a także możliwości powstawania obiektów wielkopowierzchniowych oraz ich liczby. Umożliwia on także kształtowanie pasa drogowego jako przestrzeni publicznej, przewidując środki, mające na celu uspokojenie ruchu lub wprowadzenie przestrzeni wspólnych.

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 podjęto decyzję o braku konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W trakcie prac nad dokumentem nie zidentyfikowano konieczności jego uchwalenia.

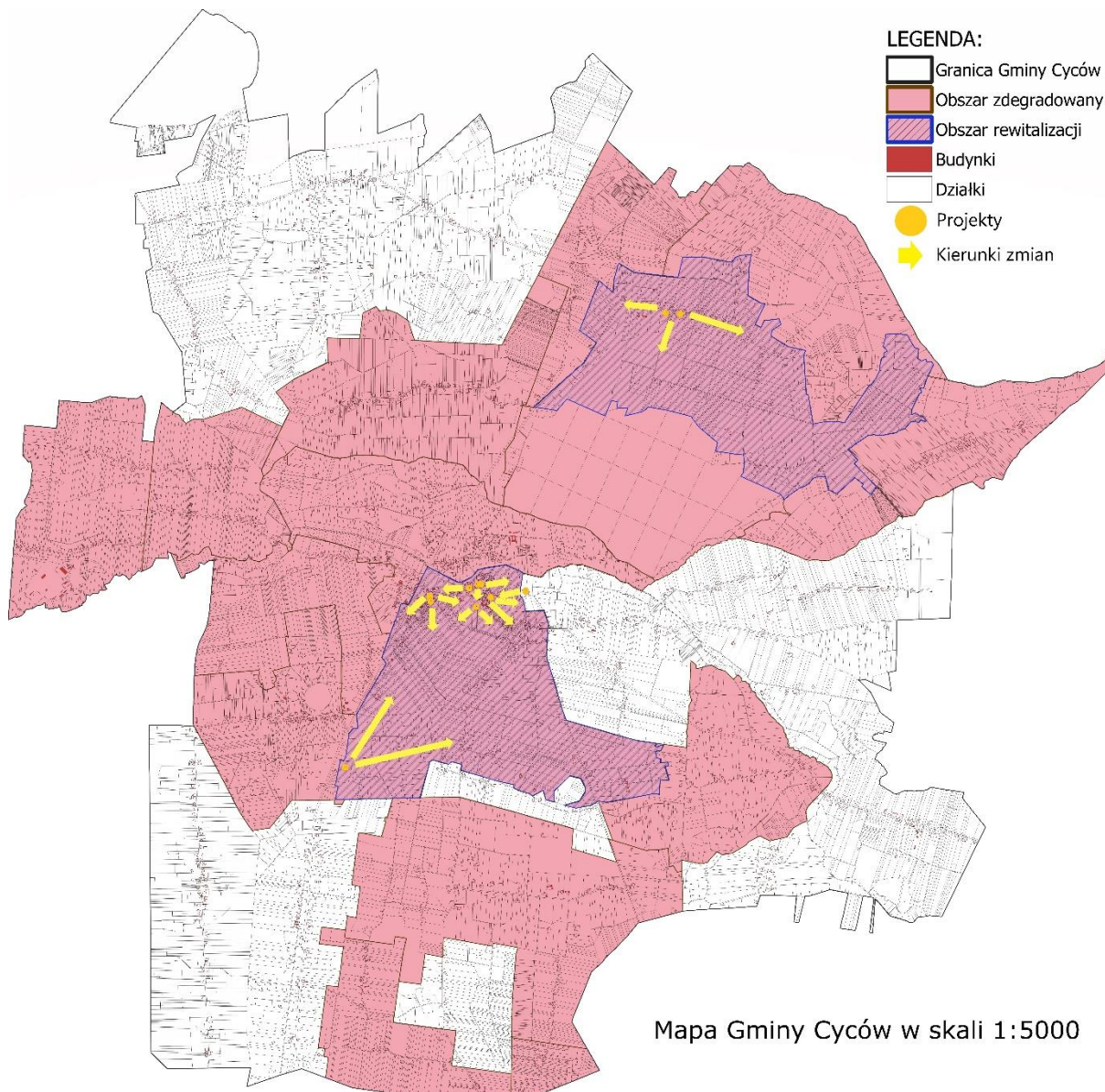
W przypadku wystąpienia okoliczności wymagających podjęcia stosownej uchwały na późniejszych etapach prowadzenia procesu rewitalizacyjnego, wówczas niniejszy rozdział zostanie uzupełniony o: wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu.

12.4. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji

Mapa przedstawiająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji jest obligatoryjnym elementem GPR. Załącznik graficzny opracowany na podkładzie mapowym w skali 1:5000 pełni funkcję ilustracyjną i pozwala na uchwycenie na mapie zmian wynikających z kierunków interwencji rewitalizacyjnej.

Takie podejście ma pozwolić na przedstawienie postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji w czytelny dla większości odbiorców sposób. Na mapie oznaczono stan istniejący na podstawie mapy ewidencyjnej (budynki i granice działek) a także przedstawiono lokalizację i zasięg oddziaływania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie określonych celów rewitalizacji.

Mapa 7 - Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

13. OPIS PROCESU ZAANGAŻOWANIA PARTNERÓW, CZYLI INTERESARIUSZY REWITALIZACJI

Gmina Cyców w trakcie prac nad GPR korzystała z różnorodnych form włączenia interesariuszy rewitalizacji w ramach prac nad dokumentem. Proces partycypacji został szczegółowo zaplanowany, przygotowany i dostosowany do konkretnych interesariuszy biorących w nim udział. Na każdym etapie opracowania stosowano szeroko dostępne działania partycypacyjne, które ukierunkowano na możliwie dojrzałe jej formy z dostosowaniem do specyfiki gminy.

Wszelkie działania konsultacyjne realizowane były z wykorzystaniem minimum trzech różnorodnych form wskazanych w ustawie. Uwagi można było składać zarówno w formie pisemnej jak i ustnej. Wykorzystano narzędzia internetowe oraz klasyczne formularze w formie papierowej. Realizowano otwarte spotkania konsultacyjne z możliwością dyskusji pomiędzy przedstawicielami Gminy Cyców i lokalnych interesariuszy

procesu rewitalizacyjnego. Takie podejście miało na celu aktywne włączenie społeczeństwa w realizowane działania. Informacje na temat realizowanego procesu były możliwie szeroko ogłaszane. Wykorzystywano do tego tradycyjne formy informowania społeczeństwa o działaniach gminnym, jak i źródła internetowe oraz ogłoszenia podczas innych spotkań i wydarzeń realizowanych w Gminie Cyców.

Niniejszy rozdział zawiera opis procesu zaangażowania partnerów, czyli interesariuszy rewitalizacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy dla Gminy Cyców zgodnie z art. 8 rozporządzenia ogólnego. Do katalogu interesariuszy procesu rewitalizacji możemy zaliczyć szereg partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

W proces opracowania i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców na lata 2023-2030 włączono społeczność lokalną: mieszkańców Gminy Cyców, a w szczególności wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz m.in. następujące podmioty: - Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Cycowie; Gminny Klub Seniora; KGW Świerszczów; OSP w Cycowie; OSP w Świerszczowie; Gminna Rada Seniorów; Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy; Spółdzielnia Mieszkaniowa „Centrum”; Szkoła Podstawowa w Świerszczowie; Zespół Szkół im. 7 Pułku Ułanów Lubelskich w Cycowie; Zespół Ludowy „Świerszczowianki”; Zespół „Swojacy”: Kabaret Starszych Pań; Gminny Dom Kultury w Cycowie; Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie; Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie.

Na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz na etapie opracowania GPR, interesariusze mieli wpływ na proces poprzez przedstawianie swoich opinii na spotkaniach konsultacyjnych oraz uwag w formie pisemnej. Natomiast na etapie realizacji postanowień dokumentu, będą oni zaangażowani jako partnerzy w projektach realizowanych przez gminę. Część interesariuszy będzie realizować również projekty własne, które znalazły się w niniejszym dokumencie.

Rysunek 9 - Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na poszczególnych etapach prac

Źródło: Opracowanie własne

13.1. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne zrealizowano na podstawie Zarządzenia NR 68 Wójta Gminy Cyców z dnia 01.09.2022 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Uchwały dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Cyców. Informacje na temat procesu konsultacyjnego, były umieszczane i rozpropagowane w różnych źródłach: Internet, tablice informacyjne, spotkania sołtysów, sesje Rady Gminy, tak aby włączyć do procesu możliwie największe grono interesariuszy.

Konsultacje zostały przeprowadzone na terenie Gminy Cyców w terminie od 26.09.2022 r. do 30.10.2022 r. zgodnie z: art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. 2022 poz. 559), art. 5 ust. 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 3 ustawy o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485.) oraz w związku z Uchwałą nr XXXI/253/14 Rady Gminy Cyców z dnia 17 czerwca 2014r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Cyców.

Celem konsultacji społecznych projektu Uchwały dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Cyców wraz z załącznikami było w szczególności:

- 1) poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- 2) prowadzenie, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- 3) inicjowanie, umożliwianie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- 4) zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- 5) wspieranie inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- 6) zapewnienie w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Konsultacje społeczne pozwoliły między innymi na weryfikację słuszności tez postawionych w diagnozie oraz poprawności wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Pozwoliły również na określenie oczekiwanych przez interesariuszy kierunków i wskazały na konieczność wprowadzenia kilku zmian i uzupełnień w treści diagnozy. Szczegółowy zakres przeprowadzonego procesu konsultacyjnego opisuje Protokół z konsultacji społecznych, umieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy Cyców.

Otwarte dla wszystkich interesariuszy spotkanie konsultacyjne w formie stacjonarnej odbyło się w terminie 18.10.2022 r. W spotkaniu wzięli udział lokalni interesariusze, w tym między innymi przedstawiciele poszczególnych sołectw, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Cycowie, Gminny Klub Seniora, Gminna Rada

Seniorów, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Centrum” oraz pracownicy i wóldarze Urzędu Gminy Cyców i Ośrodka Pomocy Społecznej w Cycowie.

Konsultacyjna ankieta internetowa dostępna była na stronie internetowej www.ugcycow.pl. Do realizacji ankiety wykorzystano Formularze Google. Respondenci odpowiedzieli na 9 pytań z zakresu diagnozy oraz 4 pytania statystyczne. Biorący udział w ankiecie dość pozytywnie ocenili poprawność wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Cyców. Jednocześnie respondenci wskazali na najważniejsze problemy występujące na terenie Gminy Cyców, co pozwala na potwierdzenie słuszności podejmowanych w diagnozie tez. Za pomocą ankiety w proces konsultacyjny zaangażowano mieszkańców i przedstawicieli lokalnych interesariuszy, którzy nie mieli możliwości udziału w otwartym spotkaniu konsultacyjnym.

Konsultacje w formie pisemnej realizowane były na podstawie formularza dostępnego w Urzędzie Gminy Cyców lub formularza dostępnego na stronie internetowej www.ugcycow.pl. Opinie w sprawie projektu strategii można było składać na adres e-mail gmina_cycow@ugcycow.pl lub m.daber@ugcycow.pl lub formie pisemnej (osobiście, pocztą, kurierem itp.) w Urzędzie Gminy Cyców (ul. Chełmska 42, 21-070 Cyców).

13.2. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie opracowania GPR

Na etapie opracowania GPR konsultacje społeczne zrealizowano na podstawie Zarządzenie Wójta Gminy Cyców. Podstawę prawną procesu stanowią: art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. 2022 poz. 559), art. 14 i 25 ustawy o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485.) oraz w Uchwała nr XXXI/253/14 Rady Gminy Cyców z dnia 17 czerwca 2014 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Cyców.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji konsultacje zostały przeprowadzone na terenie Gminy Cyców w terminie od dnia 05.04.2023 r. do dnia 08.05.2023 r. Opinie interesariuszy były zbierane w trzech różnorodnych formach: formularza uwag pisemnych przesłanego do Urzędu Gminy drogą elektroniczną lub pocztą tradycyjną, ankiety dostępnej na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz bezpośrednio, w formie otwartego stacjonarnego spotkania konsultacyjnego.

Otwarte dla wszystkich interesariuszy spotkanie konsultacyjne w formie stacjonarnej odbyło się w terminie 12.04.2023 r. o godz. 9.00 w Urzędzie Gminy w Cycowie. W spotkaniu wzięli udział między innymi przedstawiciele poszczególnych sołectw, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Cycowie, Gminny Klub Seniora, Gminna Rada Seniorów, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Centrum” oraz pracownicy i wóldarze Urzędu Gminy Cyców i Ośrodka Pomocy Społecznej w Cycowie. Spotkanie było okazją do dyskusji na temat procesu rewitalizacji w Gminie Cyców.

Podczas spotkania Pan Wiesław Pikuła - Wójt Gminy Cyców przedstawił, zagadnienia i zamierzenia związane z procesem opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji w Gminie Cyców. Następnie przedstawiciel Fundacji Inicjatyw Menedżerskich, jako podmiotu eksperckiego opracowującego projekt Gminnego Programu Rewitalizacji przedstawił prezentację dotyczącą przedmiotu konsultacji.

Konsultacje w formie pisemnej realizowane były na podstawie formularza dostępnego w Urzędzie Gminy Cyców lub formularza dostępnego na stronie internetowej www.ugcycow.pl. Opinie w sprawie projektu strategii można było składać na adres e-mail gmina_cycow@ugcycow.pl lub m.daber@ugcycow.pl lub formie pisemnej (osobiście, pocztą, kurierem itp.) w Urzędzie Gminy Cyców (ul. Chełmska 42, 21-070 Cyców). W ramach przeprowadzonego procesu nie wpłynęły żadne uwagi pisemne wprowadzone za pomocą dostępnego formularza konsultacyjnego.

Zebrano jednak 23 ankiety online. Konsultacyjna ankieta internetowa dostępna była na stronie internetowej www.ugcycow.pl. Do realizacji ankiety wykorzystano Formularze Google. Respondenci odpowiedzieli na 4 pytania statystyczne, 7 pytań z zakresu GPR oraz 3 pytania dotyczące zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Biorący udział w ankiecie dość pozytywnie ocenili poprawność opracowanego dokumentu oraz kwestii związanych z powołaniem Komitetu Rewitalizacji. Jednocześnie respondenci wskazali jakie działania rewitalizacyjne można dodatkowo przeprowadzić (poza wskazanymi w GPR) w wyznaczonych podobszarach rewitalizacji (sołectwa Świerszczów i Cyców), aby poprawić sytuację społeczno-gospodarczą mieszkańców. Za pomocą ankiety w proces konsultacyjny zaangażowano mieszkańców i przedstawicieli lokalnych interesariuszy, którzy nie mieli możliwości udziału w otwartym spotkaniu konsultacyjnym.

13.3. Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na etapie wdrażania GPR

Włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji na będzie miało również miejsce na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Cyców oraz jego monitorowania i oceny. Zaplanowane mechanizmy współpracy z interesariuszami rewitalizacji realizują zasadę udziału w niej wszystkich grup interesariuszy, stwarzając szansę budowy partnerstw między różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji. Zakres grup interesariuszy jest zatem adekwatny do obszaru problemowego i zakresu rewitalizacji.

Zaangażowanie różnych środowisk ma na celu lepsze dopasowanie zakresu interwencji niwelujących negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji. Jest to również element pomocny w identyfikacji partnerów w procesie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, co zapewni ich zaangażowanie w ramach wdrażania postanowień dokumentu. Projekty rewitalizacyjne będą zatem realizowane zarówno przez stronę samorządową - Gminę Cyców, jak i lokalnych interesariuszy: KGW Świerszczów, OSP w Cycowie, OSP w Świerszczowie, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy, Szkoła Podstawowa w Świerszczowie, Zespół Szkół im. 7 Pułku Ułanów Lubelskich w Cycowie, Gminny Dom Kultury w Cycowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie, Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie, Zespół Ludowy „Świerszczowianki”, Zespół „Swojacy”, Kabaret Starszych Pań.

Szczególną rolę w procesie monitorowania postanowień Gminnego Programu Rewitalizacji odegra również Komitet Rewitalizacji, stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy i będący wyrazem wielopoziomowego zarządzania. Raporty monitoringowe i badania ewaluacyjne opracowywane przez gminę będą podlegały opiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji zgodnie z zapisami wskazanymi w rozdziale 9 niniejszego dokumentu.

14. SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW I MAP

Tabela 1 - Procentowy spadek liczby ludności w sołectwach Gminy Cyców	17
Tabela 2 - Procent osób w wieku poprodukcyjnym w sołectwach Gminy Cyców	17
Tabela 3 - Procent osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa	22
Tabela 4 - Liczba osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy - długotrwale bezrobotni	25
Tabela 5 - Przepięstwa na terenie Gminy Cyców w 2021 r.	27
Tabela 6 - Interwencje policyjne i domowe na terenie Gminy Cyców w 2021 r.	28
Tabela 7 - Średnie wyniki z egzaminu ośmioklasisty w szkołach na terenie Gminy Cyców .	31
Tabela 8 - Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Cyców.....	32
Tabela 9 - Frekwencja na zebraniach sołectkich podczas ostatniego wyboru sołtysa	33
Tabela 10 - Liczba podmiotów wyrejestrowanych i z zawieszoną działalnością w Gminie Cyców	36
Tabela 11 - Liczba budynków zawierających azbest w poszczególnych sołectwach w Gminie Cyców	49
Tabela 12 - Występowanie zdegradowanych obszarów i budynków w przestrzeni publicznej na terenie Gminy Cyców.....	52
Tabela 13 - Dostęp do sieci kanalizacyjnej w poszczególnych sołectwach w Gminie Cyców56	
Tabela 14 - Występowanie budynków publicznych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w sołectwach w Gminie Cyców	58
Tabela 15 - Najważniejsze wnioski diagnostyczne - potrzeby, problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	62
Tabela 16 - Zestawienie wskaźników delimitacyjnych	63
Tabela 17 - Wyznaczenie sołectw o szczególnym nasileniu problemów	64
Tabela 18 - Powierzchnia i liczba mieszkańców sołectw na terenie Gminy Cyców	66
Tabela 19 - Cele rewitalizacji i kierunki działań GPR	73
Tabela 20 - Zgodność Celów rewitalizacji w GPR z Celami Strategicznymi SRPS.....	80
Tabela 21 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez Gminę Cyców - projekty podstawowe	82
Tabela 22 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez Gminę Cyców - projekty uzupełniające	102
Tabela 23 - Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych przez lokalnych interesariuszy	103
Tabela 24 - Szacunkowe ramy finansowe GPR.....	107
Tabela 25 - Zakres zadań Koordynatora ds. rewitalizacji i zespołu do spraw rewitalizacji	109
Tabela 26 - Harmonogram realizacji przedsięwzięć GPR	111
Tabela 27 - Syntetyczne wskaźniki ogólne monitoringu celów rewitalizacji GPR	114
Tabela 28 - Wskaźniki monitoringowe GPR	114

Wykres 1 - Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy Cyców w latach 2016-2020	13
Wykres 2 - Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2016-2020.....	14
Wykres 3 - Wskaźnik obciążenia demograficznego.....	14
Wykres 4 - Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Cyców w latach 2016-2020	15
Wykres 5 - Saldo migracji w gminie Cyców w latach 2016-2020	16
Wykres 6 - Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej gminie Cyców w latach 2016-2020	19
Wykres 7 - Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Gminy Cyców	20
Wykres 8 - Rodziny i dzieci na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny na terenie Gminy Cyców	21
Wykres 9 - Wydatki na świadczenia wychowawcze	21
Wykres 10 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Cyców	23
Wykres 11 - Liczba bezrobotnych w latach 2016-2020 na terenie Gminy Cyców	24
Wykres 12 - Liczba bezrobotnych w grupach do 25 roku życia i powyżej 50 roku życia w Gminie Cyców	25
Wykres 13 - Zdarzenia wg rodzajów w latach 2018-2020 na terenie Gminy Cyców	27
Wykres 14 - Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Cyców w latach 2016-2020.....	30
Wykres 15 - Struktura przedsiębiorstw w Gminie Cyców na podstawie liczby zatrudnionych pracowników	34
Wykres 16 - Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według formy prawnej w Gminie Cyców	35
Wykres 17 - Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Cyców w latach 2016-2021	35
Wykres 18 - Księgozbiór i wypożyczenia na zewnątrz w Gminie Cyców w latach 2016-2021	51
Wykres 19 - Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Cyców w latach 2016-2020	54
Wykres 20 - Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie Gminy Cyców w latach 2016-2020.....	55
Wykres 21 - Procent mieszkań wyposażonych w wodociąg i kanalizację na terenie Gminy Cyców w latach 2016-2020	56
Wykres 22 - Ocena warunków życia w Gminie Cyców	59
Wykres 23 - Najważniejsze problemy społeczne w Gminie Cyców	60
Wykres 24 - Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w Gminie Cyców	61

Rysunek 1 - Etapy w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	8
Rysunek 2 - Schemat struktury GPR w zakresie wizji, celów i kierunków działań	72
Rysunek 3 - Schemat komplementarności działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	74
Rysunek 4 - Schemat zgodności GPR z dokumentami lokalnymi	76
Rysunek 5 - Schemat zgodności celów rewitalizacji w GPR z celami operacyjnymi SRP. ...	78
Rysunek 6 - Schemat struktury przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	81
Rysunek 7 - Schemat spójności i uzupełniania się działań w ramach GPR.....	81
Rysunek 8 - Struktura zarządzania GPR	108
Rysunek 9 - Zaangażowanie lokalnych interesariuszy na poszczególnych etapach prac....	123
Mapa 1 - Mapa Gminy Cyców	10
Mapa 2 - Gmina Cyców na tle powiatu łęczyńskiego	12
Mapa 3 - Zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w Gminie Cyców	43
Mapa 4 - Obszar zdegradowany na terenie Gminy Cyców.....	65
Mapa 5 - Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Cyców.....	67
Mapa 6 - Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Cyców	69
Mapa 7 - Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji	121